

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

Helsingøers lærde Skole.

Kjøbenhavn 1827.

Trykt hos Andreas Seibelin.
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Hjælpning Cathedralskole.

Digte fra Oldtiden,

oversatte og oplyste

ved

S. Meisling,

Dr. Phil. og Rector ved Helsingørs lærde Skole.

Andet Hefte:

P. Virgilio Maro's Digt om Landbrug.

Kjøbenhavn 1827.

• Trykt hos Andreas Seibelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

I n d l e d n i n g.

Om Agerbrugets Forfald formedelt de borgertige Krige Digteren Anledning til at forfætte *Georgica*? — Undersøgelse om Poemets Originalitet. — Forskællige Pløttringer om Digtets Værdie. —

Ihenseende til det, som bevirkede, at vor Epiker fattede den Beslutning at digte sine *Georgica*, har man i vore Dage været uenig. En betydelig Deel især af de Engelske Fortolkere, saasom Warton, Martyn, Holdsworth o. fl. holde sig til den historiske Omstændighed, at de borgertige Krige havde i høi Grad lagt Markerne øde, og at Kornet, besynderligen siden Aaret 713, slog saa aldeles fejl, at Augustus ikke var langt fra at miste sit Liv i en, ved Kornmangel foranlediget, Folkeurologighed. Hertil kom den ikke mindre vigtige Omstændighed, at Augustus, efter Sullas Exempel, havde uddeelt betydelige Landstrækninger til sine Soldater; og da nu disse vare mere vante til at bruge Sværdet end Plougen, har man anset det som en heldig Idee af den forsigtige Mæcenas (*urbi qui sollicitus timet*, som Horaz skildrer ham) at opmuntre den som Digter allerede temmelig bekendte Virgil til et Arbeide, som det nærværende. Paa denne Maade vilde hans Landsmænd, ved Hjælp af hans digteriske Kunstfærdighed, atter indgives Sands for en Haandtering, for hvilken de nu syntes at have fattet Foragt, og tillige erholde i en Høi, behagelig og indsmigrende Indklædning den behørigte Anviisning til med Fordeel at dyrke Jorden.

Engen af Fortolkerne har optaget denne Idee saa begjærligen, eller udpyntet den med saa megen rhetorisk Pathos, som Franskmænden Delille. Han udfører den med en Livelighed, og med Tilføielse af saadanne Biomskændigheder, at jeg troer af denne dobbelte Grund, at burde anføre hans egne Ord. *Il avait entrepris ce travail, siger han, aux instantes prières de Mécène, par un noble motif de bien public,*

et pour concourir à la prospérité de son pays. Les fureurs de la guerre civile, et sa longue durée avoient semé partout la désolation. L'Italie étoit depeuplée, les campagnes dépouillées et sans culture; la famine étoit la suite d'un état si déplorable. Le plus sage, le plus habile des ministres d'Auguste, Mécène, résolut de reveiller de sa profonde lethargie l'esprit agricole, d'introduire le goût de la culture, et de ramener les grands à l'utile plaisir des expériences rurales. L'entreprise étoit difficile; et quels moyens étoient plus convenables pour cet effet, que de revêtir les noms de l'agriculture et l'image de ses travaux des charmes séduisants de la poésie? Virgile répondit à l'attente de Mécène. Le succès devint tel, qu'il fut consacré par un monument public, où l'on put lire cette inscription "rediit cultus agris."*)

Uagtet man lettelligen mærker, at Delille ogsaa her er den rhetoriske Commentator, skundom til Skade for Sandheden, og at Følgerne af det Romerske Digt for Statens Landbrug ere fildrede paa en altfor entusiastisk Maade, kan man dog ikke nægte, at han med Klarhed har udviklet den Anskuelse, som ialmindelighed er bleven af de Fleste antagen. Denne har man imidlertid paa vor Tid**) forfattet, i det man antager, og det med Grund, at man derved lægger en Tendenz ind i Digtet, som dette ikke alene ikke har, men som det endog ved sit eiendommelige Væsen aldeles fralægger sig. Jeg kan heller ikke nægte, at det altid er forekommet mig, som om den Anstand og Grazie, der mere sigter til digterisk Ziv end til didactisk Anvisning, hvilken Forfatteren med Glid synes at have lagt an paa, snarere tyder hen til et Arbejde, der skal betragtes som Digt, end som en Haandbog i Landvæsenet for uslebne Krigere, der paa denne Maade skulde løffes fra Mars, for at dyrke Ceres.

Det nytter kun lidet, at Martyn**), som mellem de Brittiske Fortolkere især udpynter denne Forklaringsmaade, gjør os opmærksom paa, at han blev for et Følk, hvis Consuler og Dictatorer havde været Landmand. Hine gode Tider vare jo længst forbi; og intonsi Catones fortesque Camilli vare for mange Aar siden vandrede til Ely-

*) Précis historique sur Virgile pag. 42—43.

**) Heyne in Virg. Oper. ed. 3tia Vol. I. 217.

***) The ancient Romans owed their glory and power to husbandry, and the famous republick never flourished so much, as when their greatest men ploughed with their own hands. cfr. The Georgicks of V. by John Martyn, pag. VII.

sium, og havde taget med sig hin *Simplicitet* i Sæder, hvoraf der nu ikke fandtes et Glimt; ligesom *Horatius* isaafald ikke havde behøvet at iskemme sin venedige Sang: *jam pauca aratro jugera regiae Moles relinquunt**), der just er en Klage over Agerbrugets siensynlige Forsald. *C. Fabricius* og *Curius Dentatus*, som dreve en Pjrrhus fra Italien, og betvang de haardsføre *Sabiner* og *Samniter*, vare vist ikke mindre duelige Landmænd, end dygtige Krigere; men deres *Liber* vare forsvundne: *Overdaadighed*, *Bellevnet* og *Kovsyge* vare traadte istedet, og *Mindet* var endnu ikke uddøet om *Sullas* *Veteraner*, der ogsaa skulde spille Landmænd, men som gjorde det saa slet, at de løbe fra Huus og Gaard, for at finde en ny *Sulla* i *Catilina*, der kunde bringe dem ikke *Spaden* og *Hakken*, men *Proscriptioner* og *tabulæ novæ*.

Har *Mæcenæ*s altsaa havt nogen *Indsyndelse* paa *Digterens* *Balg* af *Emne* (og for det have vi kun løse Angivelser af *Grammatiker*, saaledes som disse, gode og slette, findes hos *Servius*), da maatte det snarere være den, at *Digteren*, ved at høre denne *Statsmands* Klage over *Agerdyrkingens* Forsald og *Landets* Fare for *Hungersnod*, vendte sine Tanker didhen, hvor de alt tidligen havde slystet. *Virgil* var nemlig ved denne Tid omtrent 35 Aar gammel; havde just da med den tiende *Ecloge* endt sine *Bucolica*, og var dragen ned til *Neapels* naturfjonne Egne, hvor hans gamle *Forkjærlighed* for *Landet*, for *Hyrder* og deres *Sysler* maatte atter vaagne; og alle disse *Omstændigheder* i *Forening* kunde vistnok bidrage til at vække en *Idee*, der forresten ikke behøvede at staae i den fjerneste *Berørelse* med de sørgelige *Følger* af *Borgerkrigene*. Naar vi altsaa forestille os vor *Digter* saaledes, som han egentligen var, langsom i at arbejde, men dog altid slysende med Noget, kunne vi træffe det Gande, ved at antage, at han, efter at have endt sin *Romerfke* *Copie* efter *Theocrit*, saa sig om efter en ny *digterisk* *Syssel*, og at han dertil valgte sig en *Gjenstand*, som ikke lidet stod i *Berørelse* med det, som han nyligen havde endt.

Uagtet der altsaa er *Udfælligt*, som taler for den modsatte *Meening*, troer jeg dog, at man har Grund til at bifalde *Seneca's* *Ånkuelse* af *Georgica*, og det saa meget mere, som *Philosophens* *Utrinnger* stemme ganske overeens med den *digteriske* *Retning*, som vi bemærke, at *Virgil* har i *Alt*, hvad han digtede, lagt for *Dagen*. *Virgilius noster*, siger han**), *qui non, quid verissime, sed quid*

*) Od. II. 15. 1.

**) Epist. XIII. 67.

decentissime diceretur, adspexit, nec agricolas docere voluit, sed legentes delectare. Denne Anskuelse af Georgica, om hvis Rigtighed Ingen, som har gjort sig fortrolig med den Virgilianke Digteraand, kan tvivle, deser Seneca med Plinius, som dog, af Afgjættelse for den store Digters Minde, taler noget tilbageholdende. Nos, siger han*), oblitterata quoque scrutabimur; nec deterrebit quarundam rerum humilitas. Quaquam videmus, Virgilium, præcellentissimum vatem, ea de causa hortorum dotes fugisse, e tantisque, quæ retulit, flores modo rerum decerpisse.

Dog ogsaa deraf vil man kunne bemærke Virgils fine Tact for hvad der lod sig behandle i Vers; thi det var just den Digter, som i Alst, hvad han frembragte, lagde den høieste Anstand til Grund. Han vilde neppe tiltroe sig, at kunne levere et smagsfuldt Digt, naar han, efter en Magnats Ordre, maatte for den raæste Deel af Almuen afsfatte en versificeret Rod- og Hjalpe-Vog i Landvæsenet. Deels, mener jeg, vilde Mæcenæs neppe have henvendt sig til denne Digter i et saadant Tilfælde; deels vilde Virgil, der mere end nogen Anden var om over sin Reputation som Poet, neppe betraadt en Bane, ad hvilken ingen digteriske Laurbær syntes at være i Vente.

Men hvad enten man nu vil antage, at Opfordring fra den Tidts første Hofmand, eller egen Drift, Forkjærlighed for Landet, i Forbindelse med de Kundskaber i Saget, som Ungdomslyster dermed havde forskaffet ham, har bevæget ham til dette Arbejde: saa bliver dette i det Mindste en afgjort Sandhed, at det er en ligesaa urigtig, som gjængse Mening, at den blotte Lyst til at efterligne den Græker Hesiodus har opvakt vor Digter. Lad end Theocrit siensynligen være hans bucoliske Forbillede, som Homer hans episke; Hesiodus har alligevel aldrig været hans georgiske. Og dog er det forunderligt, hvor almindeligen denne Anskuelse, for ikke at sige, denne fixe Idee, har udbredt sig; ja hvad mere er, den skriver sig endog fra Oldtidens Skribenter selv**), som troligen ere bleven estersnakkede af de Nyere. Men siger ikke Virgil selv, vil man indvende:

*) Histor. Natur. i Indledningen (prooemium) til XIV Bog.

**) Saaledes yttres i en Samtale hos Macrobius (Saturnal. V. 2. ed. Zeun. pag. 474): Dicturumne me putatis ea, quæ vulgo nota sunt? quod sibi Theocritum fecerit pastoralis operis auctorem, ruralis Hesiodum? Og hvorledes den Idee er bleven optagen af de Nyere, kan Martyn alene lære os, naar han ligesvem

Synge jeg vil! ja aabne jeg tør de hellige Kilder,
 Og gjennem Romernes Hy istemme Afskrivte Sange?

Vistnok! men vi vide jo ogsaa, at Virgil havde den sælsomme Mistillid til egne Kræfter (Mangel paa Vand ville vi ikke kalde det), at han opledte sig i Alt, hvad han digtede, et anseeligt Forbillede, hvorefter han i det Hele kunde rette sin Gang; og Hesiodus staaer saaledes paa dette Sted istedetfor en landlig Digter ialmindelighed. Skulde det endelig være nødvendigt, at antage Virgils, paa en digterisk Maade udtrykte, Ord for den rene Sandhed, da maatte man først bifalde D. Heinsii Mening*), at vor Digter enten maa have havt et ganske andet Værk af Hesiodus for Die end Opera et dies, eller ogsaa, at det nu eksisterende Hesiodiske Digt har lidt en betydelig Forandring. Plinius i det Mindste anfører det som et eiendommeligt Tegn paa sin Tidsalders Uvidenhed i Landvæsenet, at den ikke engang kjender Navnet paa de mange Træsorter, som Hesiodus nævner, og dog omtales i vore Erga ingen uden Ege og Elme, som man dog ikke vil nægte, at Romerne have kjendt. Dette, og saa meget Andet, som Heinsius anfører, kan med Rette deels lede os til at ahne ikke blot Interpolationer, men ogsaa store Lacuna'er i det Hesiodiske Digt, og deels gjøre os opmærksomme paa, at vi ikke (hvilket især Jul. Cæs. Scaliger i sin Poetik har gjort) bør af den Form, hvori Erga nu viser sig, slutte os dristigen til, at Virgil har taget udelukkende denne Digter til Forbillede.

Desuden behøvede man sandeligen ikke at tye til Hesiodus, for at finde vor Digter, da han i deres Mine, som lede blot om Originalitet, maa have tabt nok ved at bruge de mangfoldige andre, saavel Græske som Romerske, Forgjængere, hvis Afskopiering ikke ligger skjult i det Romerske Landbrugsdigt. Herhid høre ikke blot Arbejder af Democritus, Xenophon, Aristoteles og især af Theophrastus; men ogsaa sine Landsmænds Værker var Digteren flittig i at bruge; og vil man gaae i Detail, skal man finde, at Stoffet til de interessanteste Partier er hentet enten fra hine Naturens filosofiske Betragtere, eller i det Mindste fra begge Nationers Poeter, en Nicander og Aratus, eller en Lucrez, uden at han derfor forbigik enten en Varro eller Cato.

---

figer: Virgil, who had so well succeeded in the contention with one greek poete, now boldly entered the lists with another (viz. Hesiod).

*) I hans Introductio in O. et D. cap. 4 eller p. 644—46 i Locsners Udgave.

Dette er nu Tilfældet med de Forfattere, som i Tidernes Løb ere os levnede, og hvor det paa en Maade er os tilladt at gaac paa Spor efter ham; hvor meget sikkrere vilde vi ikke domme, dersom vi eiede Alt, hvad Hine have skrevet, og dersom vi havde Lucilius og Ennius usorvankede tilbage, for ikke at tale om de Alexandrinske Digtere, hvis correcte Indklædning isærdeleshed Virgil maatte finde Behag i, saaledes som disse Digtere ogsaa nøde Hoffets store Bisfald.

Det er just paa denne, som det let kunde synes noget nærgaaende, Maade, at vi komme til at indsee det Eiendommelige ved dette Digt, saa at vi hverken forledes til ubilligen at nedsette det, eller utilbørligen, ved ligesaa usande som for Digteren fædelige Lovprisninger, at opløste det. Just derved viser det sit Slægtkab med Æneiden, at det ikke forsøger ved en Originalitet, som Digteren i det Mindste ikke synes at have eiet, ved dristige Ideer eller ved nye Ansuelser at forbause Læseren, men ved et correct og smukt Foredrag, og især ved en høifindtagende Bersebygning at underholde ham. Blandt de heyniske Ideer turde derfor isærdeleshed den være træffende (I. 216), at Virgil er i den Romerske Digtetekunst, hvad Cicero er som Philosoph. Just det characteriserer Denne, som Hiin, at han mindre opfinder noget Nyt, end paa en smuk Maade indklæder, hvad Andre have sagt; men at der just ved det smagfulde Valg, ved den piquante Sammensætning, den kraftige Gjennemarbeiden af de forskjellige Stoffe, udført i en Form, som er næsten aldeles fuldendt, opstaaer Noget, som er det Gamle og dog Nyt; noget Laant, som dog er Eiendommeligt, noget Ueensartet, som dog ved den sammensmeltende kraftige Behandlingsmaade vorder et behageligt Heelt. Dette søgte Digteren; og just fordi han var sig klart bevidst, hvilken Plads han indtog, kan han paa Grund af denne sin Fortjeneste tale med velfortjent Roes om sit Forhold til hiin berømte Græske Georgiker; og hvor høit han stod over Nicander, som dog ogsaa havde digtet nogle *μελιόσουργικά*, kunne vi fra Proverne i Athenæus slutte os til.

Imidlertid var det naturligt, at Meningerne om den poetiske Indklædning maatte blive forskjellige, eftersom der hos Mange kunde opstaae Tvivl om, hvorvidt disse simple Gjenstande egnede sig til at modtage en poetisk Indklædning, der i Pragt ikke stod meget tilbage for Æneidens. Heller ikke har det manglet paa Dadelere, saasom blandt de Nyere især Edmund Burton *), som fandt, at just denne

*) Ancient characters, deduc'd from classical remains pag. 56.

Fylde af digterisk udsmykning er heel feilagtig. Men ligesom Virgil besyldtes for det, som, i det Mindste betingelsesviis, burde geraade ham til Ære, erlangede han hos andre Smagsdommere en desto større Roes; og just derfor er det, jeg troer, at burde anfore nogle testimonia auctorum om vort Digt, isærdeleshed paa vor Tid. I de foregaaende Secler yttredes nemlig en ubetinget Agtelse for alle de Gamles Værker, og man syntes at gjøre sig en Samvittigheds Sag af, at turde ahne, at selv disse Forbilleder i det Sande og Skjonne vare dog Værker af Mennesker, og kunde saaledes have Mangler. Denne entusiastiske Anskuelsesmaade er senere gaaet over til et andet Extrem, idet man synes at behandle en stor Deel af Oldtidens Værker, som om de vare fra vor egen Tid, indlægger Nutidens Retning deri, og opløfter eller fordømmer dem, alt som vort eget Jeg mere eller mindre synes at gjenspeile sig deri, uden at betænke, at man om Oldtiden kan sige hvad Schiller siger om Peterskirken: Ihre Größe ist die, größer zu machen uns selbst. Kun paa denne Maade kan man forklare sig den nyere Tids æsthetiske Scepticismus, Pjøndt det er at beklage, at mellem Oldtidens forulempede Værker de Virgilianske især synes at udkaares som Maal.

Men Sagen er, at man ikke vil — om man som oftest ogsaa tilige kan, turde hos Mangen være tvivlsomt nok — træde tilbage, for at leve i Digterens Tid; ikke vil erindre sig, hvad den uhyre Spalte af Æneid Secler formaaer, da dog blot et Par Aarhundrede i den nyere Litteratur gjør os en af vore egne Landsmænd saa fremmed, at end ikke Sproget, end sige Anskuelser af Tingene, eller Domme om Personer og Gjenstande blive eensartede. Man vil ikke trænge ind i hans Værk, og gaae tilbage til hans Tidsalders Standpunct, for at betragte den forunderlige Hoide, til hvilken hine havde hævet sig, saa at deres Frembringelser endnu for en stor Deel blive vore Forbilleder. Man vil hellere beundre sin egen Tidsalder; men i vor Umasselse glemmes der, at vi, i saa Meget, hvori vi nu skue længere end hine, erholde som oftest denne Fordeel, ved at staae paa Skulderne af dem. At denne om sig gribende Misdom om de Gamles Værdie især har sit Udspring fra den nyere kritiske Manie, at bryde Staven over det første det bedste Oldtidsværk, blot for at erlange et ikke besværligt Stof til de saa meget yndede *scriptiones criticae*, er en uimodsigelig Sandhed. De, for at bruge et Holbergsk Udtryk, "rare Materier", hentede fra Fortidens Mythologie, Historie eller Oldsager, som kræve, foruden en sikker Indsigt i de besværgede Materier, og i det Mindste en fjendelig

Slid, maae nu faae tilbage. Lettere er det jo ogsaa, med en ungdommelig Bestemthed — en Ungdommelighed, som ogsaa ytrer sig hos Eldre; fordi det vel gaaer heri, som det gaaer i Holbergs Troja, at Mænd begynde ikke at rase, for de have de fyrgethye paa Bagen — at bryde Staven over et vilkaarligen valgt Dildtidskrift. Man har parodiske Recepter over de Ingredienzer, hvorefter man kan lave et Sorgespil eller en Komoedie; og let var det i vore Dage, at opsætte en lignende til en scriptio critica i den nyeste Smag, hvor man fremfor Alt ing ikke maatte forbigaae det piquante "Arbeidet er vor Forfatter aldeles uværdigt." Jeg tænker, at en Casaubonus, Spanheim eller Salmasius maatte lee, hvis de levede op igjen, og saae, hvorledes vi nu læse talrige Uværdigheder, der hvor disse anerkjendte ægte Værker fra de Gamle; og at de vilde smile, naar de hørte, at det, som Seeler have baaret Ugt for, ere Proverklude, som tilhøre den første den bedste aandløse Rhetor, denne eller hiin Folerette Sophist, en eller anden indbildsk Grammatiker; thi disse maae gjerne frem, for at bære den Synd, som man lykkeligviis har nu faaet bragt for Dagens Lys. Det træffer sig saaledes ikke sjælden, at der i det efterfølgende Aar kommer Een, som erklærer den for affindig, der i foregaaende Aar fordomte den første Halvdeel af en Auctors Efterladenskaber, som Noget, der var ham aldeles uværdigt; men som tillige udbeder sig vore gunstige Øren, for at lade os overtyde om, at det er egentlig den anden Halvdeel, som er vor Auctor uværdig.

For at man ikke skal vrangeligen troe, at denne Anskuelse af den allernyeste filosofiske Kritik er greben af Luften, vil jeg, med Forbigaaelse af en Mehlhorn, Reinhold et legio, dennesinde blot holde mig til den nyeste Mester i dette Sag, Chr. Herm. Weisse, Privatdocent ved det Leipziger Universitet; og Enhver, som har læst hans Bog: Ueber das Studium des Homer, und seine Bedeutung für unser Zeitalter (Leipz. 1826), maa vel falde i Forundring over den vidunderlige Retning, Philologien tager, naar den, som her, sluttes sig an til Hegelsk Philosophie. Her faae vi meget at vide, som hidtil laa forborgent, og ikke blot den Anskuelse, hvilken vistnok er ny, af den simple Græske Artikel, at den, for at bruge hans egne meget forskaaelige Ord, er "der Brennpunkt der Wirklichkeit in der Ellipse der Ideenwelt, der, so lange der Kreis des unmittelbaren harmonischen Daseins sich noch nicht zur Ellipse der Reflectionswelt verzogen hat, in dem Centrum der Ideenwelt liegt" (pag. 208), men hvad der er os paa

dette Sted vigtigere, at den største Deel af de Homeriske Digte er "matt, unpoetisk, plump, abgeschmackt, stumperhaft, erbärmlich und wiederfinnig." Den hele delige femte Sang af Iliaden, hiin saa beundrede *Διομήδης ἀγιοτεία*, er "eine unverständige, phantasielose Nachahmung, und es wäre leicht, aber überflüssig (!) das Unpoetische und Stumperhafte der Erzählung und des Ausdruckes ins Einzelne zu verfolgen, da es wohl nicht zu viel gesagt ist, daß nicht leicht ein Vers in der ganzen Rhapsodie frey sey von dem Stempel der Platttheit und der Unpoesie." "Aber", lægger han meget naist til, "um dieses einzusehen wird freilich eine poetische Auffassungsgabe erfordert, und dem gemeinen Sinn wird der Unterschied von Poetischem und Prosaischem ewig unterbleiben; nur für den Kenner ächter Poesie werden diese Andeutungen hinreichen." Han forsikrer os, at han "mit leichter Mühe auf ähnlicher Art" kunde bevise os, at Iliadens 6te, 7de, 8de og tildeels 9de Sang er lignende upoetisk Braggods. Dog er Homer ikke det eneste Exempel paa, at "ganz werthlose und keine Spur dichterischen Geistes an sich tragende Nachwerke, wie diese Gesänge, Jahrtausende hindurch als integrirende Bestandtheile der ächten Gesängen betrachtet werden konnten"; men ogsaa i Pindars Digte har han opdaget, at "die alte sowohl als die neue Welt viel Erbärmliches verehrt hat, und die sämmtliche sogenannte Nemeische und Isthmische Oden sind ganz werthlose Productionen, in denen man auch die leiseste Spur eines Dichtergeistes vergebens sucht." At det ikke gaar Plato bedre hos denne philologiske Clairvoyant, ser man i samme Værk pag. 23 og 25, til hvilket jeg henviser dem, som maatte ønske at see flere Prover paa denne allernyeste Mode i philologisk Kritik.

Den nærmeste Følge af en saa letsindig Fremgangsmaade er jo vistnok comisk; men den fjernere er dog ikke uden nogen Skade for Oldtidsværkerne selv. Mistillid til deres Værdie bliver ubemærket, om endogsaa hos de Bedre forgjæves, opvækket; Teyterne forulempes paa den forunderligste Maade, letsindig Omstobning af Værkernes ydre Form bliver gjængse, og hvorom Alting er — *quidquid delirant critici, plectuntur poetæ*. Det Vilkaarlige i denne kritiske Behandling bliver dog altid hos den Svagere til Skade for de Gamle, skjøndt de vel ogsaa fra denne Emendationsperiode, hvor de meget ofte komme lige saa smukke fra Euren, som Deiphobus fra Menelaus, naar han mistet baade Næse og Øren, ville udvikle sig med Ære, efterat en bedre Erkjendelse er traadt isteden.

Vi vilte nu gaae over til forteligen at høre, hvad Nogle af de bedste Kjendere have dømt om Digtet. En mindre fordeedlagtig Stemme have vi jo rigtignok hørt i Edmund Burtons; men at den ikke tilhørte en sand Kjender, kunne vi alene deraf indsee, at han fælder en Dom om *Bucolica*, som vel ikke Mange, foruden ham, ville underkrive, at de nemlig udtale den høieste *Simplicitet* i *Anskuelser*, og den meest *inefsaldende* *Lavhed* i *Sæder**). Saaledes har Digteren ogsaa maattet høre ilde nok formedelst det oien synlige opdigtede Eventyr, at han, bevæget af elendig Lyst til at smigre August, udslettede den sidste Halvdeel af fjerde Sang, som var indviet til hans Vens, *Cornelii Galli*, Koes, efterat denne var bleven uklar med *Octavian*, og at *Virgil* derfor har maattet indslette Episoden om *Aristæus*. Slige opdigtede Eventyr, og tillige saa mislykkede Domme vilte vi forbigaae, og derimod noies med at anføre deres *Uztringer*, som med størst Kjendskab til Gjenstanden have behandlet hans Digt, og imellem dem horer i det Mindste ikke *Heyne*, som selv tilstaaer**) sin Mangel paa Indsigt i den behandlede Gjenstand. Derimod vilte vi høre den lærde, og ligesaa smagfulde som med Indsigt i Saget begavede, Digter og *Commentator* *J. H. Woss* den Ældre, og endelig et Par *Engellændere*, som ret *con amore* synes at have studeret *Georgica* i den virkelige landlige Verden, og ikke blot i *Læsestuen*. Domme derimod, som klinge altfor *enthusiastiske*, og just ved deres flade *Almindelighed* tyde hen paa noget *Uforsoiet* og *Uklart* hos den Dom mende, og i det Mindste vise os, at en gold og kold *Beundring* har maattet vederlægge den detaillerede indsigtsfulde *Burdering*, vilte vi aldeles forbigaae; de gjøre ikke vore *Anskuelser* klarere, og den kolde *Koes* gjør ikke vor *Følelse* varmere eller mere modtagelig for *Digtningens* *Skonhed*. Derfor forbigaaes *Delilles* Tale om *les inimitables Georgiques*, un poëme, rempli de beautés supérieures, plein d'imagination et de jugement, production d'un genie élevé, qui avoit atteint toute sa vigueur et sa maturité, og endnu langt mere *Addisons* smagløse: it is the most complete, elaborate piece of all antiquity. Hellere vilte vi laane Øre til den bedste af Digterens *Commentatorer*, den fortræffelige *J. H. Woss*, som finder, at *Georgica* er eet af de *Oldtidsværker*, som især maa kunne vække den enten *lovede*, eller

*) *Ancient characters*, deduc'd from classical remains pag. 33.

**) I den tredje Udg. Vol. I. 221—224, hvor han i den Henseende meget ubilligen sætter mod den høistfortjente *Woss*.

ogſaa mislebede Sands for det Skjonne. En Mand, tilføier han, fuld af Høihed og Kraft, Vælsind og ſin Tøleſe, næret af de Græſke Muſer, ikke fløvet ved Fortrædeligheder eller kjedsommelige Tvangſforretninger, i behageligt otium, under uafbrudt Foraars-himmel i et paradiffiſk Land, kjendt, æret og elſket af de Vædleſte mellem et Folk, ſom beherrſkede Verden, en ſaadan Mand, beſjælet af Naturens rige Gaver og underſtyttet af Lykken, udsmykkede i den kraftigſte Deel af ſit Liv, fra ſit treogtredivte til ſit fyrgetyvende Aar, med Alvendelſen af ſin hele Landſfylde, den Gjenſtand, ſom altid havde været ham kjær, Landbruget. Hans Formaal var det ypperligſte, det at forbedre ſit Folk, og han udførte Digtet i et Sprog, ſom, ligesaa dannet, ſom modtageligt for Dannelſe, faſt ſom det Græſke, lod Tanken i dens fineſte Nuancer ſkinne igjennem, liig Sjøleudtrykkene i et lykkelig Anſigt, og han pyntede paa dette ſit Yndlingsværk indtil ſin Død, ved hvis Værmelſe han anſaae endog Veneiden ſom værdig til at brændes *). Til denne Boſſiſke Anſkuelſe vil jeg endnu ſoie Holdſworths og Martyns Yttringer, eſtersom diſſe Commentatorer have mere end Andre gaaet med Sagkundſkab og Interelſe ind i det Enkelte af Digtet. The Georgics, ſiger den Førſte**), are generally allowed to be the most correct of all his works. Besides the delicacy of expression; we ought particularly to remark the transitions from one precept to another, which are managed with such exquisite art, notwithstanding the number of them, as not to break the thread of the poem. To prevent the readers being tired with precepts, interludes and decorations at proper distances are judiciously interspersed, and those so well assorted, that though many of them are very foreign to the subject, they seem to belong to it, and flow from it, and produce an agreeable variety, at the same time, that they serve to compose an entire regular piece. The style of each book of the Georgics is different from all the others. That of the first is plain, of the second, various, that of the third, grand, and of the fourth, pleasing. Ogſaa Martyn***) bemærker til Ære for vor Digtets georgiſke Arbeide: Virgil shines in a sphere far superior to the rest of those, who

---

*) Denne Fremſtilling findes i den ældſte Udg. af Boſſes Commentar (Eutin 1789), pag. IV; hvorfor denne Indledning, ſom iſær har ſaa meget godt om Hexametret, er udeladt i de nyere Udgaver, begriber jeg ikke.

**) Remarks and Dissertations on V. by Holdſworth pag. 36.

***) Preface pag. VIII.

wrote on Husbandry; his natural abilities, his education, his experience conspired to render him the first writer on this subject. He boldly entered the lists with Hesiod, and there can be no question of his having gone far before him. Never was any poem finished with such exactness, there being hardly a sentence, that we could wish omitted, or a word, that could be changed, without injuring the delicacy or propriety of the expressions. He never sinks into any thing low and mean; but by a just distribution of Grecisms, antique phrases, figurative expressions and noble allusions, keeps up a true poetical spirit through the whole composition.

Eftersom jeg i Indledningens til min Oversættelse af Æneiden har nævnet, og tillige ytret min Mening om, de forskjellige Versformer, som havees saavel af dette, som af hiint, Virgilianiske Digt i de vigtigste af Europas cultiverede Sprog, vilde det være overflødig og hensigtsstridende at gjentage det Samme her. Idet jeg altsaa indskrænker mig til at henvise Læseren dithen, vil jeg paa dette Sted alene anføre, hvad der i den Henseende er senere (efter 1825) virket i forskjellige Lande. Uden altsaa at tale videre om den i Aar hos Teubner udfomne Jahnke Udgave af Texten, med nogle brugbare kritiske Anmærkninger, vil jeg gjøre opmærksom paa det Engelske Pragtværk, som ligeledes i Aar er udfommet i London under Titel: *The Georgicks of Virgil by W. Southby, with metrical translations in the italian, spanish, french, german and english languages.* Nicol. 1827. Af denne kostbare Heraglotta ere ifkun 250 Exempl. aftrykte; imidlertid er Værket ikke uden Mærkværdighed, da det under et almindeligt Overblik fremstiller os den forskjellige Retning, og de afvigende Begreber om Kunsten at oversætte de gamle Digtene i deres egne Versemaal, som ere gjængse hos Europas forskjellige Nationer. Hvad der synes os Nordboere meget begribeligt, at en Digtets Oversætter hverken bør tage fra eller lægge til, for ikke at beskadige Originalen, dette tager Sydlænderen aldeles ikke noie. Medens altsaa Lydskeren leverer sine 514 Vers, hvilke den Latinske Original indeholder, vover Antallet hos Engellænderen Southby til 574, hos Fransmanden Delille til 615, hos Italieneren Coave til 887 og endelig hos Spanieren Juan de Guzman til 963 Vers. Ligesom man altsaa vil finde den Engelske at være meest opfyldt med Billeder, som Originalen ikke kjender, den Spanske den meest omkrivende, og den Italienske den klangfuldeste, saaledes vil den Franske være at ansee for ligesaa uefterrettelig, som den Lydske er kraftig og tro; og jeg har

Kun eet at ønske, at min egen Oversættelse, som ligner den Tydske i Versetallet, maatte ogsaa for en Deel kunne maale sig med den i det Øvrige. At tilbeiebringe J. H. Woss's Mesterlighed i at gjengive Oldtidssdigternes Eiendommelighed — thi at han var en Mester i dette, kunne kun tomme Estersnakkere af G. A. Wolfs fire Ideer i dette Punkt benægte — blev Saa, for ikke at sige Ingen uden ham alene givet. Desto mere harmeligt er det at see, hvorledes den allernæste Kritik i Tydskland smaaligen og utaknemmeligen søger at pille Noget bort af den Krands, han ved sin Aand, Smag, Lærdom og stadige Glid havde erhvervet sig paa en Bane, som han var den Forske til at bryde. For mig, som nu har endt et saa betydeligt Arbeide, som at levere paa Dansk den hele Æneide, Georgica og Bucolica, vil det være Lon nok, dersom jeg maatte erfare ogsaa om dette Arbeide, at den Kunst at oversætte de gamle Digteres Værker i deres egne Metra er derved rykket sin Fuldendelse nogle Skridt nærmere i vort Fædreland. Og just didhen er det, vi bør stræbe, for at ikke saa oprørende Gærsyn skulle i vor Litteratur atter kunne mode, at ovenpaa Kampmanns, efter sin Tids (1797) metriske Indsigter, ganske priselige Oversættelse af Virgils Georgica, Æal, halvandet Decennium derefter, følge et saa aldeles forkasteligt Arbeide, som den Fretlandiske Georgica (1813), et Værk, hvilket i Smagløshed, Mængde af alskens Feil, samt fjodesløs Behandling af Texten søger om sin Lige. Kampmanns Hexameter i 1797 ere, med deres enkelte Mangler, dog saa fortrinlige, at de staae høit over saadanne sexfoddede Uhyrer, som vi endnu 1827 see trykkede paa Dansk, fjondt forfattede af Mænd, hvis Kald det er at kjende Versenes Structur; og det eneste, som jeg troer, at man bør lægge Kampmanns Hexameter til Last, er en overdreven, og i Originalen aldeles ikke forekommende, Mængde af qvindelige Cæsurer. De Latinske Digtere holde ikke af dem, og de gjøre en odelæggende Virkning, naar de komme hyppigt; hvorfor altsaa Kampmann har opdyngt dem i sin Danske Georgica, begriber jeg ikke. Quantiteten overholdes sjælden, end ikke i saadanne Tilfælde, hvor den er bestemt og aldeles afgjort; saaledes scanderes "sig" og "siig", "da" og "dā" o. s. v. paa samme Maade, Øret og Tanken til stor Ulempe. Men hvilket Monstrum af poetisk Prosa er derimod ikke den Fretlandiske! Et Exempel paa Dennes poetiske Prosa (III. 398—403) maa jeg dog anføre: "Mange formene og de opvorne Hankidde fra deres Mødre og yderst paa Munden dennem besætte med jernede Ringe. Hvad de i den rejsende Dag og i de daglige Stunde har

malket, om Matten de præsse; men det i Tusmørket og ved den dahlende Sol, dette Hyrden i Lydningen med sig i Botter bringe, naar han til Stæderne ganger, eller bestroe det med sparsomt Salt, og til Vinteren gjemme." Som et Sideslykke til denne Prosaens sorgelige Kraftanstrangelse vilde det være let at udhøve lignende Partier af den ikke sjældent latterlige, og næsten overalt fjødesløse Commentar. Saavidt ere vi dog nu komne, at den Munthiske Æneide og de Frelandske Georgica vilde efter al Sandsynlighed blive de sidste forulykkede Forsøg paa, at lade en udmærket Digter ligge liig i Prosa; thi heldigviis bliver Synet desso ubehageligere, jo mere Parade der gjøres med Prosaen. Altsaa ikke et Ord mere om dette Værk, og Tausshed tillige om et andet Forsøg paa at oversætte Georgica, som blev udgivet her i Landet 1818 og følgende Aar, hvilket rigtignok var metrisk, forsaavidt som Linierne vare affaarne i udvortes Form af Vers, men som forresten trodsede Metriken og Quantitetens allerbilligste Fordringer. Om mit eget Arbeide være Dommen hos Andre! At jeg ikke har forhastet mig, eller som Sverrigs Adlerbeth faaet Virgil færdig i to Aar, vil skjønnes alene deraf, at ti Aar ere nu henrundne, siden jeg udgav Bucolica, Romerdigterens Ungdomsværk, hvilket senere blev ledsaget af hans Æneide. Skulde man, ved at sammenholde min Oversættelse med Originalen, finde, at den lange Øvelse og stadige Stylen med lige Arbeider har frembragt en høiere Grad af Modenhed, med Hensyn paa de tvende store Fordringer, Troskab og Skjønhed, bør Saadant med Rette være mig kjær.

At samle en stor Commentar ved Hjælp af saadanne Hjælpemidler, som man har i Mængde til Georgica, vilde være ligesaa let, som overflødigt; men da det her traf sig, at der haves een Commentar, som i philologisk og landoeconomisk Henseende overgaaer alle de foregaaende, og letteligen vil gjøre i lang Tid enhver Følgende overflødig, nemlig Voss's fortrinlige Dplysning, troede jeg det pafeligere at indskrænke Anmærkningerne til korte men tilstrækkelige Notizer om hvad der i en eller anden Henseende maatte ansees som vanskeligt for den yngre Studerende, henvisende iøvrigt Enhver til dette erkjendte Mefferværk.

P. Virgilii Maro's

Digt

om

Landbrug.

Første Sang.

Indhold.

Indhold af hele Digtet: Agerbrug, Forstvæsen, Dværgavl, Biavl (1—5). Invocation af Guder (5—23), af Cæsar (24—42). I. Forretninger før end man saæer (43—99), nemlig: a) Pløining i Foråret (43), skudom i den foregaaende Høst (47), paa let Land først i den sidste Deel af Sommeren (67—70). b) At styrke Jorden ved Hvile (71), Værelsdrift (73), Gjødning (79), Afbrænding af Stubberne (84—93). c) Omhyggelig Rensning, deels ved at knuse Jordklumperne (94) og ved at harve (95), deels ved Tverpløining (99). II. Efter at man har saæet (100—159). a) Vigtigheden af gunstigt Veirligt (100—103). b) Sønderknuselse af Jordklumperne (104—105). c) System med at vande (106—110), d) med at afgræsse (111—112), e) med at udtørre (113—117), f) med at sikke sig mod Rovfugle, Ukrud, Kost og Torke (118—159). III. Hvad der udfordres til disse Gjeller (160—203). a) Markfredskaber, især Plougen (169—175), b) en Lø (176—187), c) Marcetagen af Modenheden (188—192), d) Udblødning af Sædeforret, og et aarligt Udvalg deraf (193—203). IV. Vigtigheden af at iagttage den rigtige Tid (204—310). a) Sæetid (208—230), b) Solens Løb og de øvrige Himmellegemers Gang (231—256), c) Arbejder, naar det er Regnveir (257—267), d) paa Fesfdage (268—275), e) paa de forskjellige Dage i Maanedens (276—286), f) ved Nattetid (287), Sommernætter (289), Vinternætter (291), g) om Dagen: Sommerdag (297), Winterdag (299—310). V. Forskjælligt Veirligt, samt Sikkerhedsregler desangaaende (311—514). a) Farlige Storme i Høsten og Vaaren, ja selv om Somme-

ren (316), Pladkregn (322), Jorden (328—334). b) Som Middelt
derimod: Opmærksomhed paa Planeternes Stilling i Dyreredsen
(335—337). c) Gudsdyrkelse saavel paa Ceresfesten i Foraaret (338)
som ogsaa før Høsten (347—350). d) Tegn paa Veirligt ialmindelig-
hed (351), paa Storm (356), paa Regn (370), paa klart Veir (393
—423). e) Tegn paa Veirligt, som hentes fra Maanen (422—437).
f) fra Solen (438—463). g) Varfær af Solen ved Julii Cæsars
Død (464), samt andre Tegn (469) paa følgende Borgerkrig (489).
Hon for Cæsar Octavianus (498—514).

Hvad der bevirker den frodige Sæd - under hvilken af Stjerner
Jorden at vende, Mæcén! samt binde til Elmene Ranken,
Vasfer sig meest - hvilken Pleie en Ro, eller Faaret, som holdes,
Kræver, og hvilken Erfaring er bedst for de huuslige Bier -
5 Tolke jeg vil i min Sang.

I straalende Lys over Jorden,
Hvilke, imedens ad Himlen I gaae, fremvirke vor Aarfreds!
Liber og Ceres, saa huld! saasandt som ved Gaver af Eder,
Jorden har byttet mod vægtige Ar den Chaoniske Olden,
Samt Acheldi Pokal opvristet med Druen, som fremkom!
10 Ogsaa I, Fauner! som virke med Kraft for de Bønder paa Marken,
Fauner! I styre herhid Eders Gang med dryadiske Piger!
Alt, hvad I gav, er mit Qvad.

O! du, af hvis mægtige Trefork
Jorden blev rammet, og avlede først den fraadende Ganger,
Kom, o Neptunus! Kom, Hæger om Skov, hvem sneehvide Tyre,
15 Tregange Hundred i Tal, afgnave de Buske paa Tæa!
Selv du forlade din fædrene Lund og Lycæiske Bjergskov,
Nygter af Faarene, Pan! saasandt du har Mænalus elsket,
Kom, Tegcater, os huld! og Minerva, som Olietræet
Danned! kom, Yngling! o kom, som formed det krummede
Plougjern,

20 Samt Ephyvanus, der holder ved Rod af Cypressus en Stifling.
Kommer, Gudinder og Guder, hvis Tid er at værne om Landbrug,

J, som ernære den fremmede Vært, som er plantet af Jngen,
 Samt nedsende paa Sæden fra Sky vederqvægende Vædske!

Komme og Du, skjøndt ikke vi veed, hvilken Samling af Guder

25 Sie dig skal, om du heller har Lyst over Byer at herske,
 Samt paatage dig Magt over Land, at den mægtige Jordkreds
 Dyrke dig kan, som en Giver af Korn og Bestyrer af Veirligt.
 Medens i Myrthernes mødrene Green du fletter din Tinding:

Eller du kommer som Drot over mægtige Have, naar Søfolt
 30 Dyrke dig ene som Gud; mens Thule, saa fjernt, er din Slave.
 Og, med de Vølger ihob, dig Tethys sin Datter vil sælge:
 Eller, som Stjerne saa ny, du vil styre de Maaneder sene,
 Hvor, mellem Jomfruens Tegn og de følgende Klove, dig visez
 Pladsen; thi see! Scorpionen saa vild har jo søielig trukket

35 Tængerne ind, for at levne dig Rum, fast meer end Behov er.

Hvad du end vorder (thi see dig som Drot, kan ei Tartarus haabe,
 Heller ei gribe saa heftig en Lyst til at herske din Tanke,
 Om de Hellenere end tale med Noes om Elysiums Marker,
 Og om Proserpina, krævet igjen, vil ei følge sin Moder),

40 Skjenk mig et lykkeligt Løb! Skue naadig mit dristige Jdræt!
 Vend dit medlidende Blik imod Bonden, som kjender ei Veien!
 Leed mine Trin, og vær dig alt nu til at lytte til Bønner!

Naar i den tidlige Vaar paa de graalige Bjerge den kolde
 Vædske forgaaer, og den smuldrende Jord under Zephyrus løses,

45 Da begynde mig flux den Stud under Plougen, som dybt ned
 Skjærer, at stønne: i Furen af Eliid Plougjernene blinke!
 Der er det først, man erlanger en Høst, som kan møtte den gridske
 Bonde, hvor Sæden har togange følt baade Kulde og Hede:
 Der under kostelig Høst monne sikkerligt Laderne bugne.

50 Dog forinden du surer med Ploug i en Mark, du ei kjender,
 Vinden, samt Veirets ustadige Gang ret næie at prøve
 Stræbe du først, Jordbundens Natur og dens vanlige Dyrkning,
 Samt hvad Eggen formaaer, og hvad ikke den mægter at avle.
 Hift jo skyder i Frodighed Sæd; her snarere Druer;

55 Atter hos Andre de Træer med Frugt, imedens ukaldet

Græsset opvælder af Jord. Har du seet, hvor det duftende Safran
 Emolus os sender, Sabæa sin Duft, og de Jndere Filsbeen?
 Mægne Chalybere Staal, samt Pontus den stinkende Bævers
 Safter; Epirus den Hoppe saa flink, som kan seire i Elis?
 60 Saadan en Lov og uroffeligt Bud har Naturen nu eengang
 Selv udstædt for det enkelte Land, ret lige fra Timen,
 Da paa den ødede Jord Deucalion kastede Stenen,
 Hveden vi sødtes, den hærdede Slægt.

Velan! Lad den fede

Jordsmon vorde paastand, udi Havets den tidligste Maaned,
 65 Pløiet og vendt af den kraftige Stud, at de liggende Knolde
 Sommeren, støvet og varm, kan fuge med tidlige Straaler.
 Dog, hvis Jorden er ikke saa god, maa du lade dig nøie,
 Hen mod Arcturus, med Juren saa let at bestryge dens Glade,
 Hift, for at ikke det frodige Korn skal fortrænges af Græsstraa,
 70 Her, for at Bædsfernes Strøm ei siér fra det goldere Sandkorn.

Naar du har meiet din Mark, maa den hvile i verlende Harløb;
 Samt tillad, at i No den trættede Ager sig styrker.

Enten i skiftende Nar gjør guulnende Spelt til din Udsæd,
 Der, hvor du nyligen Vælgfrugt fikst med de rastende Skaller!

75 Eller den Bikke, saa tynd udi Vælg, og den bittere Lupines
 Stængler saa skjøre opelske du der, eller susende Trær!
 Sæden af Hørret udtærer en Mark: saa tærer og Havren;
 Selve den dorffe Papaver endog, med sin Slummer fra Lethe.
 Dog, under Verel gaaer Arbeidet let: kun blues du ikke

80 Selv med Gjødningen feed dine tørrede Marker at mætte,
 Eller med Afsen, ei reen, at bedække den trættede Ager!
 Saa kan du bringe de Marker til No under verlende Kornslags,
 Og, uden Pløining endog, tildeler din Ager dig Renter.

Ofte, naar Marken er gold, er det nyttigt, at brænde den over,
 85 Og med en knyttrende Jld at fortære de Stubber saa lette,
 Enten nu hemmelig Kraft, eller ogsaa en nærende Fedme
 Jorden erlanger derved; hvad heller ved Jlden fortæres
 Samtlige Meen, eller Bædsfen saa fæl bortdamper i Heden.

Muligen aabnes i Luerne Dei og et hemmeligt Lufteær,
 90 Ind gennem hvilket nu Gasterne gaae til den spirende Plante.
 Eller den hærder, og yder sin Kraft til den gabende Aare,
 Saa at den finere Regn, den vældige Virkning af Solens
 Luer, og stormende Kulb af en Boreas skader den ikke.

Den, som med Hakkerne knuser i Smuld de uvirkfomme Knoide,
 95 Gavner sin Mark, naar han river den af med en Vidiesletning;
 Ham forgjæves ei seer fra Olymp guldiokkede Ceres;
 Heller ei ham, som med omvendt Ploug skraat bryder den Jorddryg,
 Hvilken han hævede nys, da han Ageren brød for at udsaae,
 Holder sin Jord udi fortsat Drift, og kan tumle sit Jordlod.
 100 Sommerens Dage med Regn, samt Vinterens Dage med Solskin
 Ønske du, Bonde! I vinterligt Støv opskyder sig Epelten
 Frodigt: kun dette er Myserens Hjælp, naar han praler, at aldrig
 Dyrkes hans Jord, og naar Gargarus selv maa beundre sit
 Kornhøst.

Hvad kan jeg sige til Ære for ham, som, efter sin Saaning,
 105 Følger sin Mark, for at knuse hver Knold, i hvis Fedme er Skade?
 Leder derefter til Sæden en Flod og de følgende Bække;
 Som, naar en soelbrændt Mark vansmægter med døende Urter,
 Brat nedløffer fra øverste Lind af den skraanende Bakke
 Bølgen, der glider og hvisler saa hæst mod de glattede Stene,
 110 Bækkende Toner, mens Klimpen saa tør vederqvæges af Bædske?
 Som, for at ikke de Straae af den vægtige Kjørne skal bugne,
 Lader den frodige Sæd afgraves, imedens den grønnes,
 Naar over Juren sig hæve de Skud; som leder tillige
 Hen til det tørstige Sand fra sit Korn den samlede Vandpuus;
 115 Helst, naar en vandrig Aae, under Jevndøgns vakkende Maaned,
 Stiger og skjuler de Egne omkring med et dækkende Leertag,
 Hveden en Taage, saa lunket og klam, opdemper fra Hullet?
 Dog ihvormeget end Menneffers Slid, og den trældende Dyr
 Døied, imedens man pløied i Mark - dog graadige Gaser,
 120 Traner fra Strymons Flod, og Eichoriens snærpemde Rodvært,
 Skade; ja Skyggen fordærver endog. Alfader har ikke

- Billet, at Dyrken af Jorden er let: som den Første ved Kunstflygt
 Satte han Jorden i Gang, for at Sorger kan Menneſket hvæſe;
 Saasom han nødigen ſeer, at hans Rige ſkal dulme i Dorſkhed.
- 125 Ikke før Jupiters Tid den Landmand dyrkede Jorden.
 Væle ſig Markerne ind, eller maale den enkelte Jordlob,
 Tyktes en Synd: tilfældes var Alt: frivilligen Marken
 Yded med Glæde i rigeligt Fjold, da man Intet forlangte.
 Jupiter lagde den dræbende Gift i de Slanger ſaa forte,
- 130 Vød de Ulve at gange paa Kov, Havbølgen at brufe;
 Viſkede Honning af Vladene bort; tog Jlden tilſide,
 Medens han ſtandsed de Vække ihob, ſom ſtrømmed med Wiinſaft,
 For at Nødvendighed kunde med Rlygt fremkalde de mange
 Evner, i Furen ſaa dyb oplede ſig Kornet og Græsſtraa,
- 135 Samt af Aaren i Flint fremlokke den ſkjulede Jldgnift.
 Bølgen i Floden nu løſtede førſt paa de hulede Elle:
 Nu fik Stjernerne ſelv af en Sømand Orden og Navne:
 Hiſt Lycaons den blinkende Bjørn, her Wogn og Hyader.
 Fange ved Snarer det glubende Dyr, og at lokke ved Limet
- 140 Lærte man nu: ja den mægtige Skov at beſætte med Hunde.
 See! udi Floden ſaa bred nu kaſter den Eue ſit Bundgarn,
 Søgende Dybet; de Andre et Vaad ophale af Vandet.
 Nu man benytted det hærdede Jern og det klingende Saugblad
 (Saasom man kløved med Kiler tilforn den vridfulde Stamme):
- 145 Nu fremſpirede mangan en Kunſt; thi den raſtloſe Wirken
 Seiver i Alt, naar i trykkende Kaar Nødvendighed driver.
 Jorden at pløie, og vende med Jern, førſt Ceres af Alle
 Menneſket lærte, da Buſſenes Bær ſamt Olden ei voxed
 Meer i den hellige Skov, og Dodona nægtede Føden.
- 150 Flux fik Sæden af Plager ſin Deel: ſnart tæres dit Kornar
 Af den uſalige Koſt, ſnart ſtritter i Marken den golde
 Tidſel: hvor Sæden forgaaer, opſtiger det piggede Buſkſkud,
 Jordtornſtrø, ſamt Ekvæppernes Bært, og i Marken, du hæged,
 Heſſer nu Heiren i frygtelig Hob, ſamt Havren, den golde.
- 155 Følger du ikke din Jord uden Raſt med den lugende Haffe,

Skærmes ei Fuglen fra Marken ved Larm, eller snitter ei Seglen
 Skyggen, som dækker din Jord, og om Regn anraabes de Guder,
 Vil du med Uergrelse see hos din Naboe mægtige Stafke,
 Medens du stiller i Skov ved de rystede Ege din Hunger.

160 Nævne jeg burde vel nu, hvad Rustning bruger en Landmand,
 Hjulpen af hvilken han lægger sin Sæd, som vil kneise om Høsttid.
 Skjæret da først, og den krummede Ploug med den vægtige
 Plougaas;

Ogsaa den Karre saa tung af den Eleusiniske Moder;
 Slæden og Tærskemaskinen og Hakker af frygtelig Tyngde;

165 Næst Pillerier af Celei Sort, Alt dannet af Vidje,
 Fletning af Hægebærgreen, og den mystiske Svinge hos Bacchus.
 Sligt du foruden forsyne dig med, samt lægge i Orden,
 Dersom du værdigen venter dig Nøes for det hellige Landbrug.

Snart udi Skovene bæie du maa med de vældige Kræfter

170 Elmen til Næs, at af Plougen saa krum den erlanger Gestalten.
 Midt fra Stammen udstrække sig bør det ottefods Plougtræ;
 Øren tilføie du to, og et Løb med de dobbelte Rygge.
 Lind, som er let, maa du sælde til Nag; dog gjøre du Stiver
 Ene af Væg, at de forreste Hjul du kan styre fra Enden:

175 Dog ved din Arne ophænge du først til en Prøve dit Gavnveed!
 Lære jeg kunde dig mangen en Negl, som i Oldtiden brugtes,
 Dersom du vragede ei, at erfare saa smaalige Syssler.

Fremmest af Alt bør du jevne din Lo med den stærke Cylinder,
 Klappe den fast med din Hæand, samt trampe den jevn med et
 Leerlag,

180 Ut udi Heden ei spalte den maa, at ei Græsset kan pippe.
 Taltige Plager dog gjække en Lo; snart Mussen den lille
 Bygger sig dybt under Jorden et Huus, hvor den gjør sig en Lade:
 Snart Muldvarpen, betagen paa Syn, udhuler sig Leie:
 Ofte i Huller man Padderne seer, og det øvrige Utsi,

185 Ynglet i Jord: ja Bunker af Korn kan den graadige Kaalorm
 Tæse, samt Myren, der slæber til Huus, for den trængende Alder.
 Ogsaa bemærke man vel, naar de taltige Hasler i Skoven

Sætte sig vil udi Blomst, og de sænke de dufte Girene!
 Ere da Blomsterne mange i Tal, stærkt vorder og Kornet,
 190 Og under varmende Slid vil Timen sig nærme til Tærkning:
 Dog, hvis Bladene skyde sig frem i en dækkende Mængde,
 Loen forgjæves vil slide paa Straa; thi den eier kun Halmen.

Mange jeg ogsaa har seet, som stænkede Kornet til Udsæd
 Lidt med Salpeter, ja Oliefum paaheldte, den sorte,
 195 Alt i den skuffende Bælg Frugtkornene maatte forstørres,
 Samt, om endog over maadelig Jld, ret hurtigen mornes.

Ofte en udsøgt Sæd, som med synderlig Møie var udvalgt,
 Dog afarte jeg saae, naar ikke de Menneker aarligt
 Pilled de fyldigste Kærner med Haand: sa a synker ved Skjebnen
 200 Alt til det Værr: sa a vender sig Alt, og forandres det Hele!
 Saare det ligner en Mand, som vil tvinge med Møie ved Karen
 Jollen mod Strømmen; men dersom hans Arm blot synker det
 mindste,

Rives han hurtigen bort udi Fart af den styrte Flodstrøm.

Widere passe vi bør ei mindre paa Stjernen Arcturus,
 205 Samt paa Riddenes Dag, og tillige den lysende Drage,
 End de Gutte, som Pontus har seet, samt Abydi Havsvælgs
 Østersbanker, og styre nu hjem gennem stormende Søgang.

Naar da Vægten har gjort Søvntiden med Dagene lige,
 Derhos ligeligt deelt over Jorderig Lysning og Natmulm,
 210 Da maae J øve de Tyre, J Wænd! Saaer Byg udi Marken,
 Næsten til sildigste Uveirsdag af den trodsige Winter.
 Da er det ogsaa paa Tid Hørfrøet og Cereris Ralmue
 Flux at skjule i Jord: alt da kan du trykke dit Plougjern;
 Sligt tillader den tørrede Jord, mens Skyerne drive.

215 Bønner jeg saarer udi Baar; og da kan den smuldrende Fure
 Tæge, Lucerne! mod dig: da kommer og Touren til Hirsen,
 Medens den skinnende Tyr vort Nar med de luende Evehorn
 Rabner, og Hunden gaar ned, af Frygt for den trodsige Stjerne.

Hvis for at høste det vægtige Byg eller Hveden alene,
 220 Jorden du øver, og hele din Lyft er det vægtige Kornar,

- Lad Pleiaderne, Atlas' Børn, først tidligent dale,
 Samt den brændende Krone gaae ned med sin Eretiske Stjerne,
 Førend du lægger i Furernes Skjød den nødvendige Kjærne,
 Samt tildeler den nødige Jord din Forhaabning i Aaret.
- 225 Mangen begyndte at saae, før Maja sank ned; men hans Kornhest,
 Hvilken han haabed, gif kummerligt bort udi stuffende Halmstraae.
 Dog, om du hellere Biffer vil saae, og den ringe Fasèle,
 Samt ei heller unddrage din Nygt fra Pelusiums Lindse,
 Vil du erholde usvigeligt Tegni i Bootes' Nedgang;
- 230 Da du begynde, og strække din Sæd indtil midt udi Hiimfrost!
 Just for det te i ligelig Part Aarskvedsen er inddeelt,
 Og gjennem Billeder tolv Guldsolen i Skyerne throner.
 Vælterne ere paa Himmelen fem: den ene bestandigt
 Rødmer i luende Jld, uafadeligt tørret af Hede.
- 235 Trindt om disse de yderste gaae, imod Høire og Venstre,
 Hærdede deels ved den muddrede Regn og de blaalige Jislag:
 Just mellem dem og den midterste Wei fik de Menneffer arme
 Volig, ved Gudernes Skjenk. Over begge sig drager en Tværvei,
 Gjennem hvis Bue saa straae de Stjerner sig dreie i Orden.
- 240 Ligesom Verden mod Scythien hist og Rhipæernes Klipper
 Stiger tilveirs, saa synker den flak imod Libyens Sydkant.
 Over os hæver den Ene sig høit; men under os sees den
 Anden alene af Styr og af samtlige Aander i Dybet.
 Her udi bugtede Slag sig krummer den mægtige Slange,
- 245 Som, udi Form af en Flod, gennem Bjørnene begge sig skyder,
 Bjørne, som mangle dog Mod, i Oceani Vølger at dukke.
 Der (saa melder et Sagn) dybt tier det døsigte Natmulin,
 Der, i en udbredt Nat, fortykker sig Mørke for evigt.
 Muligt Aurora sig vender fra os, for at bringe dem Daging,
- 250 At, medens Østen med stønnende Spand tilpuster os aarle,
 Tændes for disse de sildige Lys af den rødmende Vesper.
 Derfor vi mægte at ahne en Storm paa den tvivlsomme Himmel,
 Samt bestemme til Høsten en Dag, og en Tid til at udsaae,
 Kjende den rigtige Tid til at slaae med vor Aare den utro

- 255 Glattede Bølge, uddrage i Ee den armerede Snæffe,
 Samt en betimelig Stund til i Skoven at fælde vort Grantræ.
 Frugtløst speide vi ei efter Stjernernes Dalen og Opgang,
 Eller de fire forfjællige Sæt, som er Dele af Naret.
 Dersom en vinterlig Regn den Landmand holder i Huset,
- 260 Meget, som let overile sig lod i et klarere Veirigt,
 Kan da bevirkes saa jevnt. Da skjærper den Bonde sit Plougkjærs
 Haarde, men sløvede, Tand, udhuler sig Kar af en Træbul,
 Trykker paa Qvæget et Teg, eller Tal i den særlige Kornhob:
 Andre sig hugge den spidsede Væl, og de kløstede Forke,
- 265 Eller berede Ameriske Vaand til en høielig Wiinstok.
 Da kan man flette den smidige Kurv med en Ranke af Brombær:
 Rister da Kornet paa Jld, eller maser det ud under Stene!
 Sandelig selv paa den festlige Dag at forsøge paa Saadant,
 Taaler de Guders og Menneskers Lov: ei Religionen
- 270 Hindrer at grave sin Grøvt, eller flette om Sæden et Riishegn,
 Spænde for Fugle det hildende Garn, afbrænde de Tjørne,
 Eller den brægende Hjord i de styrkende Floder at bade;
 Driveren ofte oplæser paa Nyg af det langsomme Væsel
 Olie, eller den ringere Frugt, hjembringer fra Byen
- 275 Klumper af sorteste Beeg, eller ogsaa en Steen til en Mølle.
 Waanen, i vejlende Gang, bestemte de enkelte Dage,
 Heldige hver til sin Dont. Hav Ngt for den femte! da fødtes
 Orcus saa bleeg, og de Furiers Chor: i en frygtelig Medkomst
 Tellus undfangede Coeus, Japêt og den vilde Typhoeus,
- 280 Samt deres Brødre, hvis enige Meed var at storme mod Himlen.
 Tregang prøved de paa, at lægge paa Pelion Døsa,
 Ja over Døsa endog løvrigen Olympus at vælte:
 Tregang splitted den Fader med Lyn deres stablede Bjerghob.
 Heldig især er den syttende Dag til at plante sin Wiinstok,
- 285 Tæmme den fangede Stud, og tillige at vende i Bævet
 Garnet: til Flugt er den niende bedst, men ei gunstig for Tyven.
 Ja der er meget, som giver sig bedst i den natlige Kjøling,
 Og naar Aurora bedugger vor Jord i det dæmrende Daggry.

- Just om Natten unyttige Straae og de tørrede Enge
 290 Snitter du nemmest: ei Vædsken saa seig forgaaer udi Natten.
 Tit, ved en vinterlig Jld paa Kamin, i de langsomme Nætter,
 Baager den Bonde, og spidser med Kniv de nødvendige Fakler.
 Hift, opmuntret af trøstelig Sang ved det trættende Arbeid,
 Løber hans Biv med den raslende Kam gennem Traaden i Vævet;
 295 Eller af Most en forfriskende Saft over Jlden hun koget,
 Medens hun skummer med Lov alt Fraad af den sprublende Kjedel.
 Men udi Heden om Dag du kappe den rødmennde Sæd af,
 Og udi Heden din Lo afflide de tørrede Kornar!
 Nøgen du pløie og saae! for en Landmand Vinteren duer ei.
 300 Bonden fortærer i Vinterens Tid hvad han tjente om Sommer,
 Saa som i verlende Gang han tænker kun lystigt paa Silber.
 Vinteren byder ham venlig til Fest, og forjager hver Kummer,
 Ret som et Skib, som er lastet til Rand, og som nærmer sig Havnen,
 Medens de Gutter saa froe over Stavnen har Krandsene ophængt.
 305 Dog selv da er det Tid, at samle fra Egene Olden,
 Derhos' Oliven, og Laurenes Bær, med den blodige Myrthe;
 Sætte for Hjortene Garn og tillige for Tranerne Slynger,
 Bore sin Piil i en Daa, forfølge langørede Haver,
 Svinge i Strikker af Hamp den Baleariske Slynge,
 310 Medens alt Sneen er høi, og de Vølger sig trænge mod Isen.
 Hvad skal jeg sige om Høstens Orkan og urolige Stjerne?
 Hvad, naar Dagen er kort, medens Sommerens Hede sig mildner,
 Bonden skal øve? naar Vaaren forgaaer med sin hyppige
 Pladsfregn,
 Naar over Marken de Ny opstritte som Sæd, og i Straaet,
 315 Skjøndt det er grønt, den Kjerne saa blød fremsvulmer til Kræfter?
 Ofte naar ud paa den guulnende Mark den Bonde sin Meier
 Førte, og Bygget affjar paa Toppen af Arene skjære,
 Saae jeg de Vinde, forened' i Hob, at mødes til Stridskamp,
 Hvilke den vægtige Sæd, ret lige fra dybeste Rødder,
 320 Splitted saa vide og kasted i Sky, som i sorte Orkaner
 Vinteren spreder det flyvende Straa, og de Stubber saa lette.

- Ofte en frygtelig Masse af Vand nedstyrter fra Himlen,
 Og et affhyeligt Veir fortykkes i dæmrende Regnskyl,
 Medens de Skyer sig samle fra Øst: brat Ætheren styrter,
 325 Og i en frygtelig Regn, hvad Studen har pløiet, den fylder
 Bort med den frodige Sæd: hver Grøvt opfyldes, og Floden
 Stiger med Drag; i det svulmende Sund frembruser den Havstrøm.
 Midt udi Stormenes Nat den evige Fader med Høire
 Svinger de glimtende Lyn, bevæget af hvilke vor Jordkreds
 330 Bæver, og Dyrene flye; hvert dødeligt Hjerte, som lever,
 Fældes til Jorden af knugende Skræk. Den luende Straale
 Ned paa Ceraunias lustige Fjeld, paa Rhodope og Athos
 Slynkes! nu øger sig Stormen fra Syd og den tætteste Pladsfregn;
 Medens den rasende Wind over Strand og i Skovene tuder.
- 335 Frygtende sligt, paa de Maaneders Gang og paa Stjernen du agte,
 Hvor sig trækker ad Himmelen hen den kolde Saturnus,
 Samt gennem hvilken en Kreds den Cylleniske Lue sig dreier.
 Guderne dyrke du meest! og den mægtige Ceres du byde
 Natligt en Gæst, naar dit Offer er bragt paa de frodige Enge,
 340 Efterat Vinteren ganske er endt, i den lysende Vaartid.
 Hede da vorde de Lam, da smager dig Vinen saa lifligt,
 Sønnen saa inderligt sødt i den dækkende Skygge ved Fjeldet.
 Hoben af Landsbyens Børn tilbede den mægtige Ceres!
 Skjenk hende Blanding af Honning og Mælk, og den liflige
 Wiindrik!
- 345 Offeret vandre til Held tregange om Kornet, du fasted,
 Hvilket det samtlige Chor og de lystige Fæller geleide,
 Bydende Ceres til Huus under Skrig! Ei heller forinden
 Bove der Nogen at lægge sin Lee paa de modnede Kornar,
 End, bedækket med Krands om sin Finding af Egenes Fletning,
 350 Ceres han bragte ukunstlet en Dands, og har sjunget sin Vise.
 Forat ved sikrende Tegn vi kunne bemærke os Saadant,
 Trykkende Hede og Regn, samt Vinde, der bringe os Uveir,
 Haver Alfader bestemt, hvad i Maaneden Luna bebuder,
 Samt i hvad Tegn Sydrinden er smul; den Vonde, som mærker

- 355 Dette, har ofte holdt Hjordernes Qvæg lidt nærmere Stalden.
 Strax, naar Vinden vil stige til Storm, da enten begynder
 Havet at bruse og svulme tilveirs, og tillige man hører
 Høit over Bjerget en Bragen saa tør; eller Stranden oprøres
 Under en larmende Lyd, mens Susen i Lundene voxer.
- 360 Gide kun tæmmer den Vølge sin Harm mod de krummede Kjole,
 Naar fra det midterste Dyb hjemflyver den hurtige Dykker
 Og imod Landet opløfter et Skrig: naar Maagen fra Søen
 Søger at lege paa tørrede Strand, og de Heiver forlade
 Sumpens Hjem, for at stige tilveirs i den høieste Lufttegn.
- 365 Ofte du ogsaa vil Stjernerne see, udi Vindenes Anstød,
 Fare fra Himmelen hurtigen ned, og i Mulmet af Matten
 Flammernes luende Strøg, som en Hale, at hvidne med Lysglimt.
 Bildt opflager det tørrede Straae og det visnede Løvfald,
 Medens paa Skorpen af Søs Smaafjedre sig vugge og dandse.
- 370 Naar fra den voldsomme Nordstorms Kant det lyner, og Torden
 Muller i Euri og Zephyri Borg, da svømme de Marker,
 Nær ved den svulmende Grøvt, da samle de Gutter paa Søen
 Seilet, som driver af Vand. Dog ei uden Varsel et Skybrud
 Kommer til Meen; thi medens det steeg, mod de dybeste Dale
- 375 Flygtede enten de Traner fra Sky, eller Qvien mod Himlen
 Løstet sit Hoved, og snøstet om Luft med den spilede Næse;
 Stundom endogsaa ad Bølgerne strøg under Qvidder en Svale,
 Medens de Frøer i Dynd istemte den vanlige Klage.
 Ofte fra Voligens inderste Deel ubragte den Myre
- 380 Væget, og slæbte det hen over Sti: mens Vuen, saa udstrakt,
 Optraf Vand, og fra Nadslerne bort udi Høbe sig drog
 Havnenes mægtige Flok, under Larm med de bassende Vinger.
 Videre brogede Fugle fra Søs, og paa Asias Enge
 Svanen, der snadder saa fro udi Sumpene nær ved Cayster,
- 385 Rappes nu hurtigt, og helde sig Vand over Nyggen i Mængde:
 Snart de strække mod Bølgerne Hals; snart gaae de i Vandet,
 Medens man seer dem at kildres af Lyst ved den frugtløse Vadning.
 Skamløst skriger da Kragen om Regn med sin hævede Stemme,

- Medens den spanker saa eenligt omkring i det tørrede Strandsand.
- 390 Ternen vil ogsaa, der spinder sit Uld i den natlige Time,
 Vide at varse om Storm, naar hun seer i den brændende Lampe
 Olien gnistre, og Svampe saa raae fremvove paa Taanden.
 Heller ei mindre af Regn om Soel og om lysende klart Veir
 Varsle du kan, og erfare det vist ved usvigeligt Veirtegn.
- 395 Da sig viser ei sløv den Glands, som fra Stjernerne kommer;
 Ikke ved Broderens Hjælp fremluer den sitgende Maane,
 Heller ei Skyer, som Totter af Uld, fremfare paa Himlen.
 Ei mod den varmende Soel udstrækker paa Strand Halcyonen,
 Thetis saa kjær, sine Fjer; da sikkert ei heller med Trynen
- 400 Mindes det smudsige Sviin at kyle den løsuede Halmvisk.
 Taagerne sænke sig meer imod Jord, og de hvile paa Marken.
 Medens fra Tagenes Gavl den betragter den dalende Solild,
 Hylar forgjæves med sørgeligt Skrig Natuglen mod Aften.
 Da i den flydende Luft i det Hvie bemærker man Nisus:
- 405 Da maa Scylla erholde sin Straf for den purpurne Haarlof.
 Hvor paa sin Vinge hun skjær, naar hun flygter, den lettere Æther,
 Følger, saa trodsig og fjendsk, med en frygtelig Susen i Luften,
 Nisus i Sporet omkring: hvor Nisus sig tumler i Luften,
 Hurtig med Vingen hun skjær, naar hun flygter, den lettere Æther.
- 410 Tregange, eller end meer, da Ravnens udstøder af Strubens
 Stemmen, der lyder fordoblet og klar; i den lustige Nede
 Froe, skjøndt ikke man fatter hvorfor, og usigeligt glade,
 Larne de mellem hinanden i Løv; naar det regner ei mere,
 Føle de Fryd ved at see deres Smaae og den elskede Nede.
- 415 Dog formener jeg ei, at de finge af Guderne Tanker,
 Eller et Blik i den kommende Tid, som er større end Skjebnen;
 Men, naar nu Stormen og Regn, og det heelt ustadige Veirligt
 Ændrer sin Gang, naar Juppiter, vaad af den drivende Sydslib,
 Tætter hvad nylig var tyndt, og fortynder hvad nylig var skyfuldt,
- 420 Ændrer sig ogsaa Gemytternes Form; og i Hjerterne fattes,
 Medens de Skyer for Vindene gaae, nu een, nu en anden
 Stemning; ved dette de Fugle paa Marken forenede quiddre,

Derfore Hjorden er glad, medens Navnene strige af fuld Hals.

Naar paa den brændende Soel og den aarligt stiftende Maane
425 Næie du agter, den nærmeste Dag vil ei skuffe med Veirligt;
Heller ei narres du vil ved en List af den klarende Natluft.

Hvergang Maanen har samlet igjen de fornyede Straaler,
Spænder den da med sit dunklede Horn over Himlen saa skydækt,
Stander for Land og for Søs tilrede en mærkelig Vadsfreg;
430 Men, om hun ganske har dækket sin Kind med en pigelig Nødme,
Fange vi Storme; thi Phoebé som Guld kun rødmer mod Uveir.

Dersom (og sligt er det sikkestes Tegns) ved den fjerde Oprinden
Lusten er klar, og med lysende Horn gennem Lusten hun vandrer,
Da vil Dagen, fra Morgen til Qvæl, og de øvrige andre
435 Sikkes for Stormen og Regn, selv lige til Maanedens Ende.
Da skal den reddede Gut paa Land til Pandøpe og Glaucus
Bringe sit Offer saa fro, og til Jno's Søn, Melicertes.

Solen endog, naar den stiger i Sky, eller skjules i Bølgen,
Bærse dig kan; thi usvigeligt Tegn ledsager dens Vandring,
440 Hvilket den viser i Morgenens Stund, og naar Stjernerne stige.

Har den, imedens den steeg, med de brogede Pletter besprængt sig,
Hyller den sig udi Sky, eller viser af Skiven kun Hælvtén,
Da kan du vente dig Regn; da trænger sig ube fra Dybet
Notus, som varslér kun ilde for Træer, og Sæden og Qvæget.

445 Ogsaa, naar henimod Dag igjennem de pakkede Skyer
Straalerne skyde sig splittede frem: eller stiger Aurora
Blegnende op, naar hun gaaer fra Tithoni Leie af Safran,
Ach! da værner kun slet Biinløvet om Druerne milde,
Saa som en larmende Hagl skal frygteligt hoppe paa Taget.

450 Dog end mere, naar Bauen er endt, og den dalet fra Himlen,
Baader det dig, at du mindes dens Tegn. Da skue vi ofte
Brogede Farver at svæve omkring udi selve dens Kaphyn:
Blaalige Pletter bebude dig Regn, ilbrøde en Øsvind.
Prøve de Pletter at blande sig ind i den rødligge Luc,

455 Da vil du skue isfæng under Storme og Jlinger Alt at
Bruse. I saadan en Nat maa Jngen mig raade, at reise

Hen over Dybet, ei heller fra Strand at løsne mit Landtroug.

Men (naar den bringer os Dag, eller skjuler os atter den bragte)

Derjom dens Skive er klar, vil du frugtløst skræmmes af Ulveir,

460 Men du vil flue, hvor Skovene gaac i den rensende Nordvind.

Kort - hvad den sildige Qvæl os bringer, og hveden de Vinde

Sende den lettere Sky, hvad den fugtige Syden bebuder,

Siger dig Solen ved Tegn. Alt sig, at Solen kan lyve,

Bover vel Jagen. Alt Oprørsaad fremlister sig stille,

465 Melder den ofte, samt hemmelig Krig, som lumskeligt taarnes.

Kom den beskued med Ynk, da Stinænd fældede Cæsar;

Dybt i et graanende Mulm den skjulte sit lysende Hoved,

Saa at den syndige Slægt alt ahned evindeligt Natmulm.

Dog udi saadan en Tid selv Jorden og Bølgen i Havet,

470 Selve den tudende Hund og tillige de rædsomme Fugle

Yded os Tegn. Heel ofte vi saac paa Cyclopernes Marker

Vetna, som rullede sig bølgende frem fra de bristende Dyne,

Medens den vøltede Rugler af Jld, og den flydende Lava.

Rundt udi Himmelen's Sky Germanien Bragen af Vaaben

475 Hørte, og Alpernes Fjeld sig rysted paa sælsomme Maader.

Ogsaa man hyppigen hørte en Nøst i de rolige Lunde,

Kraftig og stærk: man Billede saae, som paa underlig Maade

Blegnende stæeg i det natlige Mulm; selv Dyrene talte

(Rædsomt!) og Floderne standsed i Gang: Jordskorpen sig aabned:

480 Sveden fra Bronzen i Tempelet glee, ja Taaren af Fjlsbeen.

Førende Skibene bort, med en voldsom Hvirvel de Floders

Rønning, Eridanus, skyllede frem, og ad samtlige Marker

Førte han Qvæget med Staldene bort. Ei tøved tillige

Fibren at vise sin truende Form i den varslende Jndmad,

485 Eller de Brænde at riste med Blod, mens hen over Dyer

Bildt det lød i den natlige Stund af de tudende Ulve.

Jkke tilforn, i den skyrie Luft, sa a talrige Lynglint

Fore; ei heller sa a tit fremlued de vilde Cometer.

Saa, for at mødes igjen med hinanden i ligelig Stridskamp,

490 Maatte Philippi paany de Romeres Linier flue.

Ikke de Himmelske funde for haardt, at Emathia togang
 Samt trint Hæmus de Egne saa fjernt bleve fede ved vort Blod.
 Visfelig kommer der ogsaa en Dag, da paa Grændsen af hiint Land
 Bonden, imedens han syser i Jord med det krummede Plougjern,
 495 Monne opgrave de Spar, som den knuddrede Møst har fortæret,
 Eller med Hækken saa tung anstøde mod raslende Hjelme,
 Samt i den aabnede Grav beundre de kraftige Knokler.

Hjemlandsguder og Helte! du Romulus! aldrende Vesta!
 Hvilke Etruriens Tiber, og Roms Palatium skytte,
 500 At dog Unglingen hist om det synkende Sæfel maa værne,
 Ei I forbyde! Vi har jo alt længst ubi blodige Strømme
 Bødet for Jliums Synd, og Laomedons skjændige Meeneed.

Længe misundte os Himmelen's Borg, at vi eie dig, Cæsar!
 Længe den klaged med Harm, at du ændsed Triumpher paa Jorden,
 505 Hvor Uretfærdighed mænges med Ret, hvor Krigene rase;
 Der, hvor Lasten har mangen Gestalt, hvor Plougen ei holdes
 Høit udi Vre; hvor Marken er tom, da man raner dens Dyrker,
 Og hvor den krummede Segl omsmedes til srittende Sabler.

Euphrat rører sig hist, og Germanien her udi Leding:
 510 Byerne selv, som hinanden er nær, med Trods imod Forbund,
 Gype kun Krige; den rædsomme Mars udi Verden regjerer,
 Som, naar en Hjørspandsvogn sig styrter fra Skurene fremad
 Hen over Danen: forgjæves den Kudsk vil stramme sin Toile,
 Hestene styrte afsted, og hans Vogn adlyder ei Tømmen.

Anden Sang.

Indhold.

Invocation af Bacchus (v. 2—8). I. udvikling af de forskellige
 Maader, hvorpaa Træer og Buske blive til: a) natur-

lige, deels ved sig selv (v. 10—13), deels ved Gædfe (v. 14—16), deels ved Rodfud (v. 17—19); h) kunstige, ved assistne Rodfud (v. 23), ved afbøgne Grene (v. 24), ved Sænkere (v. 26), ved Snitlinger (v. 28), ved fløvede Stammer (v. 30) og ved Podning (v. 34). II. Udvikling af Maaden at dyrke dem, efter en Indledning (v. 35—38) og en Invocation af Mæcenæs (v. 39—46). Deels kan der tænkes en naturlig Forædling (v. 47—60), deels en kunstig Opflækkelse (v. 61—72), som især bestaaer af Deulering og Podning (v. 73—82). III. De forskjellige Arter af Træer og Buske, saavel efter de diverse Slægter (v. 83—108), som efter Jordbunden (v. 109—113) og efter Klima (v. 114—135), hvortil føies en Lovtale over Italien (v. 136—176). IV. Undersøgelse af de forskjellige Jordarter, deels om den tjenligste Jord til Olietræer (v. 179), Wiinstoffen (v. 184), Dvægavl (v. 195), Korn (v. 203), til Jngenting (v. 212) og til Alt (v. 217—225): deels om Provelsen af Jordbunden, saasom om den er løs eller tæt (v. 226), salt eller bitter (v. 238), feed (v. 248), fugtig (v. 251), svær eller let (v. 254), sort (v. 255) eller kold (v. 256—258). V. Wiinavl. a) Til at plante hører Gravning (v. 259), Planteskole (v. 265), Nedsættten (v. 269); hvor tæt (v. 273), hvor dybt (v. 288); anden Forsigtighed (v. 298); Tiden til at sætte dem ned (v. 315); Lovsang over Vaaren (v. 323); Pleie og Rygt om det Plantede (346—353). b) Efter Plantningen maa man muldre Jorden (v. 354); sætte Væle til dem (v. 358); afblade og beskjære dem (v. 362—370). c) Hegn (v. 371) især imod Busken, som derfor bliver offret til Bacchus (v. 380—396). d) Uafsladelig Pleie (v. 397—419). VI. Lettere Pleie af andre Træsarter: a) af Olietræer (v. 420—425), b) af Frugttræer (v. 426—428), c) af vilde Træer og Buske (v. 429); disses Fortrin for den forføreriske Wiinstof (v. 454—459). VII. Landlivets Lyksalighed. a) Fortrin for Byen (v. 461—474). b) Digterens Ønske at worde en Wiis (v. 475), eller i det Mindste en velforøiet Landmand (v. 483), som ogsaa kan udøve Wiisdom (v. 495), i Modstætning til den aldrig rolige Indvaaner i den store Stad (v. 503—512). c) Landmandens No (v. 513), Overflod (v. 516), uskyldige Glæder (v. 523), gammeldags ærlige Sæder (v. 532—540). d) Slutning af Sangen (v. 541—542).

Sligt om Markernes Dyrkning er nok, og om Himmelens Stjerner.
Nu vil jeg sjuuge, o Bacchus! om dig, og tillige om Skovens

Emaakrat, samt om et Olietræes sventvorende Stikling.

Hulde Lenæus! o kom! her fyldes jo Alt af din Gave.

5 See, udi Høsten, saa viinløvrig, hvor de frodige Enge
Blomstre, mens Karret til øverste Rand under Druerne skummer.
Fader Lenæus! o kom! tilligemed mig maa du farve
Blottede Laar med den herlige Most: kast bort din Eothurne!

Først i at plante et Træ er Naturen særdeles forskjellig.

10 Mogle af disse, skjøndt Mennesket ei har tvunget dem fremad,
Skyde frivilligen op, og bedække de Marker, og Floders
Krummede Bredder, som Vidien blød, og den seige Genista,
Popler, tilligemed Piiil med de graae, blaaagtige Blade.

Andre sig hæve af nedlagt Frø, som Castaniens høie

15 Stamme, og Træet især, der grønnes i Jupiters Lunde,
Egenes dobbelte Art, Dracler i Grækernes Tanker.

Stundom en bladrig Green kan skyde fra Roden af andre,
Saa som en Elm, og et Kirsebærtræ: den Parnassiske Laurus
Skyder som Lille sig frem, under Ly af sin vældige Moder.

20 Dette er Maaden, Naturen har først udpeget, ad hvilken
Alfens Træer og Krat, ja de hellige Lunde florere.
Andre der gives igjen, som paa Weien Erfaringen selv fandt.
Denne, som snitted en Spire saa fiin fra den mødrene Stamme,
Planted den dybt i et Hul: hiin stæmpede Grene i Jorden,

25 Væle af Ege med Spids, eller Skaster, som spaltedes firfold.
Atter man finder et Træ, som venter paa trykkede Buer
Af sine Skud, og en levende Grund i den mødrene Jordbund.

Andre aldeles ei trænge til Rod: den Snitter fra oven
Lager et Skud, og betænker sig ei, at betroe det til Jorden.

30 Tid, naar man kløver en Bul (det klinger heel sølsomt at sige),
Trænger et Olietræ med sin Rod fra den tørrede Stamme.
Oste vi see, at den Enkeltes Green sig vender ustraffet
Hen til den Andens: med ændret Natur kan Pærerne bære
Væbler, og Hybens den stenige Busk under Blommerne rødme.

35 Derfor J lære fra Grund Træsorternes særlige Pleie,
Vønder! imedens J mildne ved Nygt hver grovere Afart.

Jorden ei ligge ubrugt! at plante paa Ismarus Ranken,
Fryder, og dække med Olietræ det store Taburnum.

Skjenk du Hjælp, og fuldende med mig det Værk, jeg begyndte,
40 Du, min Hæder og Ziir, ja en mærkelig Deel af mit Navnry,
Høie Mæcên! mod den vildene Søs sæt Seilene gunstigt!
Ikke formener jeg Alt at kunne omfatte i Digtet,
Om jeg end hundrede Tunger besad, ja hundrede Munde,
Samt en Stemme af Jern: langs forreste Kysten du følge
45 Mig, med Landet i Haand; thi ikke med fablende Opspind,
Ikke med taabelig Prunk, eller Langsnaak sinke jeg vil dig.

Skuddet, som hæver sig op af sig selv imod Lyset og Luften,
Stiger vel op uden Frugt, dog kjæft tillige og frodigt,
Saa som i Jorden Naturen er stærk. Selv dette, om Nogen
50 Poder det, eller forandrer dets Sted udi ordnede Huller,
Taber sin vilde Natur, og vil, om du pleier det hyppigt,
Følge dig villigt, ihvor du endogsaa bestemmer dets Nygting.

Ogsaa de goldeste Skud, som skyde fra Roden sig udad,
Gjøre det Samme: men plant dem saa ud i den friere Jordbund!
55 Nu udi Skygge det staaer, under Moderens løvrige Grene,
Hvilket betager det Vorende Kraft, og fortærer dets Livsfaft.
Endelig Træet, som hæver sig høit af det kastede Sædfrø,
Kommer kun seent, for at brede sit Ly over sildige Slægter:
Frugten forandrer sin Art, og forglemmer de forrige Gaster,
60 Og paa dens Ranke er Druen som Steen, kun et Bytte for Fugle.

Saa maae vi bruge vor Stræben i Alt; og de samtlige Træer
Tvinges i Furerne ned, samt aves med megen Bekostning.
Olietræet af Bullen især, af Skuddene Ranken
Hæver sig bedst, af gediegent Træ den Paphiske Myrthe,
65 Haslerne haarde fremskyde sig bedst fra Roden, og Alfens
Kneisende Stamme, og Herculis Træ med den skyggende Krone,
Samt Alfaders Chaoniske Eeg; ja den lustrige Palme
Fødes fra Moderens Skjød, liig Fyren, der dæier sin Sotour.

Selv paa det knortede Hægebærtræ kan du pøde din Valnød,
70 Medens den goldeste Løn kan bære det saftige Væble.

Bøgen er graa af Castaniens Blomst, og af Pærernes Avnen,
Ja under Elmene selv kunne Svinene snadske i Olden.

Dog - Oculering og Podningens Kunst er ei ganske det Samme.
Der, hvor Knopperne trænge sig frem, ret lige fra Barken,
75 Sprængende gjennem det fine Gevandt, ret lige i Knuden,
Bliver en Rift: udi denne en Qvist af forskjellige Træslags
Stinger man ind, som kan hæfte sig fast i den fugtige Hinde.

Stundom man sauger en Bul, som er glat; heel dybt i dens
Kjerne

Banes ved Kiler en Bei, udi hvilken de frodige Planter
80 Sættes ret dybt: snart Liderne gaae, og høit imod Himlen
Stiger et kosteligt Træ, som stolt ved de mægtige Grene
Skuer med Undren den fremmede Frugt og foryngede Løvværk.

Heller ei Arten er eens, saavel for de dygtige Elme,
Som for en Lotos og Piil, eller selve Cypressen paa Ida.

85 Ogsaa Oliven saa feed opvoxer ei lige i Formen,
Aflang, stundom og rund, snart tyk med en bedskere Kjerne.
Heller ei Frugt i Aelnoi Skov, ei Pærernes Qviste
Ligne fra Syrien eller Crustum den tunge Bolème.

Ei om Italiens Træ eensartede Druer sig klynge,
90 Som i Methymnas By man plukker af Skuddet paa Lesbos.
Thasiske Druer man har, Marcotiske hvide tillige;
Denne beqvemest, hvor Jorden er feed, men hiin, hvor den let er.
Pnythia tørrer man bedst til Rosin; men Lagæos er kraftig,
Friser vor Fod, naar vi gaae, og slynger et Vaand om vor Tunge.

95 Nærmest den purpurne - præcise Wiin! Hvordan skal jeg prise
Dig, du Rhæter? Dog vove du ei, med Galerner at stride!
Ogsaa en styrkende Wiin Aminæiske Ranker os byde:
Der maa Emoleren rejse sig op, og den stolte Phanæer.
Nu Argitis den lille, med hvilken nok Jngen sig maaler,
100 Vaade i rigelig Saft, saunt og i at holde sig længe.
Dig, som er kjær for Deserten paa Bord, og for Guden i Templet,
Glemmer jeg, Rhodier! ei, og Bumast med de svulmende Druer,
Dog, hvor mange af Art, og tillige hvorledes benævned',

Tælles ei let – nei! ikke du kan udi Tal dem forene.

105 Den, som har saadan en Lyst, vil erfare i Libyens Havsvælg
Tallet paa Sandet, der vælter sig frem under Zephyri Stormpust;
Eller, naar Østen med gruelig Fart fremstyrter mod Seilet,
Vide paa Vølgerne Tal, naar de rulle mod Joniens Strande.

Ikke dog trives i enkelte Strøg de samtlige Urter.

110 Pile ved Flodernes Rand, udi sumpige Moser kun Elle
Spire; paa Fjelde og Steen kun Avne, som bære ei Frugter.
Valerne frydes ved Myrther især; de soelbare Høie
Bacchus har kjær; Nordstormen og Kuld fordrager ei Taxen.

Kast til den yderste Kant, hvor Jorden man dyrker, dit Die,

115 Til de Araberes østlige Hjem, og de malte Geloner,
See! hver Træ har sit særlige Hjem: blot Indien bærer
Iben den sorte; Sabæernes Land kun de Buske med Virak.
Hvi skal jeg nævne det dustende Træ, som af Barken udsveder
Balsom, og Bærrene selv af Acanth, som grønnes bestandig?

120 Hvi Æthiopernes Lund, som skimrer af Ulden den bløde,
Samt de Serer, som kjæmme fra Løv Uldtotte saa fine?
Eller den Lund, som i Indien groer, ret nær Oceanet,
Lige ved Verdens den yderste Bugt, hvor den mægtige Trætøps
Spids end aldrig en Piiil haver mægtet at ramme i Flugten,

125 Skjøndt vel neppe Nationen er seen, naar den griber sit Kogger.

Medien bringer en bidende Saft, med en kjendelig Bisnag,
Udi sit Vble, saa striff, end hvilket der gives ei bedre
(Hvis Stedmoderen lumsk har blandet et Bæger med Giftsaft,
Eller og mænget de Urter ihob, under skadelig Troldsang)

130 Frelsende Hjælp, som den sorteste Gift kan forjage af Kroppen.
Træet er mægtigen stort; det ligner i Formen en Laurus,
Og, dersom ikke den kasted omkring en Duft, som var særlig,
Laurus den var: dens Blade kan ei udi Stormene bøsies;
Blomsten er ligesaa stiv; hos Mederne Munden og Nanden

135 Læges ved den; ja den styrker endog trangbrystige Gamle.

Ikke dog Medernes Land, skjøndt saare forshyuet med Skove,
Ganges ei heller, saa smuk, eller Hermus, som plummres af Guldsand,

- Rappes i Priis med Italiens Land: ei Vactrer, ei Jnder,
 Gffe den fede Panchaiske Mark med sit duftende Virak.
- 140 Tyrene ikke, som sprude med Ild gennem Næsen, har pløiet
 Markerne her; ei frygtelig Tand af en Drage blev udsaet;
 Heller ei stritted af Helte en Sød, udi Hjelm og med Landse.
 Nei! det vægtige Korn, samt Masfikerdruen med Wiinsaft,
 Markerne fylde, som Dvæget saa fro, samt Oliven bedække.
- 145 Her fremtræder paa Eng den krigeriske Ganger, og kneiser.
 Her, Elitumnus! har Hjorden saa hviid, og de mægtige Stude
 (Ofringsqvæget, som vaskedes tit i din hellige Kilde)
 Bragt til Gudernes Huus de Romeres stolte Triumphdrot.
 Her er evindelig Vaar, og i fremmede Maaneder Sommer:
- 150 Togang kaster et Saar; togange har Træerne Frugter.
 Dog man træffer ei Tigeren vild, ei Løvernes grumme
 Foster: de Arme, som samle til Krands, ei skuffer en Stormhat.
 Ei i saa mægtig en Kreds hensfyder ad Jorden, ei heller
 Her i saa farlige Skud sig krøller, den skjællede Slange.
- 155 Regn saa mangen og kostelig By, med Sysler og Kunstflid!
 Talrige Borge, som Snille har lagt paa de øverste Fjelde,
 Samt den rullende Strøm under Foden af Mure fra Oldtid!
 Vær jeg vel nævne det øverste Hav, og tillige det nedre,
 Samt Jndsæernes Hob? Skal jeg nævne dig, mægtige Larus?
- 160 Samt Venâco, der hæver sig høit under Brusen og Søgang?
 Hvi omtale hver Havn, og Lucrinerens byggede Dæmning,
 Dertil Havet, der yttre sin Harm ved den vældige Brusen,
 Der, hvor den Juliske Havn gjenlyder af Bovernes Dyning,
 Og i Avernens Svælg sig styrter Tyrheniens Vølge?
- 165 Ogsaa besidder det Strømme med Sølv, Bjergværker med rige
 Haver af Ertz: ja det strømmer endog med en kostelig Guldhob.
 Kostelig Race af Mænd, de Marser og unge Sabeller,
 Volkseren, væbnet med Spyd, og Ligurerne, vante til Plougen,
 Fødtes, som Marius, der, med de store Camiller og Decer,
- 170 Scipios kraftige Vorn, samt du, alvældige Cæsar!
 Som paa den yderste Afscens Kyst med din seirende Krigshær

Jager de dvælende Jndere, bort fra de Romerske Borge.

Hil dig, o mægtige Moder til Korn, du Saturniske Hjemland!
 Mægtige Moder til Mænd! dig Fortidens flygtige Jdræt
 175 Sjunge jeg vil: ja aabne jeg tør de hellige Kilder,
 Og gjennem Romerens By istemme Afskræiske Sange.

Nu om Markernes Art og Natur! hvad Kraft de besidde,
 Samt hvad Skik, og Beskaffenhedsart til at yde, de finge.
 Først - paa den døsigte Mark, og tillige ved Høien saa nidfyg,
 180 Mager ved Leer, hvor den torneede Eng kun dækkes med Smaasteen,
 Trives den varige Skov af Athenes Stammer, Oliven.
 Sligt Oleasteren viser os klart, som er hyppig i sligt Strøg;
 Ofte er Marken jo ogsaa bestrøet med de talrige Skovbær.

Men den Jord, som er feed, og er glad ved den kvægende
 Vædsfe,

185 Samt den frodige Mark, som er hyppigen svanger med Urter,
 Hvilken vi midt i den dybnede Dal mellem Fjeldene pleie
 Ofte at skue, hvor Bækken gaaer ned fra den øverste Fjeldtind,
 Bringer et dyndet og gjødefuldt Vand; samt den, som mod Syden
 Høinet, ernærer de Bregner, en Vest for det krummede Plougjern:
 190 Slike vil skaffe dig Ranker af Vært, som vil rigeligt strømme
 Over med Saften af Wiin. Her hænge de frodige Druer,
 Her vi Vædsferne faae, som vi offre paa Guld og i Skaaler;
 Medens Tyrheneren feed ved Alteret blæser i Filsbeen,
 Og paa det mægtige Fad vi berebe den dampende Jndmad.

195 Derfom at hæge om Ore og Kalv dig lyst end mere,
 Eller og Saarenes Art, samt Gjeder, der gnave af Planten,
 Søge du hen til den fjernede Skov om det rige Tarentum,
 Og det uheldige Mantuas Mark, som det nyligen misted,
 Hvor i den græsrige Flod den ernærer de sneehvide Svaner.

200 Ikke den vandrige Væk ville Hjordene mangle og Græsning:
 Alt, hvad Kvæget har ædt udi Sommerens Dage saa lange,
 Vil i den stakkede Nat den kjølige Dug vederlægge.

Marken, som næsten er sort, ja feed, naar den trykkes af Plougen,
 Samt har en smuldbrende Jord (ved at pløie, gjentages jo dette),

205 Bruges til Korn: du neppe vil see saa talrige Bogne,
 Trukne af Ørne, at lunte mod Hjem fra de øvrige Marker.
 Eller hvor Bonden i Harm har Trærne fældet og bortkjørt,
 Samt fuldkastet den døsfige Lund, der har voret i Mars Løb,
 Medens med Roden fra Grund han Fuglenes Neder saa gamle
 210 Vælted, og disse fra Nederne fløi, for at stikke i Veiret,
 Hveden den pløiede Mark fik Syn under fløvende Plougjern.
 Der, hvor af Vaffer bedækkes din Mark, vil den fastnede
 Gruushob

Knap Rosmarinen til Viernes Brug eller Casia bære.

Ujevnt Luf, eller Kridleersjord, af de sorte Chelydrer

215 Opædt, prale, at ene de selv saa behagelig Føde,
 Samt saa kruset et Smuthulssted, kan forlethne til Slanger.
 Egnen, som aander den luftige Damp, eller flydende Taage,
 Suger det Vaade, og spyer det igjen, naar det monne behage,
 Som er evindeligt grøn, og beklæder sig selv med en Græsdragt,
 220 Ikke angriber vort Jern med Skab eller ogsaa med salt Rust:
 Der dine Elme omslynge dig vil med de frodigste Ranker,
 Den er paa Olie riig: ved at dyrke den, vil du besinde,
 At til en Hjord den er let, og kan taale det krummede Plougjern.
 Capua riigt opløsier en Stig, og Vesuvii Omegn,

225 Derhos Elanii Flod, som er haard for det tomme Acerra.

Nu vil jeg sige, paa hvilken Maneer du kan prøve hvert Enkelt.
 Vil du forsøge, om Jorden er løs, eller svarligen vægtig,
 (Saa som den ene er skiftet til Korn, men den anden til Bacchus:
 Korn ubi den, som er tung; i den løsere heller Lyæus;)

230 Raare du først med dit Pie et Sted, samt dybt udi Jorden,
 Byd, at der graves et Hul som en Brønd, næst hvilket du kaste
 Jorden derned, samt jevne med Fod det øverste Jordlag.
 Mangler der Noget - da Jorden er løs; for den vægende Ranke
 Samt for Qvæget ernærende godt; men dersom det ei vil

235 Atter gaac ned i sig selv, men levner, naar Hullet er opfyldt,
 Da er den tæt, og en Jorddryg hæi med de trodsige Klumper
 Vente du kan; thi pløi den kun op med de kraftige Ørne!

- Jord, som er salt, og du muligen troer, at være lidt bitter,
 Heel unyttig til Korn, (da ikke den mildnes ved Pløining,
 240 Samt forplanter for Bacchus ei Slægt, eller Navnet for Frugten)
 Vil du opdage ved Eligt: en Kurv, som er flettet af Vidje,
 Samt de Versendes Sie du hente fra røgede Tag ned.
 Her den uwillige Jord, samt venlige Dølger fra Kilden
 Trampe til Nanden du fast: flux Vandet vil trænge sig udad,
 245 Og gjennem Vidjens Rand ville dryppe de vægtige Draaber.
 Smagen vil give haandgribeligt Tegn, imedens at Munden
 Vil, paa en sørgelig Wiis, naar du prøver, fordreies af Veedsfthed.
 Om nu endvidere Jorden er feed, saalunde du mægter
 Sikkert at finde: ei gaaer den itu, om den kastes med Haanden;
 250 Fast den holder, og klæber sig ængt, som en Beeg, ved din Finger.
 Fugtig, nærer den meget af Græs, ja meer end tilbørligt
 Skyder det frem. Dog yde den ei for meget i Fylde!
 Ikke den vise sin mægtige Kraft i de tidligste Arsttraa!
 Den, som er vægtig, forraader sig let; thi taus vil den tynge.
 255 Liig er den lette. Med Diet du snart vil erkjende den sorte,
 Eller hvad Farve den har; men den skadende Kulde at finde,
 Eligt er ei let. Kun Fyrren tildeels og den skadende Tarus,
 Samt Vedbenden saa sort vil stundom os lede paa Sporet.
 Naar du bemærkede Eligt, du mindes forinden at rense
 260 Jorden, og selv gjennem Bjerget saa høit fremtrænge med Grøvter,
 Eller den væltede Jord oplægge til Syn for en Nordstorm,
 Førend du planter den frodige Stok! Med det smuldbrede Jordsimon
 Marken er bedst; den tages i Euur af Storm og af Niimfrost,
 Samt af en Graver saa stærk, der kaster den rystede Jordklimp.
 265 Dog, om ikke Karvaagenhed plat har forjaget min Landmand,
 Søge han flux om et lignende Sted, hvor det tidligste Stade
 Træet beredtes, hvor sættes det kan, naar det atter skal flyttes;
 Ellers vil Poden ei kjende sig ret ved den ændrede Moder.
 Verdenshjørnerne selv man bør udi Marken bemærke,
 270 At, paa hvad Maade det stod, og paa hvilken en Side det taalte
 Sydvindsbranden, og hvor det har vendt sin Ryg imod Polen,

Atter det sættes; thi Banen er stærk fra den tidligste Barndom.

- Om det er bedst paa en Høi, eller Slette, at plante sin Viinstok,
 Spørge du først! Udmaales din Mark paa den federe Slette,
 275 Plante du tykt; i den tættre Flok ei Bacchus formindskes.
 Eier du Jorde med Bakker og Skrindt, eller skakkede Høie,
 Brug du Rækker; og har du nu sat dine Træer ret punktligt,
 Hjørnerne være da fire i Tal med en krydsende Tvergang,
 Det som i Krigen saa tidt Legionerne mægtigt udvikle
 280 Alle Cohorter, og Linien staaer paa den jevnede Markjord.
 Rækkerne stande saa prud, og Engene bølge saa vide
 Under det blinkende Ertz; thi ikke den rædsomme Stridskamp
 End er begyndt, men den tvivlsomme Mars gennem Rækkerne
 former.

Samtlige Veie med ligeligt Maal affikke du nøie;

- 285 Ei for at Diet alene kan vinde en uselig Smaastryd,
 Men, da Jorden ei ellers formaaer at fordele sin Næring
 Lige til hver, eller Grenen saa frit fremskyde i Lufsten.
 Muligen spørge du vil, hvor dyb maa Gravningen være?
 Selv i det fladere Hul jeg voved min Tanke at sætte.
 290 Dybere nede, ja ret udi Jord, vil jeg Træerne plante;
 Mæst af alle dog Eeg; saa høit imod Ætherens Lustegn
 Selv den stræber med Top, saa dybt gaaer dens Rod imod Orcus.
 Derfor ei Vinterens Vold, ei Stormene, heller ei Regnskyl
 Rykke den op: urokket den staaer: imod talrige Ætsæt
 295 Stande den kan, og i Seclernes Gang er den hårdet mod Tiden.
 Saa de mægtige Grene den strækker som Arme til hver Kant
 Rundt saa vide; i Midten den staaer i sin mægtige Skygge.
 Ikke, hvor Solen neddaler i Vest, maa du vende din Wiingard,
 Heller ei Hasler ved Rankerne plant; af den yderste Green ei,
 300 Eller af Træets den øverste Top maa du skjære din Snitling:
 Saa de hige med Længsel mod Jord! Skad ikke med stump Kniv
 Skudet! ei pøde du bør udi Olie træet, det vilde!
 Ofte undfaldt der en Gnist, naar Hyrden var ikke forsigtig,
 Hvilken fordulgte sig først i de federe Dele af Barken;

- 305 Greeb saa Stammen, og, lifende op i det øverste Løvværk,
 Gav imed Skyen et frygteligt Brag. Som Geirer den styrter
 Deden ad Grenen, og hersker nu høit i den mægtige Krone;
 Svøber den samtlige Lund udi Jld, samt vælter mod Himlen
 Tyk, i en beegsfort Damp, de Alt formørkende Skyer;
- 310 Høist, naar en gruelig Storm fra Toppen sig hen over Skoven
 Lægger, og Vinden, som kaster sig frem, har forstørret sligt Jldblus.
 Hænder sig dette, faaer Stammen ei Kraft, og den fældede Ranke
 Kemmer ei meer, eller grønnes som før, over Skorpen af Jorden:
 Kun med sit bedstfere Blad Oleasteren stiger, men frugtlost.
- 315 Aldrig adlyde du bør endogsaa den klogeste Lærer,
 Alt du bør være den stivnede Jord, medens Boreas stormer.
 Jorden tillukkes om Vinter af Frost, og, plantes end Skudet,
 Taaler den ei, at den hæftende Rod sig sætter i Muldet.
 Rankerne planter man bedst, naarhøist i den rødrende Vaartid
- 320 Kommer den hvidlige Fugl, som en Pest for de bugtende Slanger;
 Eller mod Høstens end tidlige Kulde, naar den luende Solild
 Endnu ei Vinteren naaer med sit Spand, om end Sommeren
 bortsvandt.

Baaren for Lundenes Løv, og tillige for Skoven, er gavnlig;
 Jorden sig aabner i Vaar, og forlanger sin Sæd til at avle.

- 325 Da i befrugtende Regn nedstiger den mægtige Fader,
 Ætheren selv, udi Skjødets saa fro af sin Mage, og, parret
 Mægtigen selv med den mægtige Krop, fremnygler han Afkom.
 See! da toner det veiløse Krat af de eensomme Fugle,
 Mens paa en pæselig Dag Hornqvæget om Kjærlighed leder.
- 330 Skyder da Marken saa hulb; under Zephyri viftende Luftning
 Engen oplader sin Darm: Alt sprudler af Vædsse saa frodigt.
 Frem imod Solen saa ung nu Knupperne modigen vove
 Atter at gaae: Wiinløvet er trygt for den stigende Sydvind,
 Eller den Jling, som drives i Luft ved den mægtige Nordvind:
- 335 Spirene skyde sig frem, medens Lovet udfolder sig ganske.
 Alt udi Verdens oprindende Bliv, og dens tidligste Ophav
 Andre Dage har lyst, eller Tiden har været forskjællig,

- Neppe jeg troer: da herskede Vaar; da feired sit Foraar
 Verden saa vide; i vinterlig Storm fremstyrted ei Euruz.
- 340 See! da stædedes Dyrene først udi Lyset, og Støvets
 Jordiske Slægt stak Hovedet frem af de hårdede Marker;
 Da kom Vildt udi Skov, da sattes de Stjerner paa Himlen.
 Vanskelig taalte, hvad nylig var skabt, en saa trykkende Vexel,
 Hvis der ei laae mellem Hebe og Kulb saa betydelig Henstand,
- 345 Samt hvis Himmelens Guust ei vendte sig naadig mod Jorden.
 Mindes forresten, at hvilken en Qvist du paa Marken end sætter,
 Skjules med Gjødske saa feed, og husk, den at dække med tyk
 Jord.
- Grav den tørstige Sandsteen ned, eller skrumpede Skaldyr!
 See, da liste sig Bødskerne ned, og det finere Windpust
- 350 Luster, og giver det Plantede Mod. Tidt findes der Landmænd,
 Hvilke foroven med Steen, samt Vægt af de mægtige Leerskaar
 Tynge dem ned: slikt tjener som Værn mod de øsende Regnskyl,
 Samt mod den brændende Hund, naar de tørstende Marker maae
 briste.
- Haver du Sætlinge sat, da rester, at muldne ret ofte
- 355 Jorden med Niven, og svinge med Kraft den vægtige Hakke;
 Eller med dybtnedskjærende Ploug bearbeide din Jordsmon,
 Samt mellem Rankerne selv ombæie det stræbende Ungqvæg,
 Nærmest de glattede Nær, samt Stager af skavede Grene
 Stinge du ned, eller Stiver af Asf, og de mægtige Gasser,
- 360 At imod disse opstræbe de kan, imod Windene trygge,
 Samt ad Grenenes Trin opstige mod Toppen af Elmen.
- Medens ungdommeligt Løv fremsfyder i tidligste Alder,
 Spar paa din Plante saa fiin; og, medens den frodige Wiinstok
 Skyder i Lufsten, og sprænger sit Daand, for at stræbe i Veiret,
- 365 End du friste den ei med Odden af Kniven, men afsnit
 Løvet med Fingeren krum; dog pas, at du vælger det rette.
 Haver den, slynget om Elmene fast med en stærkere Stamme,
 Hævet sig høit, snit saare dens Løv, studs Almene paa den!
 Før var den bange for Jern; dog nu maa du øve din Vælde

- 370 Næsten ubøielig stræng; thi de viftende Grene skal aves.
 Og saa du flette dig Hegn, samt holde fra Stammerne Qvæget,
 Høist imens Løvet er spædt, og endnu ei kjender til Voldsdaad,
 Saasom, foruden den mægtige Sol og ubillige Storme,
 Drive de Bøfser i Skov, og tillige de graadige Gjeder,
- 375 Gjæk med den, som begravnes af Faar og begjærlige Ungnød.
 Kulden end ikke, der knuger sig fast i den graalige Niimfrost,
 Eller den Sommer, saa tung, som ruger paa brændende Fjelde,
 Skader saa meget, som Faarenes Hjord, og de grusomme Tænders
 Gift, samt Urret, der sætter sig fast i den gnavede Stamme.
- 380 Ene for saadan en Synd ved de samtlige Ultere Bacchus
 Offres en Buk, medens Fortidens Leeg fremtræder paa Scenen:
 Den til Belønning for Vid, gjennem Flækker og alfare Veie,
 Thesei Borgere bød', og, imellem Pokalerne, glade
 Sprang de, i Engen saa blød, paa de fugtige Vimpler af Læder.
- 385 Og saa Ausoniens Mænd, som en Æt, der fra Jlium stammer,
 Spørge, som de, i en raare Sang, med den vildeste Latter,
 Og af den hulede Bark udforme sig rædsomme Masser;
 Medens, i lystige Qvad, dig, Bacchus! de kalde, og hænge
 Dig til Ære i Granernes Top deres dinglende Duffer.
- 390 See! da yngle med rigelig Frugt Biingaardene alle,
 Fyldt da bliver den bugtede Dal, og den dybeste Vjergskov,
 Samt hver Egn, hvor den herlige Gud henvender sit Nafsyn.
 Retlig Priis istemme vi vil, som det egner, til Bacchus
 Høit udi Fædrenes Qvad, samt bringe ham Rager paa Fæde.
- 395 Truffen ved Hornet den hellige Buk skal stande ved Ulret,
 At vi paa Hassernes Epid kunne riste dens mæskede Indmad.
 Og saa der gives en anden Fortræd med at pleie din Wiinstof,
 Saasom med denne man aldrig har No - tre, fire gjentagne
 Gange du fløve din Jord, og de fastede Klumper bestandig
- 400 Knuse med Hakkernes Slag, imedens du letter tillige
 Lunden for Løv. Saa gaaer i en Kreds Landmændenes Arbeid,
 Og udi egne betegnede Spor Marskredsen sig dreier.
 Naar nu de Ranker tilsidst afkaste det sildige Løvværk,

Samt Nordstjernen saa kold har revet af Skoven dens Pragt ned,
 405 Alt da strækker den Bonde saa flink sine Tanker til næste
 Kommende Aar; tilstudsende hardt med den krumme Saturnskniv,
 Jager han efter den levnede Stof, som han danner ved Snitning.

Først du grave din Jord; dog tillige de vundne Sagotter
 Brænde du bær; bring først under Tag de benyttede Pæle;
 410 Høst dine Druer tilsidst! Togange beskygges en Wiinstof;
 Ranken er togange skjult med et Lag af det tykkeste Ukrud.
 Møien med begge er stor; thi rose du Marken, som stor er,
 Medens du dyrker kun smaae! Just nu maa den skrumpede
 Muustorns

Qviste, som spire i Skov, samt Nøret, paa Randen af Floden,
 415 Snittes; ja selv den forvildede Piiil maa man skjenke sin Omhu:
 Rankerne binder man alt; Wiinstoffene fries fra Kniven;
 Trættet alt synger den Wiingaardsmand ved det yderste Nækværk;
 Dog maa Jorden forsøges paany: opvæktes maa nyt Støv.
 Juppiter frygte man bær, endog i den modnede Druer.

420 Men for Oliven ei Nøgt er behov: ei denne forventer
 Gartnevrens krummede Kniv, ei heller den kraftige Hække,
 Naar den har hæftet sig fast udi Jord, og har Luftningen døiet.
 Løsner du Jorden med taffede Tand, vil den yde din Stikling
 Nigelig Vand, og betyngende Frugt, naar du pløier omkring den.
 425 Opklæk derfor Oliven, saa feed, som et Billed paa Freden.

Ogfaa de Frugter paa Træ, naar de føle, at Stammen er
 stærk nok,

Samt at de eie behørigen Kraft, flux stræbe mod Himlen
 Med en oprindelig Kraft, og trænge ei mere til vor Hjælp.

Samtlige Lunde ei mindre med Frugt nedtynges tilhobe,
 430 Og i det eensomme Kreat fremvødmer jo Bærret saa blodigt;
 Cytisus klippes, og Skoven saa dyb afgiver os Fyrren,
 Næring for Jlden om Nat, som forskaffer os Lys i vor Stue.
 Ach, men saa nødigt man plante dem vil, eller skaffe dem Pleie!

Dog - hvi tale om Stort? Selv Pilen saa lav og Genisten
 435 Snart til Gjederne Løv, snart Skygge, til Hyrdernes Dvæge,

- Yder, ja ogsaa til Gjerderne Hegn, og til Bierne Næring.
 Ja! det er Glæde Cytorus at see, naar det bølger med Buxbom!
 Eller en Lund med Narycias Beeg! ja en Mark er et skjønt Syn,
 Naar den ei kjender til Menneffets Nygt eller Menneffets Hakker!
- 440 Selve de Lunde, som dække saa goldt de Caucassiske Toppe,
 Hvor den ubændige Ost omtunler sig altid og brager,
 Yde dog ogsaa afvexlende Frugt; de forlehue os Gavnveed,
 Til vore Snekker en Gran, og til Huse Cypresser og Cedre.
 Deden en Eeg til et Hjul, samt Valsen til Bogue den Landmand
- 445 Glatted, ja Skibets den høiede Kjøel har man forment af dette.
 Pilen forsyner med Bidiebaand, og de Elme med Løvværk,
 Myrthen med kraftige Stager til Spyd: til Krig er Cornellen
 Herlig; man krummer saa let Sturæiske Buer af Tarns.
 Linden med glindsende Bark, samt Buxbom, sfavet af Meissen,
- 450 Danne sig let udi Form, og hules af Jernet med Odd paa.
 Derhos svømme de Elle med Fart paa de brusende Bølger,
 Sendte ad Padus; ja Biernes Hob deres Sværme vil gjerne
 Skjule i Barken saa huul, og i Skjødet af aldrende Ege.
 Hvad mærkverdigt, som det, frembragte vel Gaver af Bacchus?
- 455 Bacchus forledte endogsaa til Synd; thi de vilde Centaurer
 Styrtede han udi Død, Hylæus og Nihoetus og Pholus,
 Skjøndt ved det mægtige Kruus de trued Lapithen med Døden.
 Kjendte de kun deres Lod, fast alt for saligen henrandt
 Landmænds Liv; thi de leve jo fjernt fra de kæmpende Waaben,
- 460 Og den retfærdige Jord dem yder ukunstlede Netter.
 Derfor end ikke det mægtige Slot gennem pragtfulde Døre
 Hjer fra Salene rundt alt aarle Klienternes Sværme;
 Veiles end ei til en Dør, som er smuk ved den brogede Skildpad,
 Eller til Dragter, udjiret' med Guld, eller Erts fra Ephyra;
- 465 Ominkes end ei deres Uld, som er hviid, i Assyriens Vædse,
 Eller fordærves dem Olien klar ved en Casiatilsag:
 Er deres Hvile dog tryg; deres Liv uden Sviig eller Ondskab,
 Riig paa saa mangen en Skat. Der er No paa de Marker saa vide,
 Grotter og rindende Vand: ei selve det kjølige Tempe,

- 470 Heller ei *Quiernes* Brøl, og en blidelig *Søvn* under *Træet*
 Mangler dem der. *Hjergskove* de har, samt *Wildt* udi *Leiet*,
Ynglinge, *hærded'* i *Daad*, samt vante tillige til *Knaphed*,
 Feste til *Guder*, og *Fædre* med *Dyd*; ja sidst mellem disse
 Hviled *Iustitias* *Trin*, da hun ilede bort fra vor *Jordfreds*.
- 475 Gid at de *Muser*, jeg haver saa kjær, som jeg elsker blandt *Alle*,
 Hvem jeg, fortæret af inderlig *Lyst*, frembærer mit *Offer*,
 Viste mig venligen *Himmelen's* *Gang*, og tillige dens *Stjerner*,
 Samt det *verlende Mulm* af *Sol* og den *kæmpende Maane*,
 Hveden det *ryster* i *Jord*, hvad der hæver de *stigende Hæve*
- 480 Gjennem det *bristende Diig*, hvi *Bølgerne* sætte sig atter,
 Hvorfor en *vuxterlig Dag* sig *skynder* saa hurtigt at *dukke*
 Med udi *Bølgen*, hvad *Stand'sning* er lagt paa de *langsomme*
Nætter.

- Dog (da jeg ikke formaaer *Naturen* den store at *fatte*,
 Saa som det *koldere Blod*, der løber om *Hjertet*, mig *finke*)
- 485 Landet da være min *Lyst*, med de *vandende Bække* i *Dalen*,
Floder og *Skove* - ei *Hæder* og *Priis!* . J elskede *Marke*
Trint Sperchæos - o du, *Tægget!* hvor de *Piger* fra *Sparta*
Tumles - hvo stiller mig hen paa de *fjellige Toppe* af *Hæmus?*
 Hvo *bedækker* mig der med de *mægtige Skygger* af *Grene?*
- 490 Lykkelig den, som har *Kraft* til i *Tingenes* *Narfag* at *trænge*,
 Lægger den *jordiske Frygt* og det *ubønhørlige Fatum*
 Under sin *Fod*, samt *Acherons* *Strøm*, naar den *graadigen brøler!*
 Held tillige dog ham, som de *landlige Guder* erkjender,
 Pan og den gamle *Sylvan*, samt *Nympherne*, *samtlige Søstre!*
- 495 Ham ei *Pobelens* *Magt*, ei heller de *Konningers* *Purpur*
Rover, saalidt som en *Tvist*, der bevæger de *troløse Bredde*,
 Eller naar, enig med *Ister* i *Pagt*, *fremrykker* den *Dacer*:
 Ikke de *Romeres* *Magt* eller *segnende Stater*; saalidt han
 Ynker den *Arme*, der ikke har nok, som han *hæder* den *Rige*.
- 500 *Frugten*, som sidder paa *Green* - hvad de *villige Markke* saa *frodigt*
 Selv ham *byde* - det *plukker* han af; men den *bydende Lovdog*
 Eller det *tvistende Torv*, samt *Folkets* *Archiver* han *seer* ei.

Hine den Bølge saa trædsf besøge med Karer, og styrte
 Gud udi Sværd, eller liste til Hof og til Kongernes Tærffel:
 505 Denne med Rædsel gaaer løs mod de arme Penater og Stæder,
 For af Juveler at drikke, og sove paa Tyriens Purpur.
 Hiin fordsølger sin Skat, og han ruger paa Guldet, han nedgrov:
 Lænket til Diostrum en Anden staaer hist - hiin bliver som henrykt
 Naar han Theaterets dobbelte Klap - Senatorers og Lægmands -
 510 Hører med Undren. Selv Pletter af Blod af en Broder dem
 glæder,

Og i Landflygtighed skifte de Huus og den elskede Hjemstavn,
 Søgende Fædreneland, som ikke belyses af vor Sol.

Bonden ved Hjælp af den krummede Ploug opfurer sit Jordlod;
 Sligt er hans aarlige Dont: hans Vy og hans vorende Afkom
 515 Næres ved dette, samt Drenes Hjord og den hjælpende Plougstod.
 Ikke forundes ham No; snart yngler jo Naret med Træfrugt,
 Snart med de kastede Lam eller Cereris skydende Urstraae;
 Tynger hans Furer med rigelig Bært, og betvinger hans Lade.

Kommer da Kulb, som af Sicyons Bær kan han presse sin Olje;
 520 Mæsked' af Olden, hjemvende hans Svinn: udi Skoven er'
 Jordbær.

Kommer da Høsten, den brogede Frugt nedfalder, og Druen
 Hvit paa det soelbare Fjeld udfoges af Solen og modnes.
 Værn omslynge saa venligt hans Hals udi hjærlige Favntag;
 Rydsfthed stander som Værn omkring hans Bolig; hans Ungqvæg
 525 Bringe i Yveret Mælk, og, mæsked' paa frodige Enge,
 Hoppe de Buller og prøve en Kamp med de puffende Smaaahorn.

Selv han feirer den festlige Dag; henstrakt udi Græsset,
 Der, hvor i Midten er Jld, og de Karle bekrandse hans Rumme,
 Kalder med Offer, Lenæus! han dig! For de Hyrder ved Dvæget
 530 Hænger i Elmen han Præmier op for det hurtige Jagtspyd,
 Og til den landlige Kamp de blotte de kraftige Kroppe.

Saadant et Levnet tilbragte engang de Sabiner i Fortid;
 Nemus og Broderen slikt; saa vored Etruriens Kraftsind.
 Just sa alunde blev Rom den herligste Vy paa vor Jordkreds,

535 Hvilken omringede Fæstninger syv med sin vældige Ringmuur.

Før end den Eretiske Gud erlangede Scepter, og før end
 Elægten, ugudelig ond, sig nærred af slagtede Dræne,
 Førte Saturnus, den gyldne Regent, sligt Liv paa vor Jordkreds.
 Endnu man havde ei hørt de Basuner at blæses, og end ei

540 Sæblersnes rassende Lyd, naar de laae paa den hårde Uimbolt.

Dog – fuldendtet jeg haver mit Løb ad den mægtige Bane,
 Og det er Tid, at jeg løsner den Hæft, som alt damper om Bringen.

Tredie Sang.

Indhold.

Gjenstand for Digtet er Dværgets Pleie (v. 1—2), et nyt og usædvanligt Stof (v. 3—9); og, har han endt dette, lover Digteren, at ville ved et Heltedigt skaffe Cæsar og sit Fødeland Ære (v. 9—39). Invocation til Mæcenæs (v. 40—48). I. Heste og Koer. a) Udvisling af den Gestalt og Alder, som Koen skal have, som man vil bruge til at lægge til paa (v. 51—71). b) Hingstens Egenkaber (v. 72), som Føl (v. 75), som Boren (v. 83); især deleshed Ungdom og Fyrighed (v. 95), Dygtighed i Veddeløb (v. 102) og til at ride paa (v. 122). c) Pleie for Parringen (af Hingsten v. 123, af Hoppen v. 129). d) Pleie, naar de ere drægtige, især Forjagelse af Bræmser (v. 138—156). e) Omsovg for Kalvene (f. 157—179), for Føllene (v. 179—208). f) Man maa sikke dem mod voldsom Brynde (v. 209); Beskrivelse af Tyrenes Kamp i Brunsttiden (v. 217—241). g) Virkning af dyrisk Elskov endog hos Mennesker (v. 242), hos Hopper (v. 266); Fødsel ved Vinden (v. 271—285). II. Faar og Gjeder. Indledning (v. 286—293). a) Faarenes Vinterrygt (v. 294), Gjederne (v. 300); disses Nytte (v. 306—321). b) Sommergræsning (v. 322—338). c) Lihyernes Hjrdeliv (v. 339—348), Geythernes (v. 349—403). d) Hundenes Paapassen (v. 404—413). e) Fordrivelse af Slangar (v. 414—439). Behandling af Skab og Dværghyge (v. 440—473). III. Ve-

frivelse af den Noriske Dværgsyge: a) Oprindelse og Art (v. 478—485). b) Smitte paa enkelte Dyrarter: de svagere (v. 486), de stærkere, som Heste (v. 498), Myne (v. 515); Vildtets (v. 537), ja endog Slangers og Fugles (v. 541—547). c) Umuligheden af Midler derimod (v. 548): Pestens stigende Hæftighed (v. 551), Hudernes og Aldens Forgiftning og Forraadnelse (v. 559—566).

- Mægtige Pales! dig synge jeg vil, og den Hyrde saa velkjendt
 Nær ved Amphrysius' Strøm, og Lycæiske Lunde og Strømme.
 Alt, hvad der ellers kan fængsle ved Sang det opmærksomme Øre,
 Er jo alt saars bekjendt: hvo kjender ei haarden Eurystheus?
 5 Hvo er vel ikke bekjendt med den grumme Busfridis Alter?
 Hvo har ei sjunget om Hylas, saa ung, om Latona og Delos?
 Hippodamê, eller Delops endog, med sin Skulder af Filsbeen,
 Helten til Hest? Jeg maa søge en Vej, hvor jeg seivende mægter
 Hvit at stige fra Jord, for at leve paa Menneskers Læber.
- 10 Undes mig rigeligt Liv, er jeg den første, som bringer
 Fra Noniske Toppe de hellige Muser til mit Hjem,
 Den, som forlehner dig, Mantua! først Idumæiske Palmer.
 Midt paa den grønnende Eng vil jeg reise dig Tempel af Marmor,
 Bølgerne nær, hvor i sinkende Bugt sig dreier den store
 15 Miniciusflod, og bedækker sin Bred med de fineste Eivør;
 Cæsar skal staae udi Midten af Alt, samt Tempelet eie.
 Net som en seivende Helt, udmærket ved Tyriens Purpur,
 Hundrede Bogue, med Fire bespændt, vil jeg drive til Floden.
 Vort fra Alpheus den Græker vil gaae, og Molorchiske Lunde,
 20 For udi Loben at kæmpe med mig, og med Cestus af Kohud.
 Selv, om mit Hoved bedækket med Green af en klippet Oliven,
 Gaver jeg bringer: o hvilken en Fryd i høitideligt Optog
 Hen til Capellet at gaae, og at skue de sældede Ungsød;
 Eller hvor Scenen forandrer sig brat, naar Coulijsen er dreiet,
 25 Medens den Ritter, indvævet deri, høit løfter det Forhæng.
 Forrest paa Døren jeg danner i Guld og det kraftige Filsbeen
 Gangaridernes Kamp samt Romuli seivende Waaben;

Hist, ombølget af Krig, med de Bover, saa mægtige, Nilen,
Derhos Sviler, der have sig høit med de Snabler af Ertsmalm.

30 Afrens ængstede Land og den bange Niphates jeg dertil
Fvier, og Partheren tryk ved sin Flugt og ved Pilen, han vendte;
Ogsaa de tvende Tropæer, vi tog fra de fjernede Egne,
Samt den dobbelte Seir over Folk paa den yderste Jordbrand.

Stande skal ogsaa i Pariske Steen, som besjelede Bæsnær,

35 Gamle Afsfaraci Et, ja Heltene alle, hvis Udspring
Zeus er, Faderen Tros, samt Cynthius, Jliums Stifter.
Vengste sig skal for de Furiers Hob og den grimme Cocytus
Nabryfoten saa suul, for Trions snoede Slanger,
For det ubændige Hjul, og den Steen, som man aldrig faaer
Bugt med.

40 Lad mig nu følge Dryaden i Skov, over Bjerget saalænge,
Hvor man ei traad, samt følge dit Bud, o Mæcenas! du strænge,
Tanken alene ved dig kan fatte det Store; thi bryd da
Langsomme Dvælen! med frygteligt Skrig fremkalder Citharon,
Med Taygetes' Hund Epidaurus, navnkundig ved Heste;

45 Og det fordoblende Naab gjentoner i Lundenes Echo.
Snart tilrede jeg staaer, om August og hans flammende Krigsdaad
Høit at quæde, og bringe hans Navn gjennem saadan en Narvsrad,
Hvilken fra Lithoni fjerneste Old vor Augustus er fjernet.

Enten nu Een, som beundrende seer den Olympiske Palme,

50 Lægge sig vil efter Føl, eller Nød, som er' gode til Ploungen,
Nødrenes Kroppe han nøie besee! Den Ko er den bedste,
Som, med uformeligt Hoved, er but, har en Nakke saa kraftig,
Medens ad Venene ned Doglabbene hænge fra Halsen.
Ei for dens Side en Grændse er sat; thi Alt er uhyrligt;

55 Venene stærke, krumbsied' dens Horn, og dens Dre saa haarvrigt.

Ogsaa jeg ynder den Ko, som er smuk ved de hvidlige Pletter,
Trods'er at gaae under Nag, ja truer imellem med Hornet,
Zemmelig liig i det Ydre en Tyr, med en kostelig Næsnæring,
Fieinde tidt i sin Gang sine Spor med det Nedre af Halen.

60 Tiden, i hvilken udholde den kan Lucina og Hymen,

- Ender med tiende Aar, og begynder, saasnart den er fire.
 Hverken til Aal er den ellers beqvem, eller stærk til at pløie.
 Medens nu Hjordene tumle sig froe i den lystige Ungdom,
 Give du Tyrene løs! send Koen afsted med sin Brynde,
- 65 For at du Slægt efter Slægt kan holde vedlige ved Aaling.
 Selve den herligste Dag for de Arme, som leve paa Jorden,
 Svinder saa brat; flux Sygdom vi har; og den trykkende Alder,
 Slid og den grusomme Død med sin hele Uventlighed kommer.
 Mødre bestandig du har, hvis Legem du ønsker at bytte;
- 70 Skift da mod nye! for at ikke for seent du skal angre dit Qvægtab,
 Brug dig itide! ved aarlige Sæt du forynge dit Hornqvæg!
 Ogsaa i Hestenes Art der gives ei mindre at vælge.
 Den, som du kaarede selv, udi Haab at formere din Race,
 Pleie du maa med omhyggelig Nygt fra den tidligste Ungdom.
- 75 Føllet, som avles af ædlere Art, fremtræder paa Marken
 Edel og stolt, og det kaster saa slink med de smidige Forbeen.
 Forrest ad Veien at gaae - at forsøge de truende Floder,
 Bover det tidligt - ja over en Bro, som det kjender ei, gaaer det,
 Uden at frygte det mindste for Larm. Dant stiger dets Nakke;
- 80 Fiint er dets Hoved; ei Bugen er lang, men dets Nig er saa kjædrig;
 Bringen, den stærke, af Muskler er fuld. Udi Priis er den brune,
 Ogsaa den blaaligen graae, men den usleste Lød er den hvide,
 Eller og gul.
- Naar den hører en Lyd i det Fjerne af Waaben,
 Staaer den ei stille; da ryster dens Krop; da spille dens Ører,
- 85 Og den forsøgede Fld, under Snæften, fra Næsen den udspyer.
 Manken er tyk, og den lægger sig ned over Hoven tilhøire.
 Gjennem dens Lænd gaaer den dobbelte Nyg; udi Jorden den huler,
 Naar med sin Hov, saa gebiegen af Horn, den kraftigen stamper.
 Sikker som Denne var Eyllarus selv, som i Byen Annyclæ
- 90 Pollux bereed, eller hine, som Grækernes Digtere sang om,
 Martis dobbelte Spand, og Achills, den mægtiges, Vognspand.
 Formet som saadan en Hest, udbredte om Nakken sin Manke
 Selve den rappe Saturn, da hans Kone sig nærmed, og fyldte

Pelions kneisjende Hjeld, paa sin Flugt, med en svingrende Brinsken.

- 95 Taber den Kræfter ved Sor, eller svækkes den, døsig ved Alder,
 Holde du den i dit Huus, uden Ynk for den hæslige Alder.
 Kold er den Gamle til Kjarlighedslyst, og forgjæves den stræber;
 Værket ei lykkes; og kommer den end til et Kjarligheds møde,
 Ret som i Stubber, hvor Luen er stor, men hvor Kræften er borte,
 100 Kæser den, dog uden Magt.

Først nøie du mærke paa Modet,

- Samt paa dens Nar! dog mærke du meer Stamhingsfernes Nace,
 Samt om den sørger ved Tabet i Kamp, om den glædes ved Seiren.
 Mon du bemærkede ei, hvor de Bogne i frygtelig Kampleeg
 Foer over Marken, og kaste sig frem udi Mængde fra Skuret:
 105 Medens de Ynglinge ægges i Haab, og en zittrende Banken
 Knuger det stigende Bryst: med de snoede Pidske de true;
 Hænge med Tømmen i Haand; som et Lyn gaaer den sydende Arel:
 Snart de dukke, snart hæve de sig, og de synes at svæve
 Gjennem den tyndere Luft, og at reise sig op imod Skyen.
 110 Ei er der Rist eller No; thi af Sandet det gule en Støvsfy
 Hæves: de dampe med Skum og af Pusten af hine, som følge.
 Saa kan de hige mod Noes - saa stunde de graadigt mod Seiren.
 Gangere fire at spænde for Vogn Erichthonius først har
 Boret, imens paa de rullende Hjul, som en Seirer, han fremstod.
 115 Bidsler og Skole Lapitherne gav udi Skoven Peléthrum,
 Stege paa Gangernes Ryg, og belærte den væbnede Rytter
 Blink at springe til Jord, og at tumle sig frem i en stolt Trav.
 Begges Bestilling er eens; og Gangernes Styre sig kaarer
 Den, som er ung, af et flammende Mod, og er rask til at løbe;
 120 Uden at agte, om Hjender paa Flugt den har jaget med Nædsel,
 Priser Epirus som Fædreneland, og det stolte Mycenæ,
 Samt uleder sin Slægt endogsaa fra selve Neptunus.
 Ugted du dette, anstrænge du dig, naar til Parringen Tid er,
 Saare og ivrig i Hu, at den spækker sig vel udi Fedme,
 125 Den, som du kaared til Drot, og tillige til Fader for Hjorden.
 Slaae af det frodigste Græs, og ræk ham fra Kilden at drikke,

Havre tillige, at ei han er svag til det smigrende Arbeid;
 Da skal et svageligt Føl over Faderens Hunger ei klage.
 Hopperne selve afkræfter man tidt ved at sulke forinden,
 130 Og, naar nu Lysten, de kjende saa godt, har til Kjærligheds
 Samqvem

- Loffet dem alt - da nægtes dem Lov, og fra Kilden de jages;
 Ogsaa man tumler dem dygtigt i Trav, eller trætter i Sol dem,
 Naar under Tærskernes Slag de Loer gjenlyde, og Kvner
 Flyve unyttige hen udi Lust ved den kommende Zephyr.
- 135 Det man gjør, for at ei den Avlingsmark uden Nytte
 Sløves af Yppighed skal, og de Furer bedække med Dynd kun,
 Men udi Graadighed gribe sin Lyst, samt gjemme den varligt.
 Sorgen for Faderen tager nu af; men Mødrenes Pleie
 Gæses, og medens de drægtige gaae udi Maaneders Tidsløb,
- 140 Ikke, at trække dem frem udi Nag for den vægtige Lastvogn,
 Taale du bør, eller ogsaa i Fart at de ile ad Weien,
 Græsser paa Engen med Spring, eller svømme i rivende Strømme.
 Næres de bør i den eensomme Skov, samt nær ved de fulde
 Floder, omkrandsed' af Moos, hvor Urterne grønnes paa Randen,
- 145 Grotter forskaffe dem Ly, og hvor Klippernes Skygge sig hvælver.
 Lige ved Silari Lund og Alburni de grønnende Ege
 Er der et hyppigt omslagrende Dyr, som de Romere skjenked
 Navnet Asilus - de Grækske Mænd det forandred til Distros,
 Arrigt og summende høit. Opfræmmet af den vil i Skoven
- 150 Hjorden sig splitte; ja Ætheren selv, som bevæges af Brølet,
 Brager, den dybeste Skov, og de Bredder om tørren Tanagraus.
 Dette var Dyret, som mætted engang hiin rædsomme Junos
 Harmes, imedens hun tænkte paa Dndt imod Inachi Qvie.
 Denne du sjerne - den raser især, naar det heder om Middag -
- 155 Vort fra det drægtige Qvæg; og derfor lad Hjordene græsser,
 Enten naar Solen staaer op, eller Stjernerne bringe dig Aften.
 Have de kastet, da flyttes din Nygt til de Kalve alene.
 Slut indbrænd dem et Tegn, og et Mærke tillige paa Urten,
 Hvilke du ønsker dig helst at bevare til Hjordens Forplantning,

- 160 Hvilke at gemme til Altrene's Brug, eller Pløining i Jorden,
 Samt til at vende din Jord, naar den sritter af kløvede Knolde.
 Qvæget isvrigt kan græsse i Ro paa de grønnende Marker:
 Men hvem du danner til Sysfel paa Mark, og til Nytte for
 Jorden,
- Tæmme du alt, som en Kalv; under Tugt maa du ave dens Bæsen,
 165 Medens det unge Gemyt i den tidlige Alder kan bøies.
 Nærmest en Bøile af smidige Piil, som ei slutter for ængt til,
 Læg om dens Hals! naar Tiden da gaaer, og den vænner til
 Trældom
- Raffen, der nylig var fri, da søie du selv udi Kobler
 Evende, som passe, og tving dine Nød til at jevnes i Skridtgang.
- 170 Lad dem begynde at trække en Vogn, men som ikke har Læs paa,
 Hvilken betegner sit Spor i den øverste Glade af Sandet:
 Senere knage den Axel af Vøg under rigeligt Paalæg,
 Medens den kobberne Stang fremridser forenede Hjulspor.
 Græsning ei ene forskaffe du bør til den vælige Ungdom,
- 175 Heller ei Pile's ukraftige Løv, eller Donnemor's Kalle;
 Heller du plukke dem Korn med din Haand! Ei Koen, som kælved,
 Fylde, paa Fædrenes Wiis, dig Spanden med skummende hvid
 Mælk;
- Heller sit Yver anvende den heelt paa den elskede Ribkalv.
 Stander din Tanke dog mere til Kamp og de Nyttete bolde,
- 180 Eller Alphæus at styrte forbi, udi Pisa, paa Hjulet,
 Samt udi Jupiters Lunde at tumle de flyvende Vogne;
 Først da sylle din Plag med at skue den modige Krigsmands
 Waaben, at taale Vasunernes Klang, og at døie, naar Hjulet
 Knager med Kullen; den høie i Stald, hvor du rasler med Bidsler;
- 185 Mere og mere den finde sin Fryd i den smigrende Styvers
 Nøes, og at elske den Lyd, som at klappes paa Halsen bevirker.
 Plagen alt tidligt, naar vænnet den er fra det modrene Yver,
 Bøve paa Eligt; med en Grime saa blød lad den vekslede styres,
 Skjøndt den er svag, og den skjælver endnu, og ei ahner sin
 Ungdom.

- 190 Er nu den tredie Sommer forbi, og den fjerde sig nærmer,
 Flux den begynde at dandse i Kreds, og at trampe i Jevntrin,
 Let og i Tact, ja de krummede Been lad den verkende hvic,
 Diet som den fleed ubeskriveligt tungt. Udi Løben den trodse
 Binden, og, flyvende hen over Marken, som kjendte den ikke
- 195 Vidster, den sætte sin Fod kun med Nød i det øverste Sandlag;
 Aquilo liig, naar den, styrtende frem fra de nordlige Kyster,
 Stormer saa tæt, naar den Scythiske Kuld og de regnløse Skyer
 Hurtigt han splitter; det kneisende Ar og den hølgende Kornmark
 Svæver sig jevnt i den mildere Storm; kun Skoven paa Fjeldet
- 200 Drøner i Drag og den Bølge saa lang imod Valerne ruller;
 Farende hen over Mark, over Søs, frem styrter sig Guden.
 Engang vil den, ved det Eliske Maal, og ad Markernes Glade,
 Fare saa vide med Sveed, ja dampe det blodige Skum ud,
 Eller og trække den Belgiske Bogn med den tømmede Bringe.
- 205 Da er det først, du ved blandede Korn bør taale, den voxer,
 Feed udi Krop, naar betømmet den er; thi forinden de tømnes,
 Løfte de Modet med Trods, ja, fargue, de ville dog nægte
 Snærten at taale, saa seig, eller lysre det takkede Mundjern.
 Pleie dog ikke formaaer saa meget at yde dem Kræfter,
- 210 Som, at du holder fra Brynde dem fjernt, og fra brusende Elskov,
 Enten du ynder nu Qvæg eller muligen Brugten af Heste.
 Derfor man sender de Tyre saa fjernt til den eenlige Græsgang
 Bag ved et modlagt Vjerg, hiinsides de Floder, saa brede,
 Eller man lukker dem ind, og bevogter ved mættende Vaas dem.
- 215 Hunnen fortærer jo Kræfterne let, og ved Synet dem matter,
 Ja! tillader dem ei, at de tænke paa Lov eller Græsfræe.
 Ofte ved milde Tillokkelses Magt kan hun tvinge de stolte
 Elskende Dyr til at mødes i Kamp, og at stanges med Hornet.
 Græsfende driver den deilige Ko i det mægtige Sila.
- 220 Hine, som tvistes, med frygtelig Vold fremstyrte i Kampen;
 Under de vældige Saar sort vinder af Kroppene Blodet:
 Hornene vende sig frem imod Hiins, som stemmer sig mod dem,
 Under et frygteligt Brøl, saa det dundrer i Skoven og Skyen.

Ei er det Skif, at de Tyre, som streed, kan i Hjorden forenes;
 225 Den, som har tabt, i det Fjerne maa gaac, til en eenlig Forviisning,
 Sukkende over sin Haan, samt over den trodsige Seirers
 Stød og den Kjærlighedslyst, som den uden at hevne har mistet;
 Kaster et Blik mod sin Hjord og forlader det fædrene Nige.

Styrken han øver med sylsende Flid, og han ligger med Taalmod
 230 Midt paa den stenige Grund paa et Leie, hvor Halmet ei frøes,
 Mættet af Løv, som er hvas, og tillige af skjærende Raigræs;
 Hvor han forsøger sig selv, og han lærer at rase med Hornet,
 Farende frem mod en Bul af et Træ: frem æffer han Stormen
 Med sine Stød, og han spiller til Slag ved det splittede Sandstøv.
 235 Har han nu samlet sin Kraft, og har atter forøget sin Styrke,
 Nykker han frem, og han styrter med Bold mod den sorgløse
 Fjende,

Som, naar en Bove paa Midiesø har begyndt med at hvidne
 Fjernet, og bugter fra Dybet sig ind; naar mod Land den er væltet,
 Brager den frygteligt høit mellem Fjeldene; styrter sig fremad,
 240 Mindre vel ei, end et Bjerg; fra de dybeste Wunde den syder
 Op i en Hvirvel, og kaster mod Sky det grumsede Strandjand.

Samtlige Arter paa Jord, de Mennesker ligesom Bildtet,
 Fiskenes Slægter i Sø, ja de brogede Fugle, og Qvæget,
 Styrte i Brynde og Jib; thi en sandfelig Drift har de Alle.
 245 Ene paa saadan en Tid en Lovinde, som glemmer sin Afkom,
 Vandrer ad Marken end vildere frem; ja sjelden saa hyppigt
 Nase de Bjørnes uformede VEt, under Myrden og Blodbad,
 Skovene rundt; da er Tigeren værst og det glubende Bildsviin.
 Ach! da vandrer man tungt udi Libyens eenfomme Egne!

250 Seer du, hvor Zittren, saa bævende, gaacer gjennem Hestenes
 Kroppe,

Dersom alene ved Lugt tilbringes dem Dunster, de Fjende.
 Længer ei Menneskers Bidsler og Vaand, eller grusomme Pidske,
 Klippen ei heller, det hulede Fjeld, og de hæmmende Floder,
 Standse dem nu, skjøndt det knusede Fjeld fremhvirvles i Vølgen.
 255 Selv det Sabelliske Sviin fremstyrter, og hvæsser sin Flugtand,

Noder med Foden i Jord, samt gnider mod Træet sit Ribbeen
 Net overalt, og den hærder sin Bøv imod Stødet, som venter.

- Hvad gjør Ynglingen ei, i hvis Varm omfarer en Jld, som
 Tændtes af Kjærligheds Gud? Omtumlet af rasende Storme,
 260 Gaaer han om Nat i den fremmede Sø, mens oventil ruller
 Torden fra Himmelens Port, og Volgerne styrte mod Klippen,
 Larmende høit: Forældrenes Sorg kan ei standse hans Vandring,
 Ikke den elskede Mø, hvis grusomme Død er forhaanden.
 Bacchi den spattede Lofs - den glubende Race af Ulve -
 265 Hundene selv - ja den frygtsomme Hjort - hvor rase ei disse?
 Meer end de Andre dog raser især udi Brynde en Hoppe.
 Venus har selv deres Tanker oprørt, da de Potniske Hopper
 Styrted mod Glaucus, og splitted hans Krop med de graadige
 Kjæver.

- Brynde kan bringe dem bort over Gårgarus, gennem Ascani
 270 Brusende Strøm; over Fjelde de gaae; gennem Floder de svømme.
 Naar i den graadige Marv den Luc har hemmelig bredt sig,
 Hølst udi Vaaren; thi Varmen i Vaar dybt trænger i Venet;
 Grande de Alle, mod Zephyrus vendt', paa de Bjerge saa høie,
 Enøftende efter den viftende Luft; og, foruden at parres,
 275 Svangre de vorde ved Windene blot (det er sælsomt at sige).

- Hen over Klipper og Fjeld, ja frem gennem Dalene dybe,
 Flygte de brat; ei, Curus! til dig og den stigende Solild,
 Nei! imod Cauri og Boreas' Hjem, eller did, hvor den sorte
 Auster oprinder, og dækker vor Luft med den skuddrende Regnsky.
 280 Det, som de Hyrder med fuldelig Skjæl har Hippômanes kaldet,
 Drypper da ned imod Jord, som en klæbende Vedder, fra Lysken,
 Hvilket, med frygteligt Hu, Stedmødrene ofte har samlet,
 For at bemænges med Urternes Saft, under skadeligt Trolldqvad.
 Dog - alt Tiden forgaær, den Tid, som vel Jugen erstatter,
 285 Medens, af Kjærlighed rørt, hvert Enkelt jag monne belyse.
 Nu har jeg mælet om Hornqvæg nok. End rester den anden
 Pleie, at rygte de uldrige Faar og de tottede Gjeder.

Haanden paa Bærk! her haabe J Priis, mine virksomme
Landmænd!

- Iffe jeg tvivler i Sind, hvor det hæderligt er, at forskjønne
290 Sligt udi Ord, og at yde Bærdie til saa ringe en Gjenstand.
Hen ad Parnassi det censomme Fjeld mig river Begeistrings
Liflige Bælde; det skaffer mig Lyst, over Klipper at vandre,
Hvor, til Castale, ei Sporene gaae af en Anden paa Høien.
Nu med en fuldere Nøst din Sang, min ærværdige Pales!
- 295 Først er nu dette mit Bud: i bestræede Stalbe skal Jaaret
Nippe sit Foder, til Sommer paany er med Bladene kommen.
Ogsaa med rigeligt Straa og med Bunker tillige af Bregner
Dække du ned den skrumpede Jord, at den isnende Kulde
Skader ei Qvæget, saa fiint, med sit Skab og sin hæslige Fodsof.
- 300 Nu vil jeg ile fra det, og befale at skaffe de Gjæder
Talrige Buske med Løv, samt yde dem kjølige Kilder.
Stalden du sætte for Stormen i Ly, henvendt imod Syden,
Lige mod Vinterens Sol, til omsider den fugtige Vandmand
Synker, uagtet han bringer lidt Regn, selv i Enden af Aaret.
- 305 Ogsaa bør disse tildeles en Nygt med omhyggelig Pleie.
Ja! deres Nytte er stor, om endog saa Milestiens Uldgarn
Holdes i Priis, naar det dypedes godt i det Tyriske Purpur.
Talrigt de kaste og tidt; og af Melk har de rigelig Fylde;
Ofte, naar Spanden er skummende fuld, og de Patter er tomme,
- 310 Strømmer end mere en rigelig Flod fra det trykkede Iver.
Ekhjægget tillige afrager man tidt paa den graalige Hage
Af den Cinyphiske Buk, og dens haarede Totter, saa stride,
Deels for at bruges i Leir, og til Gavn for de arme Matroser.
Græsning søge de selv paa den skovrige Lind af Lycæus,
- 315 Krattet, som vorer paa Høienes Top og de strittende Brombær.
Selv kan de huske at vende mod Hjem; deres Yngel dem følger,
Og over Tærffelen gaae de med Nød med det vægtige Iver.
Derfor med sylsende Nygt, som Vinde, saa Jis eller Sneefog
(Just da de ellers undvære din Nygt og de Menneffers Pleie)
- 320 Sjerne du bør: giv dem rigeligt Foer, eller Qviste med Løv paa,

Uden at lukke i Laas, udi Winterens Tider, dit Høloft.

Men, naar nu Sommerens lystige Tid, ved Zephyrernes
Tilvink,

Sender paa Græs udi Skovenes Ly de forskjellige Hjorde,
Da, udi Morgenens tidlige Skjar, om de kjæligste Egne
325 Lede vi ville, mens Dagen er ung, medens Græsset end graaner,
Og paa den Urt, som er spæd, Dugdraaben er Qvæget saa listig:
Naar da nu Tørsten er stor i den fjerde af Himmelens Timer,
Og, naar den klagende Sang af Cicaderne høres fra Busken,
Da bør du hyde Qvægdristen at gaae til en Brønd eller Parken,
330 At den kan løbe, og lædse sin Tørst ved en Kende af Steeneeg.

Dog maa du skaffe en skyggende Dal udi Middagens Hede,
Enten, hvor Jupiters mægtige Eeg med sin aldrende Stamme
Spreder de vældige Grene omkring; eller dæmrende Lunde
Strække med hellige Skygger sig frem fra den hyppige Steeneeg.
335 Atter du give dem vindende Vand, og paa Engene driv dem
Atter, til Solen gaaer ned, naar den kjælige Aften har mildnet
Luften, og Skoven med styrkende Dug vederqvæges af Maanen,
Stilltøgen synger i Krat, og paa Valerne toner den Gisfugl.

Skal jeg i Digtet fortælle dig lidt om de Libyske Hyrder?

340 Om deres Enge og Hytter saa smaae, som de bruge til Huse?
Oftē ved Nat og ved Dag, ja en Maaned igjennem de græsse
Hjorden, som driver affted i de Ørkener lange, hvor Herberg
Mangler (saa vide er Marken forladt!). Men den Afvisse Hyrde
Fører det Hele med sig, sine Vaaben, sit Huus og sin Huusgud,
345 Kogger, saa gode, som Eretiske Mænds, og en Hund, som Amyclas;
Diet, som de Romeres flinke Soldat, udi fædrene Vaaben,
Naar med det tunge Tornister paa Ryg han marscherer, og
stander

Tjenden i Synne til Kamp, foran Leiren, han bygged saa hurtigt.

Dette ei skeer mellem Scythiske Folk, ved Maetiske Søen,
350 Der, hvor det gulige Sand fremvæltēs saa muddret i Hifter,
Eller hvor, høit mod den nordlige Pol, Rhodøpe sig strækker.
Qvæget, man eier, indlukker man der udi Stalde; thi Græsstraa

Spire ei her over Eng; her findes ei Træer, ei Løvværk.

Skjæmmed' ved Dyrger af Sne, og tillige ved toppede Jislag,
 355 Ligge de Egne saa vidt; syv Alen er Laget ei sjelden:
 Vinter bestandig; bestandigen Storm fra den kolde Nordvestvind.
 Solen besidder ei Kraft til at splitte det taagede Dagmulm,
 Hverken, naar, fjært af sit Spænd, han bestiger den Æther,
 ei heller

Naar i den vædige Strøm han vil fyller den dalende Bognfarm.

360 Selv i den vindende Strøm samhæder sig pludseligt Skorpen,
 Hveden de Bølger nu bære paa Nyg Bognhjulet med Jernrand,
 Milde mod Snækkerne nys, men nu mod den vægtige Lastvogn.
 Kobberet springer som oftest itu; den bedækkende Kjortel
 Stivner; man kløver med Ørernes Hug de perlede Vine.

365 Dammen lige tilbunds omdannes til Masser af Jislag,
 Og i det skrittende Skjæg er forhærdet den stivnede Jislap.

Midt under dette tillige det sneer fra de Skyer saa vide,
 Kvæget forgaaer udi Kuld, og med Niim tilhyllet den stærke
 Dre nu stivner paa Krop; udi mægtige Hobe de Hjorte

370 Knuges ved Massen af Sne; knap rage de yderste Horn op.
 Her forfærder man ei med den støvende Hund, og med Jagtgarn
 Bildtet; her strammes de ei af en Angst for den brogede Ving:
 Medens forgjæves de kæmpe med Vryst mod det staaende Snebjerg,
 Myrdes de brat udi Nærstridskamp; under frygteligt Dødsbrøl

375 Stødes de ned, og de bæres til By med et lysteligt Jagtskrig.

Selv udi Huler, de grove, men dybt under Jorden, de leve
 Frygt, i en imagelig No: opstabilede Ege, ja hele
 Elme de trille til Baalene hen, som de offere til Luen.

Her tilbringe de Natten med Spøg; og ifsedetfor Biinsaft,

380 Lave de Drikke af gjærende Malt og af syrlige Rønbar.
 Slig er den trodsige Stamme af Mænd, som er lagt umod Norden
 Nær de Plejaderes Bogn, samt under Nhipærnes Stormvind
 Stivner, bedækket om Krop med de gulige Bølge af Udyr.

Derfom du samler paa Ild, maa du flye for det torneede Smaakrat,

385 Bogte dig vel for de Burre og Tjørn og den frodige Fodring,

- Scilla, Helleborns sæl, og tillige det brunlige Jordbeeg,
 Dog imod Soten saa virksom en Hjælp vil du vanskeligt finde,
 Som, naar du ævner med Kniven at snitte det skabede Udflæts
 Øverste Toppe. Ja Soten faaer Magt, og forsøges ved Dølgemaal,
 455 Derfom en Hyrde vil nødigen selv til at røre ved Saaret,
 Eller, med Haanden i Skjød, kun forlanger af Guderne Terteegn.
 Selv, medens Skabet har bredet sig vidt i de Drægendes Indre,
 Selv, medens Feberen raser med Tørst, og de sætte i Huld af,
 Gævner det saare, den dampende Jld at betvinge, og aabne
 460 Hurtigt en Nare med springende Blod i den nederste Klovvig;
 Just som Bisalteren gjør eller ogsaa den raske Geloner,
 Naar han er ilet til Geternes Drik, eller op paa Rhodøpe,
 Drik for at nyde sin Melk, som er blandet med Blod af en Ganger.
 Har i det Fjerne du seet, at et Lam vil bestandigen søge
 465 Venlige Skygger, og nipper saa dorst til de øverste Græsstraac,
 Driver bag Hjorden saa seen, eller kaster sig, medens den græsser,
 Ned imod Jord, eller lister sig hjem, naar det lakker ad Aften,
 Standse du Sygen ihast med din Kniv, før den rædsomme Smitsot
 Lister sig frygteligt hen gennem Hjorden, der vogter sig ikke.
 470 Neppe saa hurtigt den hvirvlende Bind over Bølgerne bruser,
 Som over Dvæget den hyppige Sot; og Pesten fortærer
 Ikke den Enkeltes Krop, naar den pludseligt kommer, men Leiren,
 Hjorden, tillige dens Haab, ja den samtlige Stamme for Racen.
 Dette bemærked Enhver, som det Moriske Fjeld og dets Vjergegn
 475 Skued, og Alpernes Top, med Japybernes Mark om Timavus,
 Skjøndt dog Tiderne runde forbi, samt Hyrdernes Rige,
 Som er forladt, medens Skoven saa fjernt over Fjeldet er øde.
 Her af den pestfulde Lust udvikled sig fordem en Uld,
 Hveden sig bredte den glødende Jld i den hæslige Hede,
 480 Styrrende Alt udi Død, med det Vilde tillige det Tamme,
 Smittede Vandet i Bæk, og befængte selv Fodret med Smitsot.
 Ei uden Oval Pestilenzten gif frem; medens tærende Jldtørst,
 Dybt udi Naverne trængt, samkrymped de Sygnendes Lemmer,
 Svømmed de atter i strømmende Skum, som sagteligt indkneeb

- Scilla, Helleborns fæl, og tillige det brunlige Jordbeeg,
 Dog imod Soten saa virksom en Hjælp vil du vanskeligt finde,
 Som, naar du ævner med Kniven at snitte det skabede Udflæts
 Øverste Tøppe. Ja Soten faaer Magt, og forsøges ved Dølgemaal,
 455 Dersom en Hyrde vil nødigen selv til at røre ved Saaret,
 Eller, med Haanden i Skjød, kun forlanger af Guderne Jertegn.
 Selv, medens Skabet har bredet sig vidt i de Drægendes Indre,
 Selv, medens Feberen raser med Tørst, og de sætte i Huld af,
 Gævner det saare, den dampende Ild at betvinge, og aabne
 460 Hurtigt en Nare med springende Blod i den nederste Klovvig;
 Just som Bisalteren gjør eller ogsaa den raske Geloner,
 Naar han er ilet til Geternes Drik, eller op paa Rhodøpe,
 Det for at nyde sin Melk, som er blandet med Blod af en Ganger.
 Har i det Hjerne du seet, at et Lam vil bestandigen søge
 465 Venlige Skygger, og nipper saa dorst til de øverste Græsstraae,
 Driver bag Hjorden saa seen, eller kaster sig, medens den græsser,
 Ned imod Jord, eller lister sig hjem, naar det lakker ad Aften,
 Standse du Sygen ihast med din Kniv, før den rædsomme Smittsot
 Lister sig frygteligt hen gennem Hjorden, der vogter sig ikke.
 470 Neppe saa hurtigt den hvirvlende Vind over Bølgerne bruser,
 Som over Dræget den hyppige Sot; og Pesten fortærer
 Ikke den Enkeltes Krop, naar den pludseligt kommer, men Leiren,
 Hjorden, tillige dens Haab, ja den saamlige Stamme for Racen.
 Dette bemærked Enhver, som det Moriske Fjeld og dets Øjergegn
 475 Skued, og Alpernes Top, med Japydernes Mark om Timavus,
 Skjøndt dog Eiderne runde forbi, samt Hyrdernes Rige,
 Som er forladt, medens Skoven saa sjernt over Fjeldet er øde.
 Her af den pestfulde Luft udvikled sig fordom en Utdi,
 Hveden sig bredte den glødende Ild i den hæslige Hebe,
 480 Styrtende Alt udi Død, med det Vilde tillige det Tamme,
 Smittede Vandet i Væk, og befængte selv Fodret med Smittsot.
 Et uden Qual Pestilenz'en gif frem; medens tærende Ildtørst,
 Dybt udi Narerne trængt, samkrymped de Sygnendes Lemmer,
 Svømmed de atter i strømmende Skum, som sagteligt indkneeb

Oxernes rædsomme Pest, som bestænker dit Faar med sin Giftsaft,
420 Lurer i Sandet. Tag Steen udi Haand - tag din Knippel, min
Hyrde!

Og, naar den stiger med Gru, naar den svulmer med hvislende
Strube,

Knus den! Nu kryber den alt med sit ængstede Hoved mod Dybet,
Medens den midterste Bugt, og den yderste Hale, som slæbes,
Zitterer, og nederste Leed sig trækker saa langsomt i Ringler.

425 Ogsaa en Slange saa fuul har sit Hjem i Calabriens Bjergskov,
Som, naar den hæver sit Bryst, samruller sit skjællede Nygbeen,
Og over Bugen, saa lang, er bestænket med vældige Pletter.
Denne, saalænge en Strøm fremruller fra Kilden - saalænge
Jorden er vaad i den fugtige Vaar ved den regnige Syvind,
430 Dybt udi Sumpene boer, paa hvis Bredder den frygteligt fylder
Gabet, det sorte, med Fisk eller ogsaa med quækkende Frøer.

Men, naar den Mose er tør, eller Markerne sprække i Heden,
Springer den frem paa det Tørre, omdreier de luende Pine,
Naser paa Marken, forvildet af Tørst og forfærdet af Heden.

435 Da maa du vogte dig vel, for i Luften at sove saa blidt hen,
Eller at ligge paa Nyggen med Lyst udi Græsset i Skoven,
Naar den har kastet sin Ham, og som Nye, i den straalende Ungdom,
Skyder sig frem, naar den Unger og Æg har forladt ubi Hulen,
Ranf udi Solen, og hvisler i Mund ved sin Tunge med Trespids.

440 Grunde og Tegn vil jeg lære dig nu til Faarenes Sygdom.
Faarene lide af væmmeligt Skab, naar den kjælende Pladskregu
Trænger til Skindet sig dybere ind, og den isnende Vinters
Graalige Kuld; eller Sveden har hængt, efter Klipningen, ved dem,
Uden at fylles, og piggede Tjørn har forrevet dem Kroppen.

445 Derfor en Hyrde det quægende Vand over Hjordene øser;
Derfor i Kildernes Dyb, med de fugtige Totter, den Bædder
Duffes, og, kastet i Vand, maa han ned over Vølgerne svømme:

Ogsaa i Oliefum, som er bitter, man bader dem Kroppen,
Blandet med Skummet af Sølvs og tillige med levende Svovel,

450 Salve af Jord, som er smidig og feed, saamt Tjære fra Jda,

485 Samtlige Been i sig selv, da i Soten de Kræfterne tabte.

Ofte, naar Dyret ved Alteret stod, for at offres til Guden,
Medens et Dække af Uld sambandtes med sneehvide Bendler,
Sank det i Døden omkuld, medens Præsterne tøved med Slaget.
Singe forinden de Præster et Nam til at støde med Kniven,

490 Lued dog Altrene ei af de Fibrer, som stabledes paa det;
Heller ei yder den Seer et Svar, om det ogsaa forlanges.
Kniven er sjelden beplettet med Blod, naar den stikkes i Dyret,
Medens kun mygteren Boer har besudlet det øverste Sandlag.

Selv paa den frodige Eng henslyrte de Kalve saa talrigt,

495 Og medens Krybben er fuld, maae de ile fra Livet, det søde.
Galen da vorder den ventlige Hund, og en stønnende Hofte
Myster det sygnende Sviin, og beklemmer den mærkede Strube.
Sløv mod sin vanlige Lyst, og forglemmende Græsset, den arme
Seirende Ganger nu synker - han Kilderne hader, og stamper
500 Ofte med Foden mod Jord; den hænger med Dret; ustadigt
Trænger sig Sveden, liig Døendes, fold; indtørret er Huden,
Og for den Følenes Haaud er den haard, naar man prøver at
gnide.

Saadanne Barfær du har i de tidligste Dage paa Døden:

Dersom, paa stigende Viis, Pestfoten begynder at vore,

505 Da staae Dyrenes Pine i Glød; fra det Dybe de drage
Nanden, som tit er beklemt, liig et Suk; da trække de Bugen
Med et uendeligt Gisp; da styrter fra Næsen det sorte
Blod, medens Tungen, saa hvas, er svær i den spærrede Gane.
Ofte det hjalp, naar man heldte lidt Saft af en Nanke igjennem
510 Nør; kun i dette man mærkede Hjælp, naar de kæmped med Døden.
Etundom beredte dog dette Fordærv; vederqvæged' de flammed
Bildt udi Fraade; endogsaa de selv, udi Sygdom og Dødskamp,
(Skjærmer os, Guder, i Nød! kun Hjender I stæde i sliq Qual!)
Slide af Kroppen det slængede Kjød med de strittende Tænder.

515 See! medens Studen saa dampende gaaer under Ploven den
haarde,

Egner den ned, og af Munden den spyer Blodstrømme, som fraade,

Medens den gisper i yderste Pust. Den bekymrede Landmand
Spænder nu Studen fra Plov, som ved Broderens Død er be-
drøvet,

Hæfter sin Plov ubi Jord, og forlader det Bærk, som begyndtes.
520 Ikke den flyggende, luftige Lund, og de venlige Enge
Nægte at røre dens Hu, ei Kilden, saa reen som Electrum,
Naar over Stene den ruller mod Eng: asmærktige hænge
Siderne ned; dens Die er dødt, og bedækket af Træghed,
Medens den luder med Halsen mod Jord, med en knugende
Tynge.

525 Har den nu Gavn af sin Trælken og Slid? at den vendte med
Ploven

Jorden, den tunge, saatidt? Dog ikke har Massikervinen
Stædt den i Got, eller Dietternes Pragt, som paa Bordene sattes.
Ene ved Løv og det simpleste Græs har den fundet sin Føde;
Rindende Vand var dens stolte Pokal, og de Vække, som strømme
530 Muntert i Løb, og dens Slummer var sund; thi den kjendte ei
Sorgsind.

Dette man ogsaa har nævnt, som den eneste Tid, da i den Egn
Stude man ikke besad til en Pomp, som var Juno til Ære,
Og til det høie Capel man drog med de ulige Væstler!

Måisomt man ridser med Hækker i Jord, og med Neglene selve
535 Graver man Kornet i Furerne ned; over Sjeldenes Toppe
Slæbe de selv med den strammede Hals den betyngede Lastvogn.

Ulven ei længer nu søger sit Snit ved at liste om Folden,
Ikke han snuser om Hjorden ved Nat; thi en værre Befymring
Ængster ham selv; ja den frygtsomme Daa og de ængstlige Hinde
540 Drive nu frit mellem Hundenes Flok, og de nærme sig Hus.

Yngelen selv i det rædsomme Dyb, og de Svømmendes Brimmel
Op paa den yderste Bred, liig strandede Kroppe, de Rover
Skylle paa Land, og til Floderne tyer Sælhunden saa uvant.
Odderen finder sin Død, som i bugtede Huller forgjæves
545 Søger et Ly; ja med strittende Skjæl de forfærdede Hydrer.
Luften er haard imod Fuglenes Flok, og imedens de stige,

Monne de, selv i den luftige Sky, bortile fra Livet.

Ikke man finder nu længere Hjælp ved at stifte med Foret;
Kunsten, man søger, er ofte til Meen; thi Mestreerne svunde,
550 Chiron, en Søn af Philyra, Melampus, Amythaons Pøde.
Nase nu maa (thi hun kommer for Dag fra det Stygiske Natmulum)
Gustne Tisiphone selv, fremjagende Rædsel og Pestfot,
Medens hun dagligen hæver alt meer sit begjærlige Hoved.

Faarenes brægende Røst og den hyppige Brølen af Hornqvæg
555 Lyder paa Dammenes tørrede Bred og de kneisende Høie;
Nu hun forsøger i Dynger sit Drab, og hun stabler de Nadsler,
Som udi Staldene selv under rædsom Forraadnelse flyde,
Til man har lært dem at dække med Jord, og i Gruber dem skjule.

Ogsaa af Huden man høstede ei Gavn, og Rjødets man ævned
560 Hverken at skaffe sig quit udi Band, eller tvinge ved Jlden.
Ulben man klippede ei; thi af Sot var den sænget og Pestvoer;
Kendte ei heller i Bæv Ulbtraaden, saa mør og forraadnet.
Prøved endogsaa en Enkelt at gaae med saa væmmelig Kjortel,
Fulgte med brændende Jld, og en væmmelig Sveed over Kroppen,
565 Stinkende Blegne; naar dette var endt, ei varede det lang Tid,
Før af den hellige Jld opaades hans smittede Lemmer.

Fjerde Sang.

Indhold.

Gjenstand og Invocation (v. 1—7). I. Bierne's Bolig. a) en Egn, som er fri for Storm og fjendtlige Dyr (v. 9), forsynet med Træer og Vand (v. 18) samt Blomster (v. 30—32). b) Kuber: hvoraf (v. 33)? snævre og tætte (v. 35—41) [Bierne bygge skundom under Jorden, i Klipperister, eller i raadne Træer (v. 42—46)] frie for Larys, Stank eller Echo (v. 47—50). II. Sværmen. a) De Unges Op-

klækkelse og Udflugt (v. 51—62). h) at standse dem (v. 62—66). c) hindre dem i Oprør ved Støv (v. 67); ved at dræbe den slettere Viser (Dronning) (v. 88); Kjendetegn paa begge og de to Slags Bier (v. 91—102). d) Middel til at holde dem fast, ved at berøve Viseren (Dronningen) Vingerne (v. 103) og ved Haver (v. 109—115). III. Forfatningen i en Vikube. a) Selvfælskhed (v. 153—157), Flid (v. 158—177), Orden (v. 178—190), forsigtig Vaarpassenhed (v. 191—196), Forplantelse (v. 197—209), Kjærlighed til Dronningen (v. 210—218), tilsyneladende Fornuft (v. 219—227). IV. Beskjæring af Vikagerne. a) hvorledes og naar (v. 228—238). b) Skaansomt mod Vinter (v. 239), ellers rigeligt (v. 248—250). V. Bierne's Sygdomme. Symptomer (v. 254—263); Midler (v. 264—280). VI. Kunstig Udklækkelſe. Kjendt i Ægypten (v. 287—294), hvorledes (v. 295—314). VII. Aristæus. a) beklager sit Tab for sin Moder Cyrene (v. 317—332); b) Cyrenes Bolig (v. 333—356); c) hans Besøg (v. 357—373); d) Bevertning (v. 374—386); e) Irettesættelse af Proteus (v. 387—414); f) den fængslede Havgud bliver foelig (v. 415—452); g) han spaaer, at Nympherne hevne Eurydice's Død og Orphei Forbandelse (v. 453—529); Eurydice's Død (v. 453); Nympherne's og Orphei Klage (v. 460); hans Gang til Underverdenen (v. 467); Eurydice's Befrielse, men som tilintetgjøres (v. 485); hans Jammer (v. 504) og Død (v. 520—529); h) Cyrene lærer Sonofferet (v. 530—547); i) hvoraf opstaer Bier (v. 548—558). VIII. Slutning af Sangen og det hele Digt (v. 559—566).

Nu om de Eviges Skjæne, den ætheriske Honning, fremdeles
 Lyde mit Qvad! Selv dette med Huld du modtage, Mæccenas!
 Synet af Ting, som man agter kun lidt, men er saare mærkværdigt,
 Hovdinge fulde af Mod, den samtlige Races Manerer,
 5 Syssler, dens enkelte Folk, deres Kamp vil i Orden jeg synge.
 Stoffet er lidet maaskee; dog Vren ei ringe, hvis ingen
 Guddom er vreed udi Sind, og Apollo vil komme som anraabt.
 Først maa du søge en Plads og et Stæde til Bierne's Ophold,
 Der, hvor de Vinde ei bane sig Dei (thi Storme dem hindre
 10 Føden at bringe til Huus), hvor Saar og de stangende Emaakid
 Hoppe mod Blomsterne ei, eller Qvier, som drive paa Engen,

- 45 Dog med det slibrige Leer maa du varmende kline tillige
 Der, hvor i Leiet er Brist, og bestrøe det endog saa med tyndt Løv.
 Tarsus du taale ved Kuberne ei, og ei heller paa Arnen
 Brænde du rødmende Krebs! Stool ikke for meget paa Moser,
 Eller paa trykkende Stank af Morads, og hvor hulede Klipper
- 50 Tøse ved Slaget, og Echoets Lyd fremspringer i Gjenklang.
 Naar nu fremdeles den lysende Sol under Jorden har jaget
 Vinterens Kuld, og med Sommerens Lys opklaret vor Himmel,
 See! da sværme de Bier omkring gennem Skoven og Buske,
 Høste de Blomster med rødmende Skjær, og den øverste Wandkant
- 55 Nippe de til under Flugt. Uforklarligen qvæged' af Glæde
 Neden og Ynglen de pleie dernæst, hvorefter de kunstrigt
 Forme de Celler af Bøx, for at danne den klæbrige Honning.
 Atter, saasnart du har skuet de Sværme, som fare fra Hjemmet
 Op imod Stjernernes Hjem, og i Sommerens Lustning at svømme,
- 60 Og du har øinet dem svinge saa tykt, som en Sky, udi Binden;
 Brug da dit Nie! den venlige Bæk, eller skovrige Løvsal
 Søge de vist. Da monne du strøe, hvad man ofte har raadt dig,
 Baade Cerinthe, der agtes kun lidt, og den stødte Melisse.
 Brug saa din Hjelde, og larmende sving Gudsmoderens Cymbler.
- 65 See! da ville de sætte sig selv paa de duftende Søder,
 Og paa den vanlige Biis vil de liste sig ind udi Buggen.
 Men naar de drage til Kamp (thi ofte har Tvistighed trængt sig
 Dybt udi Sindet paa Konninger to med en frygtelig Tvedragt),
 Snarligt de Ringeres Mod og til Kampen opbrusende Hjerter
- 70 Mærker man længe tilforn; thi Enhver, som vil tøve, ham muntret
 Krigerisk Klang, som af Kobber, saa hæst; ja man hører en Summen,
 Hvilken erindrer os let om Vasunernes bøiede Toner.
 Gyvigen strømme de frem i en Hob paa de blinkende Binger,
 Musflerne strænge de an, og paa Snablerne hvæsse de Braaden,
- 75 Medens de, pakked' i Hobe, om Konningen selv og hans Pragttelt
 Sværme, og æfte de Fjender til Kamp med en lydlig Brummen.
 Naar de nu bryde fra Portene frem, for at komme til Mark og
 Sletter, i Baarens det himmelske Blaa, da kæmpes, og Draget

Duggen afryste, og trampe i Gang paa de spirende Græsstraæ.

Ogsaa forjage du bør fra de Kuber, saa fede, hvert Fjørbeen
 Spettet paa Ryggen, Dislugeren meest, og de øvrlge Fugle,
 15 Procne især, som er plettet paa Bryst med de blodige Hænder.
 Disse fordærve saa vide jo Alt; og dem selv, naar de flyve,
 Snappe de op, som en kostelig Næt til den grusomme Nede.
 Kilder med rindende Vand, og en Dam, med den grønnende
 Moosrand,

Være dem nær, og en Bæk, som er siid, og som rinder i Græsset.

20 Palmer beskytte den forreste Gaard, eller vilden Oliven,
 At, naar en Drot, som er ung, udfører i Viernes Waartid
 Sværmen, og alle de Unge saa froe er' af Kuberne løsladt',
 Bredden, den nære, kan vinke dem hen, for at ile fra Heden,
 Der, hvor et Træ underveis kan forlehue dem slyggende Hjerberg.

25 Enten du har kun et Kjør, eller strømmende Kilder - i Midten
 Kaste du Piil overtværs, eller ogsaa de kneisende Stene,
 At de kan fæste sig Fod paa de hyppige Broer, og sprede
 Bingerne ud i den varmende Sol, dersom muligt en Østvind
 Splitted de Dvælendes Hob, eller dukked dem ned udi Dammen.

30 Grønnende Casia stande omkring, og Serpyllens, som dufter
 Stærkt, og en rigelig Høst af den farligen dunstende Njop,
 Samt med Violer et Beed, trint Kilden med lædssende Vølger.

Enten du har af den krummede Bark udhulet din Kube,
 Eller du ogsaa har flettet den selv af en høielig Vidje,

35 Være dog Døren paa Kuberne smal; thi Vinterens Kulde
 Stivner din Honning, i Sommerens Glød er den smeltet og slattet.
 Slemt er jo begge; du sikke den Vi! thi ikke forgjæves
 Kappes de Vier, i Kubernes Hjem, selv de fineste Huller
 Flittigt at digte med Vox, og at spærre med Sliim eller Blomster
 40 Kubernes Mand; ja det sølsomme Vox, som de bruge til dette,
 Klæber langt mere, end Liim eller Beeg fra det Phrygiske Ida.

Ofte endogsaa, om Nygtet er sandt, udi gravede Huller
 Bygged de sig udi Jorden et Hjem; ja Sværme er' fundne
 Midt i et Hul af det raadne Træ, og i hulede Piupsteen.

Lyder saa høit udi Sky; samtrængte de zirkle i Kredse,
 80 Hveden de styrte mod Jord – ei Hagl er saa tyk udi Luften;
 Olden ei regner saa dynget ihob, naar man ryster en Steenceg.
 Midt udi Hoben de Høvdinge selv, med de prægtige Vinger,
 Bruse med krigerisk Mod udi Bryttet, endstjændt det er lidet;
 Ei vil de vige; urokked' de staae, til den trodsige Seirer
 85 Hiin eller denne har tvunget til Flugt og at vende ham Ryggen.
 Denne saa vældige Brusen i Hu og den farlige Stridskamp
 Standses og bringes til No, naar du kaster en Haandfuld af
 Sand op.

Naar du har kaldet tilbage fra Kamp Hærsværerne begge,
 Dræb da den ene, som tykkedes svag, at han ikke, som Ddler,
 90 Skade dig skal; lad den Vedre bestaae i den rensede Hofborg.
 Een er saa lysende stjern, og bedækket med Pletter af Guldstjæl
 (Saasom af Arter er' to), samt bedre, og stjern i sit Ydre,
 Blank tillige med rødmende Skjæl; men den Anden er purret,
 Dorst, og den bredere Borm den slæber saa væmmeligt med sig.
 95 Kongerne skilles i Form; selv de Dingerses Kroppe er ueens.
 Haaret paa Nogle opstritter saa stygt, som paa Manden, der
 kommer

Hid fra den sandige Bei, naar han spytter mod Jorden, og Munden
 Tørres af Sand; men den Anden er lys og af sunklende Skimmer,
 Blank over Kroppen, bestænket med Guld og med lignende Pletter.
 100 Den er den herligste Art; paa betimelig Tid udi Naret
 Trykker af denne du Honningen sød, der er mild, og tillige
 Klar, og betvinger den strammere Smag, som er stundom i Vinen.

Slaggrer nu Sværmen ustadigt omkring, eller leger i Luften,
 Agter ei Ragerne meer og forlader de kjølige Huse,
 105 Sliig en forsængelig Leeg du forbyde de vaklende Hjertes!
 Ei er din Møie saa stor, ved at hæmme det; Kongernes Vinger
 Rykke du af! ei vover sig Een, dersom Diøse vil nøle,
 Enten at stige i Luft, eller Fanen i Leiren at rokke.

Haver, som stande i Flor med de brogede Blomster, dem lokke!
 110 Han, som er Fugles og Tyvenes Skræk, med sin Vidiestængel,

Priapus, skjærme dem der, Helleponts den kraftige Guddom!
 Bring du kun Thyrians Bært fra de kneisende Bjerge, og Grantræ
 Plante du Husene rundt, hvis Viernes Rygt er din Syssel!
 Gliid kun din Haand ved den trættende Dont! Selv sætte du
 Plantens

- 115 Frodige Qvist udi Jord, og med styrkende Draaber den fugte!
 Digtningens Maal er jeg nær; om jeg ikke var nødt til at drage
 Seilene ind, og var ivrig isærd med at vende min Forstavn,
 Muligen sang jeg paastand om den Pryd, som en Dyrker bør yde
 Haven, saa feed, om den dobbelte Blomst af de Roser i Væstum;
- 120 Ogsaa hvorlunde Endiviens Bært vederqvæges af Bækken,
 Dækket om Randen af grøn Selerie; hvor i Græsset sig hæver
 Riffet Melonen med struttende Bug; ja den silde Narcissus
 Glemte jeg ei med sin Flor, og den slyngede Qvist af Acanthus,
 Myrthen, der voxer saa gjerne paa Strand, og den blegnende
 Bedbend.
- 125 See! jeg mindes engang, ved Debalias Mure, saa hvie,
 Der, hvor den gullige Mark af den dunkle Galæsus besugtes,
 At en bedaget Corycer jeg saae; af en Ager saa øde
 Cied han ene et useligt Lod, ei nyttrigt for Studen,
 Heller ei stiftet til Enge for Qvæg, eller venligt for Bacchus.
- 130 Her han i Krattet udplantede Grønt og de Liler hvide,
 Jernurt sættende rundt i Rabat ved den tærende Balmu,
 Tykkende sig som en Konning saa riig: hjem gif han i silde
 Qvæl, for at sætte paa Bordet den Diet, som ei kjøbtes hos Andre.
 Tidlige Roser han plukked i Vaar, udi Høsten sit Æble.
- 135 Nærmed sig Vinteren haard, som i Kulde fik Steen til at briste,
 Medens den lagde sit bidslende Baand paa de rullende Vølger,
 See! da plukked han Bladene alt af en fiin Hyacinthblomst,
 Breed over Sommerens langsomme Gang og Zephyrernes Træghed.
 Derfor af Sværme en Hob, og tillige af ynglende Dier
- 140 Cied han Mængde; han samlede først af de pressede Rager
 Skummende Honning; thi Linden var nær og det hyppige Grantræ;
 Ligesaa talrigt, som Blomster i Vaar udjired' hans Fruqtræ,

- Var det fortrinlige Træ udi Høsten den modnende Træfrugt.
 Ogsaa han planted i Mad de Elme, som vored alt længe,
 145 Slaaen, der bar sine Bær, og de hårdebe Stammer af Pærer;
 Stundom endogsaa en Løn, skjøndt den giver kun Drifkerne Skygge.
 Dog - jeg vil ile det Hele forbi; thi ubillige Skranker
 Standse mig: Andre forunde jeg vil, at berette om Saadant.
 Altsaa den sære Natur, som Juppiter selv forundte
 150 Bien, udvikle jeg vil; saalunde var Lønnen, fordi de
 Fulgte Cureternes larmende Støi og de raslende Cymbler,
 Medens de nærved den himmelske Drot udi Grotten paa Dicte.
 Disse alene tilfælleds har Børn, og forenede eie
 Holig og By; deres Dage gaae hen under Lovenes Magtbud.
 155 Disse alene har Fædrenehjem, og paalidelig Hjemstavn,
 Minde sig Vinter, som kommer engang, og bestræbe sig virksomt,
 Naar det er Sommer; hvad samledes da, de fordele blandt Alle.
 Nogle maae vaage, og skaffe dem Kost, ved at syse paa Marken,
 Efter den sluttede Pagt; men en Deel i det Indre af Huset
 160 Lægger Narcissens Graad, og af Barken det klæbende Harpir
 Nederst, for Ragen en sikkrende Grund, over hvilken de hænge
 Celler af klæbende Bøx. Den stigende Yngel og Sværmens
 Haab opdrager en Deel; medens Andre den renefte Honning
 Stuve, og fylde de Celler til Rand med den flydende Nectar.
 165 Andre det faldt udi Lod, som en Pagt udi Porten at stande;
 Disse maae speide om Regn, og betragte de Skyer paa Himlen.
 Andre maae lette de Kommendes Dragt, og, forened' i Høbe,
 Holde de søvnige Dyr, Vandbierne, borte fra Kuben.
 Hærdt de slæbe, og Honningen sødt med sit Thymian dufter!
 170 Saare de ligne Cyclopernes Hob, naar de Lynene hamre
 Ud af en Barre, saa seig; med de Vølge af Tyrenes Huder
 Give og tage de Enfelte Luft; flux Andre i Damme
 Dyppe det spruttende Ertz, medens Vætna af Hamrene lyder.
 Disse, med frygtelig Kraft, under Berel, opløste i Tactslag
 175 Armene høit, og med hæftende Tang rundt dreie de Jernet -
 Derfom mig undes Forlov, med det Store at parre det Mindre.

- Selv den Cecropiske Vi medfødtes en Lyst til at eie,
 Hvilken bevæger Enhver til sin Dont. De Vedagede skjærne
 Byen, og danne det kunstige Huus, og forskandse dets Rager;
 180 Trætte begive de Yngre sig hjem, naar det dæmrer mod Aften,
 Thymusbedækked' om Been; under Flugten de nippe til Jordbær,
 Casia's Busk, til den graalige Viil, og den rødmennde Safran,
 Selv til den saftige Lind og den mørkere Blomst, Hyacinthus:
 Fælleds er Timen til No, og tilfælleds er Timen til Arbeid.
- 185 Tidligt de fare fra Kuberne ud, uden Standsning; men kalder
 Aften dem atter fra Engene bort, hvor de Blomsterne nåde,
 See! da søge de atter til Huus, da pleie de Kroppen,
 Da er der Støien, da summes der hoit om de Kanter og Døre.
 Naar de derefter har lagt sig til No ubi Cellen, da ties
- 190 Matten igjennem; den trættede Krop er betvingen af Sønnen.
 Ikke fra Kuben dog ile de langt, naar det truer med Megusfyl,
 Eller betroe sig i Skyerne høit mod den nærmende Østvind.
 Nær ved en Muur i den sikkrende By de forskaffe sig Drikke,
 Naar de forsøge et kortere Togt; ja den vægtige Smaasteen,
 195 Riet som i Vølgernes Skulp den ustadige Jolle sin Baglast,
 Løfte de op; i den luftige Sky saa lunde de svæve.
 Sikkerligt undrer dig meest, at de Vier sig kaared en flig Skif,
 At de har nægtet sig Parringens Lyst; saa løser ei Bøllyst
 Legemets Kræfter; saa søder ei her ubi Smertes en Moder.
- 200 Yngel de samle sig selv, ved at pille med Munden af Blade,
 Eller af duftende Urt; saa Kønning og mindre Quiriter
 Skaffe de selv; saa Rige og Hof vederlægges i Kuben.
 Ofte ved Flaggren omkring over Fjeldenes Taffer de afsneed
 Vingen, og endte saa froe deres Liv under Byrden, de bar' paa.
- 205 Blomster de have saa kjær! saa avle de Honning med Glæde!
 Om da endogsaa en ængere Krebs af den stakkede Livstid
 Er dem bestemt - thi de leve ei meer end den syvende Sommer -
 Bliver den evige Race dog ved, og i Narenes Rækker
 Stander vedlige den Æt, og vil tælles i Leed efter Leed ned.
- 210 Ogsaa har ikke Egypternes Land, eller Lydiens Egue

Æret sin Konning saa høit; ei Mediske Floden Hydaspes,
 Ikke de Partheres Folk. Er han i Behold, er der Eendragt;
 Men er han tabt, da er Ordenen sprængt; da plyndre de selv den
 Stabledede Honning; da løsne de selv, hvad der Ragerne binder.

215 Bærket bevogtes af ham: kun ham de beundre, og Alle
 Stimle saa tykt under Summen om ham; ham klynger sig Hver til;
 Løfte ham ofte paa Skuldrene op, og stille sig for ham
 Selv udi Kamp, for at finde ved Saar en saa elskelig Vortgang.

Mange, bevæged' ved lignende Tegn og ved slige Exempler,

220 Ahned i Bierne Glimt af guddommelig Aand, og en Deel af
 Himlen, og sagde, at Guddommen gaaer gjennem samtlige Lande,
 Bølgernes Rige saa vidt, og tillige den hvælvede Himmel;
 Hveden de Mennesker, Hjorder og Qvæg, samt Bildtet tilhobe
 Hente, Enhver i sin Art, naar de sødes, den bølgende Livsluft.

225 Did bortiler nu Alt, samt, løst fra Forraadnelsen, hjem gaer
 Alt, da der ikke for Døden er Sted; i den fuldeste Livskraft
 Svæve de op imod Stjernernes Hær, og til Himlen de stige.

Naar deres hellige Huus og de Kamre, som Honningen gjemme,
 Naabne du vil, da fylle du først med en Drif af en Kilde

230 Munden saa reen, samt stræk i din Haand den forjagende Døgdamp.
 Togange samles den frodige Sæd, togang er der Høstid:

Naar over Jorden sit yndige Syn Tægête, Plejaden,
 Viser, og støder med Fødderne bort Oceanet, som bølger,
 Eller naar atter den flyer for den vandrige Fiff og dens Stjerne,

235 Samt udi vinterlig Søs nedstiger fra Himlen saa sorgfuld.

Over al Naade de bruse i Harm; naar de drilles, de gyde
 Gift i de arrige Vid, hvor de levne en Draad, som man seer ei,
 Klæbed' til Naverne fast, medens Livet de ende i Wunden.

Frygter du muligt en Vinter saa haard, eller sparer for Fremtid,

240 Samt deres knusede Mod og elendige Stilling beklager,
 Nyg da med Thymian flur! at beskjære den Celle, som tom er,
 Ei du betænke! i Ragerne dybt den tornede Fiirbeen

Ofte sig aad - der bygger sit Hjem Kakerlaken, saa lysffy.

Ogsaa den Humle sig sætter saa låd ved de Fremmedes Maaltid,

- 245 Medens den arrige Hvesp sig blander med ulige Waaben.
 Og saa de Møl, en modbydelig Art, og Minervas forhadte
 Wedderkop spinder i Døren saaatid sine svævende Traade.
 Just - jo mere man tønner dem ud, desmere med Jver
 Stræbe de ville, at bøde paany paa den synkende Stamme,
- 250 Fylde de Celler igjen, samt bygge sig Lader af Blomster.
 Derfom - thi Viernes Liv medfører jo mangen en Dval, som
 ligner vor egen - de mattes i Krop af en sørgelig Sygdom,
 hvilket erfare man letteligt kan ved usvigeligt Særtegn
 (Formen forandrer sig flux hos den Syge, og Magerhed skjænder
- 255 Nædsomt det Ydre; af hine, som sank udi Døden, de bære
 Kroppen fra Husene bort, og geleide de Døde saa sorgfuldt;
 Eller de hænge ved Dørene fast med de slyngede Fædder,
 Eller de saantligen døse saa dorst i de lukkede Kuber,
 Doone ved krympende Kulb, samt trevne tillige af Hunger.
- 260 Da kan man høre en tungere Lyd og en Summen, heel langstrakt,
 Som, naar i Skovene suser saa dumpet den kjølige Sydvind,
 Eller med Bølger, som prælle fra Land, Havsvælgene lyde,
 Eller, som bølgende Jib, naar den flammer i lukkede Dvne):
 Da vil jeg raade dig flux, til at brænde det dustende Galban,
- 265 Etikke lidt Honning derind i Canaler af Nør, og saa venligt
 Muntre de Trætte, og lokke dem frem til den Føde, de kjender.
 Og saa er godt, Galæblerne smaae, naar de stødes, at bruge,
 Tørrede Roser og Mosten saa feed, som ved mægtige Jibblus
 Koges til Mæsse, Rosiner endog af de Psythiske Ranker,
- 270 Tusinddyd med sin kraftige Lugt, og den Attiske Thymus.
 Og saa der findes paa Engen en Blomst, som Bønderne Stjernurt
 Kalde, saa skarlagenrød - let findes den Ur, naar man leder;
 Thi fra en eneste Rod opsthyde de mægtigste Blokke.
 Rød er den selv, som et Guld; over Bladene, hvilke saa talrigt
- 275 Spire, er Purpurets Glænde, som det findes paa dunkle Violer.
 Ofte med flettede Krandsø deraf Gudsalterne pyntes,
 Sæften dog bider i Mund; udi fugtige Dale af Hyrder
 Plukkes den tidt, og ved Randen, saa krum, af den bugtede Nælla.

- Moden du fuge af den udi Bacchi de duftende Eafter,
 280 Paf det saa ned i en Kurv, og sæt det som Føde i Døren.
 Skulde den samtlige Slægt ved en pludselig Død gaae tilgrunde,
 Uden at Kilde man har til at skaffe sig atter en ny Slægt,
 Da er det Tid, at erindre den Kunst, den Arcadiske Mæster
 Opfandt, eller den Wiis, paa hvilken hos slagtede Ungnød
 285 Bier kom frem af det raadnede Blod. Bed at stige i Tiden
 Vil jeg berette det Sagn under eet fra dets tidligste Ophav.
 Hvor det lykkelige Folk ved Pelleisse Byen, Canopus,
 Støder til Nilen, som danner en Sø ved sin sumpige Flodstrøm,
 Saa, at man seiler ad Markerne hen i de malede Joller
 290 Tid, hvor det koggrede Persiens Land tilgrændser i Nærhed,
 [Hvor ved at styrte sig frem udi syv forskjellige Strømme
 Floden sig dreier bestandigen bort fra de malede Jnder]
 Medens med Dynd, som er sort, den befrugter det grønne
 Egypten,
 Hele det samtlige Strøg har til denne Opfindelse Haab sat.
 295 Altsaa et tarveligt Rum, indknebet alene af den Grund,
 Bølge du først; med et Tag, som er lidet og dækket med Teglssteen,
 Knibe du det og med Bøgen saa æng, samt føie nu fire
 Vinduer til, imod Blæst, med en sraatindfaldende Lysning,
 Derpaa en Kalv, i hvis Pande de Horn toaarige krummes,
 300 Søge man ud, Lusthullerne flux i dens Næse man stoppe,
 Samt gjennem Munden dens Næse med Magt: under Prygle
 den myrdes!
 Thi under Skindet saa heelt maa Rjødet, som knuses, forraadne.
 Kastet i Luffet, forlades den der; dog under dens Ribbeen
 Lægges man Grene og Qvas, lidt Caneel og lidt Thymian ogsaa.
 305 Dette maa ssee, naar Zephyrerne først over Bølgerne viste,
 Før, end de purpurne Blomster man seer over Marken at rødme,
 Før, end paa Hjelfen er hængt af de sladdrende Svaler en Nede.
 Midt under dette den Vædske saa fiin udi Venene sjøre
 Syder: n u siner man Dyr, heel sælsomme alle at ssee,
 310 Skjændt i det Første berøvede Been. Dog sværme de snart med

Susende Vinger, som stige alt meer i den finere Luftstrøm,
 Til, som en Skyllen, der øser sig ned fra en sommerlig Regnsky,
 Frem de sig trænge, paa Pilenes Viis, som fra Strængene fare,
 Da, naar den Parther, saa let, har begyndt paa det Første af
 Kampen.

315 Hvilken af Guder saa herlig en Kunst udgrandsked, I Muser?
 Hveden forskaffed sig Bei gjennem Mennesker sig en Erfaring?

Eggen om Tempe paa Flugten forlod Aristæus, den Hyrde,
 Skilt, har man sagt, i en Hunger og Sot ved de Bier, han eied.
 Modløs stod han nu der, hvor den hellige Kilde har Udspring,

320 Klagende meget, og talende sigt til sin Moder saa bønligt:

"Moder - o Moder, Cyrene! som eier et Hjem udi Dybet,

"Her i din Kilde! Hvi fødte du mig, som en Spire fra Guder,

"(Dersom min Fader er den, du har sagt, Thymbræus Apollo)

"Ach, men af Skjæbnen forhadt? Hvorhen er din Kjærlighed
 til mig

325 "Begen? hvi bød du mig nys, udi Himlen at haabe min Hjemstavn?

"Denne min Hæder endog, som jeg nød udi Livet paa Jorden,

"Hvilken omhyggelig Nygt om mit Qvæg og om Marken saa
 mæisomt

"Skaffede mig, der forsøgte paa Alt, maa jeg slippe, min Moder!

"Er det din Glæde, saa ryk med din Haand min velsignede Skov op!

330 "Kraft i min Stald ødelæggende Jld og fortær mine Stafke!

"Brænd da min Sæd! Brug Dren med Kraft imod Ranken, jeg
 planted,

"Dersom du fattede saa inderligt Nag til den Døes, som din
 Søn fik."

Lyden den Moder fornam dybt under den mægtige Flodsfeng.

Nær hende sadde de Nympher ihob, som spunde Miletisk

335 Uld, som de dyppede først udi Farve, saa yppigen glasgrøn,

Drymo og Pnyllodocè, med Xantho tillige Ligeia,

Spredende hele det deilige Haar over Halsen, saa sneehvid,

Cymodocè og Thalia, med Opio tillige Nisæa,

Samt Cydippe og blonde Lycoris; den Ene en skjær Ma,

- 340 Denne fornylig bekjendt med de Meer, Lucina bereder.
 To af Oceani Døttre man saae, med Hæroë Elio,
 Pyntede begge med Guld og med Vælder af Skind, saa baldyret;
 Deïopæa fra Afiens Land og Ephyra med Opis,
 Samt Arethusa den snelle tilfidsf, som har lagt sine Pile.
- 345 Clymene sad mellem dem, og fortalte tillige Vulcani
 Frugtlose Tid, Krigsgudens Bedrag, det listige Samliv,
 Derhos Gudernes Kjærlighedsspøg, fast lige fra Chaos.
 Medens, ved Digtet saa froe, de trække fra Tenen det fine
 Udsvind, rammer igjen Aristæi vemodige Klager
- 350 Moderens Dre; ja Nymphernes Chor paa chrystallene Stole
 Studser, dog mellem de Søstre især Arethusa betragter
 Alt, ved at stinge fra Bølgerne frem sit Hoved, saa lysguult.
 Fjernet hun raaber: "du gyste med Grund ved saa lydelig Klage,
 "Søster Cyrene! just han, som du altid har elsket saa saare,
- 355 "Din Aristæus ved Faderens Strøm, ved Penei Bølger,
 "Stander bedrøvet med Graad, og han kalder som Moder dig
 grufom."
- Moderen, rystet i Sind ved en Frygt, som hun hidtil ei kjendte,
 "Før ham - o før ham til os! han har Ret til at træde i Gunders
 "Velig", udraaber. Nu byder hun flux, at de Bølger saa dybe
- 360 Træde til Side, hvor Ynglingen gaaer med sin Fod: og de Bover
 Krummede sig udi Form af et Fjeld, samt stilled sig rundt ham,
 Tog ham i rummeligt Skjød, for at bringe ham dybt under Floden.
 Moderens Slot han beundrende seer, og det bølgende Rige,
 Damme, indsluttet' i Grotternes Steen, samt susende Lunde,
- 365 Alt som han gaaer; ved det vældige Brag af de Bølger han studser.
 Samtlige Floder, som rulle sig hen under Jorden saa vide,
 Skjøndt i forskjællige Egne, han saae, baade Phasis og Lycus,
 Kilden tillige, fra hvilken udspringer den store Enipeus,
 Kilden til Tiberens Strøm, og tillige den Flod Aniæne's,
- 370 Hppanis', larmende dybt udi Fjeld, og den Myser Caius,
 Samt med sit Hoved, som Tyr, og forgyldt over begge de Evehorn,
 Eridanüs; med saa vældig en Vægt har vel aldrig en Flodstrøm

Raflet sig frem mod det purpurne Hav over dyrkede Marker.

Da i det indre Gemak, hvor Loftet er hængende Nimpsteen,
 375 Sønnen nu stod, og hans Graad, forarsaget ved Lidet, Cyrene
 Hørte, da række de Søstre i Mad til hans Hænder ham reent Vand,
 Medens af Uld, som er klippet af Faar, Haandduge ham bydes.
 Andre bedække med Episer et Bord, hvor de sætte de fulde
 Bøgere frem; paa et Alter er Jid med Panchæernes Virak.

380 Eiger den Moder: "Tag Bøger i Haand med den Lydiske Wiin i!
 "Offer vi byde Oceanus først!" Selv beder hun til ham,
 Hiin Alfader, Oceanus selv, til de Nymphes, som Søstre,
 Hvilke beffærme i hundredevis baade Floder og Skove.

Tregange hældte hun Nectarens Drik paa den blussende Urne,
 385 Tregange flammed den Lue saa smukt imod Loftet paany op.

Styrket i Sjæl ved saa gunstige Tegn, hun begynder at tale:

"Dybt i Neptuni Carpathiske Sø er den blaalige Havgud
 "Proteus, stærk i at spaae: over Fissenes mægtige Slette
 "Rjører han frem i sin Bogn; tveføddede Heste hans Spand er.

390 "Seer du? Emathia's Havn og Mellene, sin sædrene Hjemstavn,
 "Just besøger han nu: ham agte vi Nymphes og selve
 "Mercur, gammel og graae; den Spaamand kjenner jo Alting,
 "Hvad der har været og er, samt hvad der i Tiden vil komme.

"Dette Neptunus befoel, hvis Hjorder, uhyrlige Havyr,

395 "Bogte han monne i Bølgernes Dyb, og de Søle, saa stygge.

"Hannem i Lænker du lægge, min Søn! for at tolke dig klarligt

"Grunden til Diernes Sot, samt skaffe dig lykkeligt Udfald.

"Aldrig han giver et Naad uden Evang; ved at bede ham ydmygt,

"Nøres han ikke; men, fanged du ham, brug Lænker og kraftig

400 "Vold! imod disse tilfids vil hans Sviig uden Nytte, forspildes.

"Altsaa naar Solen har tændt sine Luer ved Middag, da vil jeg

"Just, medens Græsset er tørt, og i Skyggen sig Faarene qvæge,

"Føre dig hen til den Gamles Gemak, hvor han hviler saa mædig

"Uden for Bølgen; let fanges han der, naar han ligger i Søvne.

405 "Har du nu grebet ham fat, samt holder med Hænder og Baand
 ham,

"Berlende Former af Dyr, samt sælsomme Syner dig møde.

"Snart vil han vordre et strittende Sviin, eller frygtelig Tiger,

"Snart en Lovinde med gullige Haar, eller Slange med Skjæl paa;

"Snart vil han give en knyttrende Lyd, som af Luer, og slippe

410 "Løs fra dit Baand, eller liste sig bort som en Vølge saa flygtig.

"Dog, naar du seer, han forvandler sig meest til forskjellige
Former,

"Trække du monne især, o min Søn! i de strammende Lænker,

"Til, naar hans Legem forvandles igjen, han vorder den Samme,

"Hvilken du saae, da den tidligste Søvn tildækked hans Dine."

415 Talende drager hun frem sin Ambrosia's duftende Salve,

For udi denne at guide hans Krop tilfulde. Den Yngling

Ander en sød og behagelig Duft fra de ordnede Lokker,

Medens en haandelig Kraft udi Kroppen sig trænger.

En mægtig

Hule har gravet sig ind i et Hjeld, hvor de Vølger saa talrigt

420 Knuges af Stormen, og atter gaae bort udi bugete Krøller,

Ofte en Næhede saa venlig og tro for de plagede Sømænd:

Proteus pleiede her - og hans Dør var en Klippe - at hvile.

Der i en Krog, og med Ryggen mod Dag, opstilled den Nymfhe

Ynglingen; selv gaaer hun bort, indsvøbt i en Sky, for at lure.

425 Sirius, luende varm, som brændte de tørstige Jnder,

Flammed paa Himmelen alt; Ildheed paa sin midterste Bane

Solen Alt sveed; Græsstraacet var mat og de Floder saa lave

Rogtes af Straaler, at Nanden blev tør, fast lige til Dyndet;

Da fra sin Vølge nu Proteus steg, for at søge de kjendte

430 Grotter: den dryppende Sværm, som kom fra det vældige Havsvælg,

Heppende spredte saa vide omkring Havdraaber saa beedste.

Sælene strække sig hen over Strand, og berede til Søvn sig.

Han, lig'en Hyrde, der rygter sin Hjord over Toppen af Bjerget,

Naar, imod Nævel, han vil drive til Huns sine Kalve fra Engen,

435 Medens at Ulven ved Lammenes Bræg opægges til Rovlyst,

Eratter sig midt paa et Hjeld, for at tælle tillige sit Antal.

Allsaa da nu Kriftæus fik Magt til at virke imod ham,

Venter han knap, til den Gamle har lagt sine trættede Lemmer,
 Jærend han farer med frygteligt Raab, og belægger med Haandjern
 440 Denne, som laae. Dog glemte ei hiin sine vanlige Kunstgreeb;
 Skaber sig næsten til Alt, til forunderligt ladende Terteegn,
 Snart til et frygteligt Dyr, til et Baal og til flydende Vølger.

Dog, da ved intet Bedrag han forskaffer sig Flugten, af Død han
 Vender igjen til sig selv, samt taler med Menneskestemme:
 445 "Eia! du Yngling med stoltelig Hu! hvo haver vel bedt dig
 "Her at besøge mit Huus? Hvad vil du?" han siger; men denne,
 "Proteus! du veed det," ham svarer; "du veed det - dig skuffer
 ei Nogen;

"Heller ei ville du meer! Jeg fulgte de Guder, som vinked,
 "Og jeg er kommen, at søge mig Hjælp i min synkende Tilstand."
 450 Taled han korteligt sligt; med usigelig Styrke den Spaamand
 Dreier det funklende Blik, som lyser i blaanende Luer,
 Skjærer med Tænderne vildt, opladende Munden til Guds svar:
 "Ikke saa ganske du stædes i sligt uden Harm af en Guddom.

"Synden, for hvilken du bøder, er stor: den usalige Orpheus,
 455 "Skjændt han fortjente det ei, opvækker, hvis Skjæbnen ei hjælper,
 "Denne din Straf, og han raser saa vildt for sin ranede Huustro.
 "Hun, da med ilende Fart hun flygted foran dig mod Floden,
 "Saae (thi hun skulde jo døe) ei Slangen, den vilde, som laae der
 "Nær hendes Fod, og i Græsset saa høit Nabredden bevogted.

460 "Ach! da maatte Dryadernes Chor, Jevnaldrende, fylde
 "Gjeldenes Tøppe med Skrig; da sukked Rhodopiske Tinde,
 "Selv det Pangeiske Fjeld, samt Nihesi Navortiske Hjemstavn:
 "Heberens Flod og de Geter - ja Attica's Næs Orithyia.
 "Trøstende sig i sin Kjærlighedsnød ved sin bugede Cithar,

465 "Dig, sin elskede Biv, for sig selv, paa den eensomme Strandbred,
 "Dig i den stigende Dag, og igjen ved dens Dalen, besang han.
 "Selv gjennem Tanari Svælg, hiin Port udi Dybet til Pluto,
 "Ogsaa igjennem den Lund, som var taaget ved sørgeligt Natmulm,
 "Gik han, og vandred til Skyggerne ned, til den rædsomme

Rønge,

- 470 "Hvilken kun lidet er vant, til at røres ved Menneffers Uheld.
 "Sangen dog rørte dem dybt, og fra Crebi nederste Bolig
 "Ekygger, saa luftige, kom, samt Nander, som manglede Livslys,
 "Tusindeviis, som af Fugle en Sværm, naar de skjules bag Lovet,
 "Henimod Qvæl, eller vinterligt Veir nedjager fra Fjeld dem;
- 475 "Mødre og Fædre - ja Legemer selv af de kraftige Helte,
 "Hvilke berøvedes Liv, uformælede Piger og Ungmænd,
 "Derhos Ynglinge, satte paa Baal i Forældrenes Vaasyn,
 "Hvilke det stygge Morads, som bedækkes af væmmeligt Sivror,
 "Ogsaa Cocyti uventlige Strøm med sin døsfige Bølge,
- 480 "Tvinger, imedens de aves af Etyr, naar den bugter sig nifold.
 "Døden forbausedes selv i sit Hjem, udi Tartari Jndre,
 "Ja Eumenidernes Flok, skjøndt Slangers saa blaalige vandt sig
 "Triint deres Haar, medens Cerberus stod med sin gabende Treslab
 "Stille som Tritons Hjul, der i Vindene standsed sit Omløb.
- 485 "Digteren vendte nu Veien mod Hjem, og, sluppen sin Død, han
 "Drog mod den jordiske Luft; gjenfundet han har Eurydice,
 "Hvilken ham følger; thi dette som Lov har Proserpina fastsat.
 "See! da griber et Banvidsraad den forstyrrede Elsker,
 "Skjøndt tilgiveligt nok, dersom Manerne kunde tilgive.
- 490 "Standfende nær ved det jordiske Lys Eurydice, den Elskte,
 "Glemsom og uden Veraad han vil see. Da morne paa eengang
 "Spildes hans Møie; da sprængtes hans Dagt med den gru:
 somme Konge,
 "Medens man hørte trefoldige Brag over Søen Avernus.
 ""Hvo er nu Skyld udi denne min Død og din egen, min
 Orphens?"
- 495 ""Hvilken Affindighed!" raaber hans Vio; ""nu kalder den
 grumme
 ""Stjebne mig atter: mit svømmende Blik tilhylles af Dødssovn.
 ""Nu mit Farvel - nu føres jeg bort til uendeligt Natmulin,
 ""Erækkende hen imod dig (skjøndt ikke som din) mine Hænder.""
 "Eigende dette hun svandt for hans Blik til en Side med Gilsfart,
- 500 "Som naar i Luften saa let sig blander en Taage; og aldrig,

"Om han end Styggerne bad - men forgjæves - og vilde fortælle
 "Meget, hun saae ham igjen. Den Vaadsmand dybt udi Orcus
 "Taalte ei heller, han oftere gif over Floden, der standsed.

"Hvad var at gjøre? hvor skulde han gaae, da han misted sin
 Mage?

505 "Væie de Maner ved Graad? og de himmelske Magter ved Bønner?

"Ach! hu n svømmed jo alt paa den Stygiske Færge saa iiskold!

"Sagnet beretter, at Maaneder syv, heel lange, han fortsat

"Har ved det luftige Fjeld, ved den eensomt bølgende Strymon,

"Grædt, og med Jammer udviklet sin Sorg i de Grotter saa kolde,

510 "Medens han kildred de Eigre ved Sang, og bevæged de Ege.

"Som, naar i Ly under Poplernes Løv Philomele saa sorgfuldt

"Monne begræde de Unger, man tog, naar den grusomme Land-
 mand

"River fra Neden med List de ikke Bessjedrede: denne

"Sidder paa Grenen og græder om Nat; gjentager sit Sorgqvad,

515 "Medens den fylder saa vide hvert Sted med en inderlig Klage.

"Venus bevæged hans Hjerte ei meer; Hymenæus ei heller;

"Hyperboræernes Jis, samt Tanais, dækket med Sneelag,

"Marker, som aldrig befriede laae for Nhipæernes Niimfrost,

"Der var hans Gang: Eurydice, man tog, Dis' spildte Foræring,

520 "Søgte han. Haaned' ved saadan en Tro de Distoniske Mødre,

"Selv under Gudernes Fest, og den natlige Feiren af Bacchus,

"Splitted den Yngling og kasted hans Krop over Marken saa
 vidtthen.

"Ogsaa endnu, da hans Hoved var skilt fra hans Nakke den hvide,

"Og i sin midterste Strøm den Deagrifke Heber, som bar det,

525 "Kulled det frem, med sin Stemme han skreeg og med stivnende
 Tunge:

"Ach Eurydice, du Arme!" hans Dødsstik lød: "Eurydice!"

"Ja "Eurydice!" det klang over Bredden af Floden saa vide."

Protens mælede Sligt: med et Spring udi Dybet han nedfoer;

Bølgerne skummed og Hvirvelen gif, hvor han styrted sig nedad.

530 Ikke Cyrene dog gif; men hun talte nu selv til den Bange.

"Nu jeg forunder dig, Søn! af dit Sind at forjage al Rummer.

"Grunden vi see til din Cot. Vi see nu, at Nympfherne
sendte

"(Hine, hun feirede Chorene med i de hellige Lunde)

"Mod dine Bier den rædsomme Pest. Ydmigeligt bring da

535 "Dennem en Skjenk, naar du beder om Hjælp, og forson de
Napæer!

"Løfter bevæge dem sikkert til Gunst, og de standse med Breden.

"Dog vil jeg sige dig først udi Orden, hvorlunde du beder.

"Tyre, med kostelig Krop, udmærkede, fire i Antal,

"Hvilke nu græssende gaae paa den øverste Top af Lycæus,

540 "Vælg! samt Qvier i ligeligt Tal, som ei gif under Nag end.

"Altene fire til dem, ved Gudindernes kneisende Templer,

"Opreis, medens det hellige Blod fra de Struber du øser;

"Dog i den løvrige Lund lad Kroppen af Dyrene ligge.

"Naar nu den niende Gang Aurora fornyer sin Fremkomst,

545 "Orpheus bringe du Dødningeskjenk, den Lethæiske Balmue,

"Offrende ogsaa et Saar, som er sort: gaae derpaa til Lunden,

"For med den offrede Kalv Eurydice, den milde, at sone!"

Uden at standse, fuldender han flux, hvad hans Moder be-
foel ham;

Gler til Tempelet hen, hvor han bygger de Altene, som bødes.

550 Tyre, med kostelig Krop, udmærkede, fire i Antal,

Vælges, samt Qvier i ligeligt Tal, som ei gif under Nag end;

Og, da den niende Gang Aurora fornyed sin Fremkomst,

Orpheus bringer han Dødningeskjenk, og besøger nu Lunden.

Her et besynderligt Syn, heel brat, som er sælsomt at nævne,

555 Monne de see: over Tyrenes Kjød, som forraadnede, svarne

Bier fra Bugen, ja summe endog fra de knusede Ribbeen:

Trækkende hen i umaadelig Sky, paa den øverste Trætop

Samle de sig; fra en hvielig Green nedhænger nu Klassen.

*

*

*

Sjunget jeg haver nu Sligt om Marken at dyrke og Dvægavl,
 560 Samt om Trærnes Nygt, medens Cæsar, den store, nu hisset
 Lynet i Kampen ved Euphrats Flod, nedskriver, som Sciver,
 Lov for det ønskende Folk, samt baner sig Bei til Olympen.

Den Tid nærrede mig Parthênopæbyen, saa yndig,
 Mig, Virgilius, syssende kun med et fredeligt Digtværk,
 565 Mig, som nynded den landlige Sang, og, begejstret af Ungdom,
 Digtede: "Tityrus! du i din Mag under hvælvede Bøge."

A n m æ r k n i n g e r.

I. 1. Det er især af Georg. III. 41. man har villet slutte sig til, at Virgil lagde Haanden paa dette Digt, anmodet berom af Mæcenæs, deels for at frembringe et digterisk skjønt Arbejde, deels for at give Landmanden en Opmuntring til med Lyst og Indsigt at ophyrke de Marker, som ved Borgerkrigerne vare lagte øde. Virgil begyndte paa det i sit 34te Aar (7 Aar efter Cæsars Døds og 6 Aar før Slaget ved Actium) og rettede paa det næsten til sin Død. Det handler om 1) Agerdyrkning; 2) Forstvæsen; 3) Dværgavl og 4) Biaavl.

7. For Ceres lærte Mennesket at pløie, levede de af Brøfrugt, eller, da de digteriske Græker gjerne tale i Exemplet, af Egen og dens Olden: overhovedet af Kærnefrugt, Valdnødder og Castanier; desuden frembringer *Quercus esculus* Olden, der i Palæstina ere saa store som Dueæg, og spises endnu med Kornsielse. At *Chaonien* nævnes, kommer sig af, at det, som Provinds, staaer istedetfor hele Epirus, bekjendt ved sine Eggeskove om Dodona.

9. *Achelous*, den ældste af *Oceani* og *Lethys'* 3000 Flodgubbomme, staaer istedetfor Vand i Umindelighed (sef. *Macrob. Saturnal. V. 18*).

13. Saavel fra andre Steder, som især fra *Horaz* (*Od. I. 7. 7.* og dertil *Fortolkerne*) kjender man den Begivenhed, som gav Athenen Navn. Den Gud nemlig, som opfandt det Nyttigste, skulde rie Byen, hvorpaa Athen frembragte *Olietræet*, men *Neptunus* Hesten (*Ποσειδάων ἵππιος*, *Neptunus equester*). Den Yngling, som strax derpaa (v. 14) omtales som *Forstven*, er *Kristæus* (*Pindar. Pythic. IX. 104. Diodor. Sicul. IV. 81. Apollon. Rhod. II. 508. Servius til Georgica IV. 283*), Søn af *Apollo* og den *Thesaliske* Flodgud *Penei* Datter *Cyrene*; han er bekjendt som Jæger, Nomade, og som den, der lærte *Pelasgerne* *Biaavl*, hvorefter vi senere see ham dyrket som Gud hos flere Folk, især hos *Arcaer* berne. Han reiste meget omkring, og blev derved sammenblandet med

Zeus og Apollo (under Navnet Romius). Hans Fortjenester af sin Tid-
alder ihenseende til Dværgavl, Jagt, Biaul, Tilberedelse af Olive ved
Oliven, udvikler Bosa til Georgica IV. 327 pag. 840. Paa Sea (Geos),
en frugtbar De i Archipelagus, dyrkedes han især, hvorhen han fra
Thesfalien var kommen, og hvorfra han atter drog til Arcadien. Her
offredes til ham ved Sirii Dpgang; og dennes Hebe troede man at Ari-
stæus lod afsjole ved de indtræffende Passat- eller staaende Nordvinde.
Som bekjendt ere Lycæus og Manalus Bjerge, og Tegea en By, i
Arcadien.

19. puer er Triptolemus, Søn af Celeus, Konge i Eleusis, som
lærte sin Tidælder Brugen af en Ploug, oplært deri af Ceres; cfr. Cal-
limachi Hymne til Ceres v. 22, og der Spanheims Anmærkninger.

22. Man ser af flere Steder hos Theophrast (hist. plantar. II. 4),
Varro (de re rustic. I. 39. 3), Plinius (histor. natural. XVI. 32. 58),
at de Gamle antog, at nogle Planter fremkom ved Sæd, andre *αὐτο-
μάτως*, idet de deelte Sæden i den synlige og usynlige (stjult i Luften
eller ført med Vandet til Land). Heyne spotter i den Anledning over de
Gamles Uvidenhed; Bosa igjen over hans egen, skjøndt jeg ikke kan ind-
see, at den Sidstes Forklaring giver nogen reel Dplysning over Ddti-
dens Anskuelser.

30. Thule antog nogle at have været den Nordste Kyst, Andre
Sæthlandsøerne, Andre igjen, som Bosa, at det var et opbygget Sted,
bygget af Romandigtere paa Skipperses fabelagtige Beretninger.

31. Fastt alt for galant for Augustus er det, at selv den gamle
Lethæ, gift med Oceanus, skal tilbyde ham — ikke alene uden *ἔδνα*, men
ogsaa med en Medgift af alle Have — een af Oceaniderne. Eftersom
man antog, at Stjernerne tilbeels vare Guder, og tilbeels velfortjente
Mennekker (ikke at tale om, at den simple Almue i Rom troede, at hvert
Mennekke havde sin Stjerne, som fødtes og slukkedes med ham), saa er
det let at begribe, at ogsaa Augustus maa kunne, om ham saa lystet,
fungere som Stjerne. Da man nu i den ældste Astronomie ikke antog
Stjernebilledet Vægten, men lod Scorpionens Tænger, lige til Keiser-
nes Tid, optage $\frac{1}{2}$ af Zodiacus, saa dannede man senere Vægten, halvt
af den næste Constellation Tomfruen (Astræa), og saaledes faaer Digte-
ren sig en fin Compliment til den retfærdige Keiser.

41. Denne Medlidende havde sin Oprindelse af, at Jordene
laae temmelig sode, formedelst Borgerkrigene, og af Mangel paa Jord-
dyrkere. Foraaret regnedes ialmindelighed fra den gde Februarii om-
trent indtil 1ode Mai. Dog indtraf ofte endog i Januar milde Dage,

som sit Landmanden til at begynde sin Pløining (Columel. XI. 2. Pallad. II. 3).

48. De Gamle brugte en trefoldig Pløining: 1) i Foraaret (proscindere), naar de opbrød Brafmarken; 2) mellem Enden af April og Juni, gjerne paatvers (offringere, iterare); 3) ved Fevndøgnet eller silbigere (tertiare). Var nu Jorden noget svær, pleiede man endnu iforveien i Høsten at bryde den, og saaledes kan Virgil sige, at den skal føle togange Kuld og togange Hede.

56. Emolus, Bjerg i Lybien (II, 98. IV, 182), var bekjendt for sin ædle Sort Wiin og sit Safran. Sabærne beboede den Deel af det lykkelige Arabien, som kaldes Yemen (II, 117). Chalyberne, ved Floden Thermodon, paa den sydføstlige Side af det sorte Hav, afgave den stærkeste Art Jern eller Staal, chalybs. Epirus (ἐπίπρος, ἐπύωλος), i Nordgrækenland mod Vesten, var noksom berømt for sit gode Løg (Ovid. Metamorph. VIII, 282. Georgic. III, 121) og især for sine Kampheste, der viste sig i Elis ved de Olympiske Lege.

68. Arcturus, Stjerne af første Størrelse i Bootes, stod op den 5te, dog efter Andre, den 12te, 15de eller 16de Septbr.

71. ager novalis (modsat restibilis σ : aartig besaaet) enten en Uger, som er tilsaaet hvert andet Aar, eller som ved afverlende Sæd, eller Afverling med Roer, Kløver eller Bølgfæd, kan siges at hvile, ligge braf.

75. Lupinus (Figenbønnen, lupinus albus L.) var, naar den ikke blev udblødt, bitter ($\mu\acute{\iota}\rho\acute{o}\varsigma$, tristis), men brugtes dog som Foderurt, og til Næring for de fattigere. Cynikerne spiste den ialmindelighed; ligesom de ogsaa paa Theatret eller i Børneleeg forestillede Penge.

79. Tanken er: Fjendt Vexeldriften allerede letter Jorden, saa gaaer det endnu bedre, naar man blot vil dygtigt gjøde. Paa den Maade forstriffes Jorden ligesaa godt, som om den laa braf, og man faaer dog nogen Indtægt og Afgrøde af den. Man gjødede ogsaa med Aske, ja (som Plinius beretter XVII, 5) hiinsides Pofloden blev Asken endog fortrukket Møget.

94. Først slog man Jordklumperne sønder med Hækker, derpaa hævde man (occare) med crates vimineæ, en med Tænder besat Vidiefletning, og senere anvendtes Eberpløining, som ogsaa roses saavel af Columella (II, 4) som af Plinius (XVIII, 49, 2), i det de tillige forlange, at Jurerne skulle være saa tætte, at man neppe kan see, hvor Stjæret er gaaet, for at alle Rødderne til Ukrud kunne saaledes knuses og tilintetgjøres.

102. Man bemærker, at Romerne ofte lagde Vægt paa den lettere Cultur, som Jordsmønnen i Sicilien krævede (saasom Columella IV, 12 og Plinius XVIII, 47, 51). Digteren anfører som Exempel Mysien ved Helleponten samt Gargarus (τὸ Γάργαρον, τὰ Γάργαρα) den syblige Top af Ida.

106. Billedet er taget fra Iliadens XXI, 257, og man ser, at de Gamle vandede ikke blot deres Enge og Haver, men selv deres Kornmarker ved Vandstrømme, som bleve nedlede fra høiere Steder, saasom Bjergfilder. At de bragte Vandet fra lavere til høiere Steder ved tullenones (κηλωνήσις), finde vi omtalt hos Herobot, som Noget, der brugtes ogsaa hos Assyrerne.

112. Man finder det endnu i Brug i Italien, at Sæden, naar den er for frodig, bliver, forinden den sætter sit Hjertesud, afnavnet af Dvæg.

120. Fra Thracien, hvor Etrymon er en Flod, kom Tracerne i Almindelighed til Grækenland, naar de drog bort. Især i Africa slutte Tracerne kunne afsæde hele Kornmarker, saa at man maatte holde Markmand, der jage dem bort med Stynger. — Om Cichorien siger Plinius (XIX, 8): est et erraticum intubum (den vilde Cichorie med blaae Blomster; Wegwart, Cichorium intubus L.), quod in Ægypto Cichorium vocant. Holdsworth (notes on the Georgics pag. 56) beskriver den ganske som Virgil, og siger, at det er en almindelig Føde i Italien endnu for den ringere Stand, men at det Ydre og Rodderne ere bittere, som derfor rives af og bortkastes.

129. 3: de hidtil usfædelige Dyr bleve nu ubændige Rovdyr.

138. Pleiader (Vergiliæ, Foraarsstjerner, Søvstjernen) vare 7 Stjerner paa Halsen af Tyren, hvis Dypgang var i Enden af April, og hvis Nedgang i Enden af October. Skyderne, 7 Stjerner i Tyrens Hoved, ledsagedes gjerne af Regn ved deres Dypgang mellem 7de og 21de Mai (Horat. Od. I. 3, 14). Erycaons Datter Callisto blev, som bekjendt (Ovid. Metam. II. 505), forvandlet til en Bjørn, men af Zeus sat op mellem Stjernerne som arctos major, Helice, plaustrum.

141. funda (βόλος) er her, hvad Dvid (de art. amand. I. 763) kalder jaculum, et Bundgarn, svart besat med Blylobber, modsat humida lina (everriculum), et Waad.

149. Menneskenes tidligste Føde var Agern, og vildtvorende Frugter, saasom arbutus (κόμαρος, unedo arbutus L.), Jordbærtra, som vore vilde i Italien. Som en hellig Eggekov, riig paa Agern, nævnes Dodona i Epirus.

151. Om Brand eller Røst i Kornet, et klæbrigt Støv, som for-
tærer baade Ar og Stængel, vides de Gamle, saavel som de Nyere,
ikke ret Besked. De troede, at det var et malum coeleste, og indsatte
en Gud Rubigo, som man alt fra Romas Tid dyrkede, ved hvis Fæst
(Rubigalia, feiret den 25de Apr.) han sønedes med Offer af en rødlig
Hundehvalp.

155. Man seer, at de Gamle hyppede (sarrire) om deres Rødsfød
med et Hyppøjern (rastrum, sarculum) og senere med Hænderne lugede
(runcare).

164. En tribulum beskriver Varro (de re rustic. I. 22. 1) som en
Plante, der er gjort skarp forneden med Steen eller Jern, i Form af en
Saug, og, ligesom trahea (plostellum poenicum) med tandede Valtser
forneden, slæbtes med forspændte Oxne, nedtrykt enten af Rudsken eller
af en paalagt Vægt, hen over Marken, for at ryste Kjerneerne ud af
Arene. Uagtet det ingen Vogn var, da begge manglede Hjul finder
man dog om begge Arter en Deel i Scheffer de re vehicular. II. 7. —
Opfindelsen af al Slags Vidiefletning, Persesier o. s. v. tillægdes Celeus
fra Eleusis, hvis Søn Triptolemus lærte af Ceres, til Løn, fordi han
havde modtaget hende, at saae. Den af Vibier flettede vannus, Svinge
eller Rensesaalb, til at rense Kornet fra Avnerne, blev ved Sacchi (o:
den mystiske Bacchi) Fæst ombaaren, som et Symbol paa Renselse,
hvorfore den kaldes mystica.

170. Buris er Næsen (das Krummholz), som er krumt, og derfor
tidtliggen maa bøies; fra Enden af den løber temo (*ιστοβοεύς*) Ploug-
træet. Neden under denne hænger dentale (*ἔλυμα*) Landtræet, hvortil
Plougtaenderne ere fastgjorte; aures vare de to Muldbretter, som vare
anbragte ved Løbet; stiva det skraat nedadgaaende Træ, som bagved gif
ned i buris, og havde et Sværtræ (manibula), hvormed man kunde styre
Plougvoغن (currus imus) og gjøre Skaaret enten fladt eller dybt.

178. Da Italien sjelden lider af Regn i Høsten, havde man Lærs-
skæftabsen (area, ἀλήνη) ude paa Marken, paa et høit, luftigt og med
Afløb forsynet Sted (Varro de re rustic. I. 51), skjøndt man tillige havde
nubilaria eller luftige Regnskure (Varro I. 13), ja endog bragte Arene
ind i Læden, hvorpaa de om Vinteren tørkede dem ud. Cylindrus
Tromle. Creta en god Sort Leer.

204. Arcturus antyder sig selv i Plauti Rudens (v. 71) meget godt,
naar han siger, at han gaaer vilb op og endnu vitbere ned. Som denne
bebubede ogsaa hædi (to Stjerner i Kjæresvendens Constellation) og Orion
Uveir, hvorfore de ogsaa af Plinius (XVIII. 26) kaldes horrida sidera.

215. Medica (bragt af Mederne til Grækenland under Krigen med Darins) er medicago sativa, Gøderlucerne, en Art Klover. Efter Columella traad Solen den 17de April ind i Lyrens Ægn, og den store Hund (Sirius) gik ned omtrent ved den 26de April.

221. Pleiaderne (Døttrene af Atlas) gik fuldkommen ned den 11te Novbr. (sef. Plinius XVIII. 10, 50, 60 sammenlignet med Columella II. 3, som afviger fra Plinius). Omtrent ved samme Tid, dog mere i Enden af Maanedens, gik Ariadnes Krone ned, som af hendes Elsker Bacchus var sat mellem Stjernerne.

233. De fem Zoner dannes ved Equator, Vende-kredsene og Polar-kredsene, saaledes at zona torrida (det hede Strøg) er mellem Equator og Vende-kredsene; fra Polerne og til Polar-kredsene til begge Sider ere zonæ frigida, og mellem de yderste og den mellemste zonæ temperata. De Rhipaïiske Bjerge tænktes at ligge mod Nord ved Donfloben.

242. Nordpolen er for os over Horizonten og synlig, Sydpolen usynlig; saaledes forklares ogsaa v. 246, eftersom begge Bjørnene, som indeslutes af Polar-kredsene, ikke gaae ned for de Mennesker, som boe under den 36te Grad.

263. Man mærkede sit Dvæg ved indbrændt Bjæse, ligesom man ogsaa ved Karv-stofke, stufne ned i Kornbunkerne, betegnede, hvormeget Korn der var i dem. Til at opbinde Ranter brugtes især en Art Vidie, som vorede ved America i Umbrien.

286. Den niende Dag, da Maanen alt finner, er god for den, som flygter, men mindre favorabel for Lyven, som ønsker at være skjult.

291. Kort efter Vulcanalia (23de August) begyndte gjerne Romerne deres lucubrationes eller Arbejder ved Lys (Plinius III. 5. 8).

332. Athos i den nordlige Deel af Macedonien, mellem den Strymoniske og Thermaiske Havbugt. Rhodope en Thracisk Bjergkjæde op imod det sorte Hav; Ceraunerne (Acroceraunia) i Epirus, hvor det Ioniske Hav trænger sig sammen mod den Adriatiske Havbugt.

336. Det er ved Planeternes Gang, siger Plinius (II. 39), at Regn og Sne, Kulde og Varme, Frost og Is, Storm og Hagl blive bevirkede. Efter den gamle Astrologie var Saturni Opholdssted i Steenbukken og Wandmanden; og især i dette Opholdssted var han af meget ugunstig Aspect, hvorimod Jupiter og Venus af særdeles god Betydning. Den Cylleniske Tid — opkaldt efter Gudens Fødested, det Arcadiske Bjerg Cyllene — var Planeten Mercurius.

340. Tiden synes her at være om Markombandningsfesten (ambarvale) til Ceres og Bacchus i Enden af April (Tibull. II. 1. Virg. Ecl.

V. 74. 75). Her tales altsaa om de 2 Hovebæste til Ceres, een, naar Gæden nyligen er saaget, og een, naar den er moden, som Indledning til en lykkelig Høst (cfr. v. 347—350).

383. Asia er en smal og sumpig Strækning i Lydien ved Caysterfloden, ikke langt fra Emolus. Stedet er bekjendt fra Iliad. β, 461.

396. At Maanen laaner sit Lys fra Solen, antydes ved obnoxia (cfr. II. 439).

404. Minus, Fader til Scylla, var Konge i Megara, og havde en Purpurhaarlok paa sin Isse, hvoraf hans Riges Skjebne hangte. Minos den anden beleirte hans By, og da Scylla blev forelsket i ham, listede hun sig til, at tage Haarlokken bort; men Minos affyede denne Handling, og seilede, uden at tage hende med, tilbage til Creta. I begges Fortvivlelse blev derpaa Faderen forvandlet til en Haliatus, en Havrovfugl, og Datteren til en Slags Søfugl (Ciris), der lever eensom paa Klipperne.

437. Panope forekommer i Aeneid. V. 240 som en Nereide, og at Melicertes, under Navn af Palæmon eller Pater Portumnus, blev optagen blandt Søguderne med sin Moder Ino (Leucothea, Romernes Albunea, mater Matuta), er bekjendt. Tøvrigt er Verset aldeles oversat fra Parthenius, en Digter under Ptolomæus Auletes, hos hvem det efter Kuli Gellii Udfigende heed: Γλαύκῳ καὶ Νήστει καὶ Εἰναλίῳ Μελικέρτῃ (Noct. Attic. XIII. 26).

490. Man har ikke ganske kunnet begribe, hvorledes Virgil kan lægge det Thesaliske Philippus i Thracien (eller egentligen den Deel af Macedonien, som heed i ældre Tider Emathia). Men Tingen er, at endog ældre Geographer, som Strabo og Pomponius Mela, lægge Thesalien, Epirus, samt Noget af Thracien ind under Macedonien.

498. Om hvorvidt dii penates og indigetes have været identiske, eller ikke, har man været uenig (cfr. Ovid. Metamorph. XV. 861). Egentlig forstaaer man ved dii indigetes, θεοὶ ἐγχώριοι, s. Gr. Aeneas, og før ham Picus, Faunus, o: apotheoserede mærkverdige Forsfædre (Aeneid. XII, 794. Livius I. 2): patrii derimod de Guder, som Fædrene havde dyrket, modsat de fremmede, senere optagne, Guder.

500. Den her omtalte juvenis er Augustus, født i Ciceros Consulat, og paa denne Tid (718) en Yngling paa 27 til 28 Aar. Tøvrigt var Tiden meget urolig: i Østen stode Partherne med deres Allierede, med hvilke Antonius havde nok at gjøre; mod Vesten ved Rhinen vare Germanerne ikke rolige, ja selv i Italien holdt de, som vare utilfredse, sig ikke rolige.

II. 4. *Cenæus* af *Ληνός*, et stort *Kar*, i hvilket man udstampede *Druerne*. Den *Cothurne*, som tillægges *Bacchus*, er naturligtvis ikke den høihalede tragiske *Støvle*, men *Jægercothurnen* : en *Støvle* til at snøre høit op paa *Benet*, saaledes som *Samme* forekommer i *Digterens VII Eclog* v. 32.

10. At visse *Træsorter* plante sig af sig selv, betyder naturligtvis kun det, at *Spiren*, hvorfra de fremkomme, ikke er saa isønsalvende, som om den blev saact ved *Kjerner* eller *Nødder* (cf. *Varro I. 40*, *Plinius XVI, 45*).

22. Efterat *Digteren* har nævnet 3 naturlige *Maader*, hvorpaa *Træer* kunne forplantes 1) ved sig selv; 2) ved nedfaldet *Sædfrø*; 3) ved *Robstub*, nævner han 6 kunstige, nemlig 1) ved at afskrive et *Robstub* (*stolo*); 2) ved afhugne *Grene* eller *slirpes*; 3) ved at bøje en *Dviff* med *Dine* saaledes ned mod *Jorden*, at lidt af det *Yderste* bliver over *Jorden*, dække den til, saa at den hæfter *Rob*, og derpaa skille den fra *Robertstammen* (*pressus propaginis arcus et viva sua plantaria terra*); 4) ved *Snitlinge* (*surculi, cacumina*, forbi de gjerne toges af *Loppen*), hvilken *Maade* *Digteren* udtrykker ved *nil radicis — cacumen*; 5) ved, især med *Diettræet*, at fæppe *Greenene* af en *Stamme*, fløve *Bullen* i flere *Dele*, nedgrave dem i *Jorden*, for at disse kunne hæfte *Rob* og flyde op til *Træ*. Denne *Methode* omtaler *Digteren* i *Quin et caudicibus — oleagina ligno*; og endelig 6) ved *Yodning* (et sæpe — *cornu*).

37. *Ismarus*, ved *Hebrus' Munding* (*Eclog. VI. 30*), var et *Bjerg* i *Thracien* ved en *By* af samme *Navn* (cf. *Odyss. IX. 196*). *Taburnum* (nu *Taburo* i *Terra di Lavoro*) var et vildt *Bjerg* mellem *Campanien*, *Samnium* og *Apulien*, men som var rigeligt dyrket ihenseende til *Diettræer*.

41. Hos *la Cerba* findes *Exempler* tilfulde paa, at flere *Forfattere* have indklædt deres *Beslutning* at behandle et eller andet *Emne* i *Billeder*, som ere hentede fra *Søvalenet*, saasom *Valer. Max. libr. V cap. 7*.

47. Da *luminis auras* er en lettere *Løsemaade* — som desuden ligner de gjængse *Udtryk auræ ætheriæ* og *liquidæ auræ* — (saa er vel *luminis oras* den rigtigste *Løsemaade*. Dgsaa *Lucretz* har (*V. 1388*) in *luminis oras ernere*, og (*IV. 216*) *ætheris oras* i *Motsætning* til *terrarum oras*. *Holdsworths* *Indvending*, at *oras* ikke kan bruges, forbi *oram* stod to *Linier* i *Førveien*, er af meget *liden* *Vægt*.

66. Det er betjendt, at *Hercules*, da han skulde hente *Cerberus*, omgav sig med en *Krauds* af de omkring *Acheron* blomstrende *Popler*. *Hans Sved* tog den grønne *Farve* paa den ene *Side* af, og paa denne

Maade frembragtes Sølvpoppelen, som siden brugtes til Ynglingers Pryd i de gymniske Kampe.

67. Om Chaonia, Epirus og Dodona, see I. 8.

70. Platanen (*Platanus orientalis*), Contræet, spiller hos de gamle Digtere en ikke ubetydelig Rolle, med Hensyn paa sin skønne Væxt og Skygge, uagtet den ikke bærer spiselig Frugt (*sterilis*). Om dens Anseelse hos de Gamle see Macrobius i *Saturnal.* II. 9., hvor Hortensius opfatter at føre en Sag, for at væde sine Plataner med Viin.

84. Lotus forekommer deels som Urt, deels som Træ. Som hiint er den saavel Lotusbløver, som Dvæget yndede meget (*Georg.* III. 394) (*Elythernes Steinklee*), som den brødgivende Lotusplante (*Nymphæa Lotus*), der voxer ved Nilen og Euphrat. Som dette, er det flere Slags Træ med quægende Frugter for Mennesker og Dyr, besynderligen *Rhamnus Lotus* eller *Zizyphus* (*Jujube*) med Frugter saa søde som Figner og Dabler af Størrelse som en Oliven. Det findes endnu af Rejsende ved Tunis og Tripolis, hvor i Homers *Liber Lotophagernes* De blev henlagt (*Od.* IX, 92).

86. Martyn (125) opregner efter Cato, Columella og Plinius de forskjællige Arter af Oliven (*Colum.* V. 8. *Plin.* XV. 3—5); men Virgil anfører kun 3 Arter: *orchades*, de aflange, ægrunde, radii, de mere lange, og *pausiæ*, som, medens de vare umodne, bleve masede, og derfor endnu vare bittere (*amara*). Om *Ulcinoi* haver see *Odyss.* VII. 114. De *Crustumiske* Pærer kom fra den Tusciske By *Crustumium*; ogsaa *Volumum* (Næbepæren, som kunde udfylde den hule Haand) rostes for sin Velsmag.

89. En Fortegnelse paa de Gamles Vine findes hos Athenæus libr. I. p. 26 i Casauboni Udg., samt hos Plinius XIV. 11. sect. 3, som opregner 80 ædle Vine, af hvilke $\frac{2}{3}$ ere Italienske, og hos Columella III. 2. *Metymne* var en By paa det nordlige Lesbos. *Thasos* er en Æ ved Thracien, og *Sæen Mareia* eller *Mareotis* laa ved Alexandrien. *Især* var den hvi de *Mareotiske* Viin bekjendt (sfr. *Horat.* *Od.* I. 37. 14).

93. Den Psythiske Viin var en Græsfrøsaft, som man fik af tørrede Druer, af en eiendommelig Smag (*Plin.* XIV. 9. sect. 11), men som maatte fortyndes med Vand, da den ellers havde en altfor mærkelig Sødhed. *Lageos* (af *λάγιος*, *λαγῶος*, *Ieporinus*) var en Græsfrø geistfuld Viin, som kaldtes saaledes efter Druernes Farve, haregraat. Dens Kraft viser Digteren ved de livfulde Epitheta, som sigte til Drukkenhed. — Purpurdruen anbefales af Columella blandt de meest velsmagende Druer (III. 2), og da de vare saa store, at de kunde af Plinius (XIV. 3.

sect. 4) Kalbes himammæ (tobrystede), brugtes de meest til at spises. — De præcise Druer beeltes, efter Frugten, i den større og mindre, og holdt sig bedst i Potter. Rhætia strækkede sig mellem Rhenus og de Noriske Alper fra Bndelicien ned til Gallia cisalpina. Den Aminæiske Wiin skal ved Thesaliske Nybyggere være kommet fra bemeldte Provinces til Italien; og efter Macrobii Udsagn (II. 16) havde disse sat sig ned i Egnen ved Salernum. — Emoleren kom fra det Lybiske Emolusbjerg, var meget sød, og brugtes til ved Blanding at give andre Wine en behagelig Smag. Phænæren kom fra Phænen og Forbjerget paa Chios Phænæ, hvorfra ogsaa den bekjendte Ariusier kom (Eclog. V, 71). Adsurgere er her cedere. Argitis (ἀργός, hvid) kom fra Argos, og kunde naae en temmelig høi Alder.

101. Winen fra Rhodus var en meget ædel Sort, som gjerne brugtes ved mensa secunda som Desertwiin. Berømt som den var ligeledes Sumastus-Druen (βῆ og μαστός), humamma — ikke at forblande med den purpurrøde himammia — om hvilken Plinius siger: tument mamma-rum modo humasti.

115. Mod Nord boede Sarmater og Scyther, blandt hvilke Gelonerne, som sværmede om ved Borysthenes-Floden, udgjorde en Horde (Georg. III. 349). De tatuerede sig (picti) for at udmærke sig, eller vel ogsaa for at indjage Fjenderne Skræk, især da Mangel paa ydre Pynt i Klæder tillod kun denne Maade at smykke sig paa.

119. Acanthus (Stachelbaum) har Pigge overalt paa Grene og Blade. Træet er saa stort, at man hugger Planker deraf paa 12 Alen; det har Frugt i Bølge og saa smukke Blomster, at man binder dem i Krands, hvilke tillige tillægges en helbredende Kraft. Hvorvidt det er det samme som Akazietræet, undersøger Woss Vol. III. pag. 310 og 11.

120. Herved menes formodentlig Bomuldsplanten, gossypium herbaceum, som bærer Frøhuse med Uld, i Størrelse af en Waldnød; maaskee ogsaa gossypium arboreum, en temmelig høi Buskvært, med større Frugt, men ringere Uld, eller ogsaa gossypium hirsutum, en mindre Vært med Uldstrugter, af Størrelse som et middelmaadigt Æble.

121. Her tales om Silkeormens Spind (bombyx, bombylius), som Plinius beskriver XI. 21. sect. 26—28. Ikke blot Sererne — imellem de Asiatiske Scyther og Inderne — forstode at behandle dette Spind, men især var den Ges berømt, hvorfra man derfor fik den berøgtede, gjen-nemfigtige vestis Coa.

126. Ved det Mediske (Persiske) Æble have de fleste tænkt sig en Art Citroner eller Pommeranjer, og Woss selv, efter en vidtløstigt Un-

bersøgelse om mala citrea, antager dem for en yderst syrlig Art af Citroner.

137. Hermus er en bekjendt Lybisk Flod, som optager den guldrige Pactolusflod, og derpaa falder ud i den Phocæiske Havbugt. Med Hensyn til hiin Omstændighed med Guldsandet kaldes den turbidus. Bactriana, med Hovedstaden Bactra, laa nordvest for Indien, som stødte til Oxusfloden mod Norden; den falder ud i det Caspiske Hav, og var ligeledes berømt for sit Guldsand. Panchaia ansee Nogle for en Sabæisk Egn i det lykkelige Arabien; men det er vel egentlig en Trylløse paa Østfiden af Arabien, som fra den poetiske Side var bleven behandlet af den Græske Digter Euhemerus, hvis Digt var oversat af Ennius.

140—43. Disse Vers sigte til de saakaldte sparti, eller Krigsmand, som vorede op af de Dragetænder, som Jason saae i Colchis, for at erlange det gyldne Skind. Mæssikervinen fik man fra det Campaniske Bjerg Mæssicus ved Sinuesza, neden for hvilket strækkede sig Falerneremarken (sef. Martial. XIII. 111 og Columella III. 8).

146. Clitumnus, en Flod i Umbria, faldt ud i Tinia og med denne i Tiberen. Alieni menses $\circ$: den milde Sommervarme gaar endogsaa ind i saabanne Maaneder, som ikke pleie at være varme.

157. Uagtet Digteren synes at sigte til Cloakerne, mener man dog, at subter betyder blot præter $\circ$: tæt forbi. Lacus Larius er Lago di Como i det Mailandske, og Lacus Benacus i det Veronesiske er Lago di Garda.

161—64. For at forstaae disse Vers erindre man sig, at August, efter et i Aar 716 lidet Nederlag mod Sextus Pompeius, trængte til en Havn til at reparere Flaaden. Til den Ende istandsatte han, ved uhyre Anstrængelser af 20000 Frigivne, og ved Dæmninger, den Klipperad, som Naturen havde formet, men som Sagnet fortalte at Hercules havde henkastet foran Lucrinersøen i Højbugten ved Puteoli, og lod kun Indgangen aaben for Skibe. Tillige gjorde han Havnen endnu langt større ved at gjennemgrave den smalle Forbtunge mellem Luciner- og Averniersøen, samt omhuggede tillige de tykke Skove (IV. 495), som fandtes deromkring. Om denne Havn, som blev kaldet Portus Julius, har Dio Cassius et klassisk Sted XLVIII. 50. Tyrrenus æstus er altsaa det brusende Tyrrenershav, som nu blev indladt.

170—73. For at forstaae dette rigtigt, bør man tænke sig, at den smigrende Digter forhøier det Simple, naar det gjælder Augustus. Singen er, at August, efter Slaget ved Actium, drog fra Brundisium

til Ægypten, og gjorde derfra en Reise gjennem Syrien til Asien, og tilbragte Vinteren for at ordne de Asiatiske Sager ved Euphrat.

195. Ved Dofferfesten og Maaltidet brugtes gjerne Tyrcheniske Fløitespillere, som maatte høre ilde for deres Fedme (pinguis, eller som Catull XXXVII, 11 siger, *pastus Umber et obesus Etruscus*). Den høitidelige Musik, som under Drifofferet spillede paa Tibia, heed *σπονδαύλιον*, og just af denne, Choralen lignende, høitidelige Tonebevægelse har Spondaüs sit Navn. Ebur er den med Elfenbeen indlagte Fløite.

198. Af Digterens første Ecloge kjende vi tilfulde Grunden, hvorfor Mantua (*miseræ nimium vicina Cremonæ*) mistede i det Mindste en Deel af sine Marker.

213. Casia (Zeiland, Daphne L.) en Buskvært, hvoraf vort tidligt blomstrende Pebertræ (*Daphne Mezereum*) er en Art. Den bærer gjerne hvide, stundom lidt rødlige, vellugtende Blomster i smaae Klynger. Den maa ikke forblendes med den Arabiske Casia (*Columella III. 8*). Ros er her Rosmarin. Chelydrus er Tydskernes Krøtenslange, der, som alle lignende, drog Næring af Lufftenen og Kridt γ : hvibligt Porcellainjord.

224. Vesevus (*Martial IV. 44. Lucrez VI. 747*), som er det gamle Navn for Vesuvius, var bedækket med Biingaarde før den store Eruption i Aaret 79, hvorved de 3 Byer Herculanium, Pompeji og Stabia gik under. Floben Clanius (Lagno) flød fra Nola gjennem de velsignede Phlegraiske (Lavoriniske) Marker; men satte dog tit ved at træde over Bredderne Byen Acerra under Vand.

242. Fumosis. Man maa nemlig huske, at de Gamle ikke havde murede Skorstene til Røg, men Røgen svævede i Værelset, til den gik ud af et Hul i Loftet (*καπνοδόκη*, fumarium) eller i Vægen eller ogsaa gjennem Vinduer og Døre. Hørfabets Værelser opvarmedes ved portatile Raminer (*foci, camini*), og deraf have nok *μέλαστρον* og atrium deres Navne; efter som imagines, just for at sikkes mod Røg, stode i Stæbe. Dog formindskedes ogsaa denne Røg, ved at man lod Brændet gjennestørre om Sommeren i Solen og stankede raat Dlieffum derpaa; deraf udtrykkene *ligna cocta*, ἀκαπνα.

277. Dette vanskelige Sted forklarer jeg, efter Woss, saaledes: Træer og Ranker pleiede Romerne gjerne at plante i quincunx (im Verbund, nach dem Krähensfuß, en echiquier, i Femkant) γ : fire i en Firkant, og een i Midten, saa at V og X overalt derved kom tilsyne. Nu maa man deels erindre sig, at quadrare har tabt sin vanlige Betydning om at afsætte en Firkant, og betyder blot her at afsætte, og deels be-

tænke, at Eigheden med Legionen blot gaaer paa den Omstændighed, at Maniplerne — hvoraf 3 udgjorde en Cohort — stode i Figuren af et liggende $\gt$, hvorfore Digteren siger, at Legionerne udvikle deres Cohorter i Manipler, men ikke at Maniplerne udviklede Solbaterne. I Stagene lod man de ti Cohorter, som udgjorde en Legion — 4200 Mand — rykke saaledes sammen, at der blev Mellemrum (viæ) mellem første og anden Manipel, ligesom det gik med de rankeomplantede Træer.

320. Foraaret gaaer omtrent fra 9de Februar til 10de Mai. Høsten fra 12te August til 11te November.

325. Den mysteriøse Forplantning i det Skabtes Verden, tænkte de Gamle sig som en *iegōs γάμος* mellem Himmel og Jord (Uranos og Ge, Jupiter og Juno), og derfor forklarer Servius dette Sted som et Symbol paa denne Productionsproces i Naturen, i det han tænker sig Ætheren som Zeus og Tellus som Juno.

342. Af I. 32. IV. 225 seer man, at Stjernerne bleve af de ældre Græker anseete som levende Væsner, dannede efter at Jorden var skabt, og ernærede af Dunsterne fra Jord, Hav og Floedstrømmen Oceanus.

381. Proscenium var Forscenen, paa hvilken igjen var den ophøiede Scene (pulpitum), hvor Stykkerne spillede, efterat Aulæum var sjunket. Æhesiderne ere Athenienserne. At springe paa eet Been over en med Olie indgnedden Wiinflaske af Læder (ascoliasmus), var en af de mange Løier, som Landmændene morede sig ved, naar de efter Wiinhøsten feirede Bacchus-Festen.

389. Sciller vare smaae Marionetfigurer, som forestillede Bacchus, med adskillige Frugtbarhedsattributer (*Φάλλοι*), for at blæse Skulde nedbede Belsignelse over Markerne.

430. Aviaria (*ὄρνιθῶνες*) ere egentlig Due- eller Hønschuse for alflens tamme Huusfugle; her derimod Krat, hvor de vilde Fugle søge Ly.

437. Cytorus et Bjerg med tilliggende By i Paphlagonien, som var bekjendt for sine Buxbomsstøve. Catull (IV, 13) kaldte den Cytorus buxifer. At de Narciske Vocer havde sat sig ned som en Colonie i Italien, og anlagt Vocri, vide vi fra Æneidens III. 399, hvorhen de drog fra deres Hjemstavn, som laa lige over for Suboea.

444. Tympana ere her Hjul af hele Bræder, eller en Art Kuller til Lastvogne.

448. Sturæerne vare egentlig en Folkestamme hiinsides Jordansfoden, berøgtede for Røveri og Dgthighed i at bruge Piil og Bue; men i en videre Betydning regnes de ogsaa til Syrien (sfr. Lucan. Phars. VII, 230, 514. Ciceron. Philipp. II. 8. 44).

456. Af Metamorphoserne's XII. 210 kjender man den berygtede Kamp mellem Lapither og Centaurer ved Pirithoi Bryllup. Ogsaa i Odysseens XXI, 295 tales om Eurytion, der mishandlede Bruden Hippodamia. Der var det, at Hercules dræbte de berømte Centaurer Rheetus, Pholus og Hylæus (Æneid. VIII, 295).

464. Vaser af Corinthisk Ertz; thi Ephyre var Corinth's gamle Navn. Man veed, at æs Corinthiacum var en Blanding af Guld, Sølv og Kobber, som indbeettes i tre Arter, altsom Guld eller Sølv havde Dverhaand, eller alle tre Metaller vare lige proportionerede. Dette Metal var kjendt længe før Corinth's Indtagelse af Romerne, kjendt man har sagt, at det var ved Indtagelsen af denne By, hvorved meget smeltet Metal flød sammen, man først lærte det at kjende.

466. Den Arabiske Cassia er formodentligen den vilde Caneel (Laurus Cassia L.), beslagt med den ædle Cassia eller Caneeltræ (Laurus Cinnamomum L.), hvis Bark regnedes tidligen mellem de Krybderier, som brugtes til Salver.

484. De Ældste deelte Mennesket i Sjæl (anima, som yttrede sig i Handbraget), Aand (Tænkeevne, animus eller mens), som sad i Blodet, og Legeme. Det er just derfor i Odysseens, at Aanderne i Underverdenen maae drikke Blod, forinden de kunne besinde sig. Senere gjorde man den nøiere Bestemmelse, at Tænkeevnen sad i Hjerteblodet, og at, jo koldere dette var, desto mere horneret var Hovedet. Derimod jo mere fyrigt og af ætherisk Stof dette var, desto mere levende, meente man, var Forstanden; thi med koldt Blod fulgte fløve Begreber. Som Exempler paa skjønne Egne anfører han Sperchæosfloden i Thesalien, som ved Deta-bjerget falder ud i den Maliske Haubugt; og endelig det Laconiske Tanagerushjerg.

497. Dacer (Beboere af Siebenbürgen, Moldau og Wallachiet) havde som Venner af Antonius foruroliget Thracien og erobret Mysien; og, skjendt de bleve overbundne (Aar 725) af Crassus, Triumvirens Søn, havde Romerne dog stedse en Skræk for disse nordlige Stammers Forbund. Hister 3: Ister, Donau.

506. Af Tyri gamle Navn Sarra (Tsor) kaldes Purpurret Sarranisk.

542. Et lignende Udtryk har Callimachus ogsaa i Hymnen til Pales' Bad: ἵψ' ἀρματος ἀρχένας ἰππων λυσάμενη.

III. 1. Pales (Fasti IV. 747—774) var en gammel Italiisk Gudsinde, som skaffede gode Græsgange, især paa Bjergene (montana), og zillige sikkrede Dvæget mod Roubdyrenc; snurrtigt nok er det, at hun baade hos Servius (til d. St.) og Martianus Capella (pag. 16) forekommer

som Masculin. Palatier holdtes den 21de April. — Apollo var allerede tidligt dyrket under Navn af Agreus og Nomius, og dette skriver sig fra en ældre Tidspunct, end dengang han tjente Admet i Thesalien, hvor Amphrysus er en Flod, som falder ud i den Pelasgiske Bugt.

4. Eurystheus, Søn af Etheneus, Søn af Perseus, fik ved Junos Hjælp Magten over Mycene, istedetfor Hercules, Pleiæson af Amphitruo, Søn af Alceus, Søn af Perseus; og denne Eurystheus var det, som tvang Hercules, for at faae ham dræbt, til de bekjendte 12 Arbejder. — Basiris, Søn af Neptun og Nymphen Libya (Elysianassa), slægtede alle Fremmede, men blev selv, tilligemed Sønnen Amphidamas, offret af Hercules paa sit eget Alter; Homer kjenner ikke Sagnet, og Historien er formodentlig et Skippereventyr. Hylas (Theocrit. XIII.) er ligesaa bekjendt som Pelops' Frierie til Hippodamia, Demoi's Datter.

10—39. Tanken er: Jeg haaber ved nærværende Digt at overgaae Grækerne i dette Fag, og at faae baade Italien og især mit Fødehjem Mantua derved Være; til Tak for denne af August mig forundte No, vil jeg belynge ham i et større Digt. Figurligt udtrykkes imidlertid Ideen saaledes: Muserne ledsage mig, med Palmefrands om mit Hoved, til Italien, hvor jeg skal bygge August et Tempel (10—16); dette vil jeg indvie ved Circusforestillinger og Skuespil (17—25). Paa Dørene skulle Cæsars Seire afbildes (26—33), og indvendigt staae hans Troiske Stamfædres Billeder (34—36), medens Misundelsen stødes til Underverdenen (37—39).

12. Idumæa (Edomsland) blev efter det Babyloniske Fangenskab, da Idumæerne trængte nær til Jerusalem, ogsaa udvidet til Judæa (Palaestinas sydlige Deel), som var rigt paa Palmetræer. — Som Exempel paa de Kampspil, som høre til at indvie det af Digteren omtalte Tempel, anfører han Vognvedekjørsel paa Circus maximus, hvor Kudskene vare inddeelte i fire factiones (prasina, den grønne; veneta, den blaa; russata, den røde; albata, den hvide), og af disse joge hver Dag 25 missus: Fjirspandsvogne, altsaa i alt 100.

19. Selv Grækenland vil forlade Elis, Alpheusfloden og sine Olympiske Lege, for at komme til Minciusfloden, og der stue de Lege, som af Digteren indrettes. Molochus var egentlig en Hyrde, som boede mellem Corinth og Argos, og bevertede Hercules, efterat han havde ihjelslaget den Nemæiske Løve, i hvilken Anledning de Nemæiske Lege bleve indrettede, i hvilke Løven og Kamp med Cestus: Nævekamp især fandt Sted.

21. tonsæ; thi man studsede Bladene pcent.

24. Theatrene vare i ældre Tider af Træ, og bleve ialmindelighed atter nebbtrudte, ligesom omvandrende Troupers Boder; men først henimod Republikens Ende opførtes staaende Theatre især af Scaurus, Pompeius, Balbus, Marcellus, hvilken Sidstes Bygning fuldendtes af August. Scenen afvekslede gjerne med Gader, Landflaber, Palladser; og Coulisjerne vare enten som her (versis frontibus) til at dreie om (scena versatilis), eller til at flyde (scena ductilis). Eftersom Fortæppet ved Stykkets Ende blev optrukket, syntes de paa Dækket malede Figurer (s. Ex. her Britanner) at løfte det.

27. Paa dette allegoriske Tempel afbilder Digteren Augusti Seire, s. Ex. over de i Aarene 723 og 24 samt endvidere i 731—34 undectrykte Gangarider: Indvaanere i Indien ved Ganges. Det var ogsaa i 734 at Phrahates sendte de fra Crassus og Antonius erobrede Faner tilbage. Quirinus (af det Sabiniske quiris, en Landse, altsaa en Landsetvinger) var et Tilnavn for Mars, Janus og Romulus. — Nilen sigter til Cleopatras Nederlag, og det er bekjendt, at August støbte fire Seiler af de ved Actium tagne sjenndtlige Krigsskibes Snabler. — Asien og det Armeniske Bjerg Niphates sigter til Indsættelsen af den Storarmeniske Konge Tigranes i Aaret 734, efterat hans Broder Artaxias, der ved Parthernes Hjælp havde hevet sin Faders Mord paa Rømerne, var bleven myrdet.

32. De to paa den østlige og vestlige Verdenskant (diverso ex hoste) erobrede Tropæer, ere 1) Betvingelse af de østerlandiske Folk, som havde holdt med Cleopatra; 2) Betvingelse af de spanske Cantaber i Felbttoget 729; efter hvilket Janustemplet blev, til Ægen paa almindelig Fred, lukket.

35. Fra Dardanus, Jupiters Søn, stammede Erichthonius: dennes Søn Troas avlede Ilius, Alesaracus og Ganymedes, og fra Ilius stammede Priami Fader Laomedon. Apollo (Cynthisk efter Bjerget Cynthus paa Delos) var Augusti Skytsgud, ja (som han gjerne vilde udbrede) efter Sagnet endog hans Fader.

38. Servius (Æneid. VI, 601) tilføjer, at Elanger fortærede Trion, medens han dreiedes om paa sit Hjul.

40—48. Imidlertid, før jeg opbygger Augusti Tempel, vil jeg fuldsende det ikke lette Hværv, som Mæcenus har paalagt mig. Da han just vil besyngte Jævol, hører han Ddraab til sig fra flere Steder, som ere berømte ved Faar, Hunde eller Heste, som Citharon, Kov- (og faar-) rigt Bjerg i Boeotien, Langetus, Bjerg i Laconien, bekjendt ved sine Hunde, og Epidaurus, By i det hestecnærende Argos.

64. *pecuarium*, seer man let, betyder ikke her Dvægstalden, men Dvæget selv, især de hoves, som han omtalte. — Eftersom Hønsefjønnet er i Jordene det overveiende Antal, nævnde Zonerne ogsaa de fleste Jorde efter dem, som Røer, Aseninder, Hopper etc. I Anledning af v. 60 vil man bemærke, at hvor Romerne ende med et Græs Orb, bruge de gjerne en Ionisk Udgang (υ υ — —) med en foregaaende Stavelse, som kun høves ved Takten, som her, og *fulvus hyacintho*. Dette var imidlertid ikke Tilfældet, hvor Latinske Orb sluttede Verset (*neque tanto, lacrimisque*), maaskee fordi Udtalen af deres Orb saaldt noget tungere end de Græsse.

66. Tanken synes noget springende her; men det er Koen's hurtigt forsvindende *juventas*, som minder ham om det lignende Tilfælde hos Mennesket.

82. Man maa lægge Mærke til, at det kun er til Besæcler, at Virgil forkaster Skimten; thi til slikt Stridshest (Aeneid. XII. 84) roser han den selv; ligesom de hvide Triumphparadeurer ere bekjendte nok.

89. *Amycle*, By i Laconien, hvor Leda fødte sine dobbelte Tvillingger. Egentlig kaldes Castor *ἰππόδαμος* (Odys. λ. 299) og Pollux *Ῥαυεσφάγτης*; men Digterne vende det ofte om. — *Cyllarus*, en dygtig Hest, skal Pollux (Castor) have faaet af Juno. — Saturnus blev engang overrumplet af sin Kone Ops (*Rhea*) i Kjærlighedsomgang med Oceani Datter *Philyra*, og skjulte sig ved at forvandle sig til en Hest; Centauren, den vise *Chiron*, var Frugten af denne Elfskov.

96. Tanken er: bliver han gammel, saa buer han ikke mere til Besæcler; tag ham da hjem, og brug ham til *usus domesticos* (*abde domo*); altsaa ikke som *Hejne mener*, sælg ham.

113. At *Crichtonius*, Konge i Athenen efter *Amphictyon* og Fader til *Pandion*, opfaadt Kjørsel med Fiirspandsvogne, er bekjendt nok. *Derimod* er det mindre bekjendt, at *Lapitherne* have beredet Heste først, da denne Opfindelse ellers tillægges *Centaureerne* (Plin. VII, 56). *Pelethronion* var en Bjergflod paa det Thessaliske *Pelion*. — v. 118. Tanken er: at vælge Heste til Riden og til Vognvedekjørseler falder ud paa eet; man skal blot see paa deres Ungdom og Fyrighed, ikke paa deres Hjemstavn eller hidtil viste *Bravour*.

135. Et kyndigt Billede, som er hentet fra en Mark ved Foden af et Bjerg, hvor Dynd glider ned og tilhyster Furerne.

151. *Tanagerfloden* (*Negro*) flyder fra Bjerget *Alburnus* ud i *Floden Silarus* (*Selo*), som, mellem *Picentinerne*s og *Lucanerne*s Land, falder ud i Bugten ved *Pæstum*. Skovene deromkring vare meget opfyldte

af Hessefluer eller Bræmser, som lægge deres Æg ind under Huden paa Heste og Røer, og gjøre dem ligesom rasende.

188. Vove det ∴ udholde disse Ting, som Iet kunde stramme den.

204. At Romerne ikke brugte Krigsvogne (essedæ), hindrer ikke fra at tage Ordet i denne Betydning, eftersom det er bekjendt, at Helger, Britanner og Galler jøge om i Bataillerne med slige smaae Stridsvogne. Heyne vil alligevel heller have dem forstaaede om Romerske fredelige Pragtvogne (currus triumphales, thensæ). v. 219. Sila (ikke, som Servius vil, silva) er en Skov, paa Udkanten af Apenninerne.

257. Noget lignende fortælles af Plinius (VIII. 52. s. 78), at Bildsvinene hærde sig paa samme Maade mod de kommende Stød i Kampen med deres Kjærlighedsrivaler.

261. Man har havt meget travlt med denne Himmelport (Apoll. Rhod. III. 159 sqq. Macrobius I. 17); ja man har, latterligt nok, ladet Suppiter staae i sin Gadedør, for at lade det torndne og lynne. Wols (III. pag. 586—89) har oplyst ogsaa dette Partie af Mythologien, og viist, at midt paa det store faste Firmament — som udgjør det Sted, hvor Guderne boe — er en Åbning i Midten, gjennem hvilken Zeus overseer Alt, samt torndner og lynner. Denne Åbning lukkes med en Sky, som de Gamle tænkte sig compact, og denne (porta cœli) bevogtes af Høraerne.

267. Bellerophons Fader, Glaucus, afholdt sine Hopper — som han havde i den Boeotiske Landsby Potnia — fra al Omgang med Hingsterne, for at de kunde blive flinkere til Weddeløb. Da han nu engang, ved Pelias's Begravelse, kjørte med dem, gjorde Venus dem gale, og de sønderlede ham. — Gargarus er Høbjergets øverste Top.

275. Sælsomt nok er det, at Plinius, Varro, Columella og de fleste ældre Deconomer ere overbeviste om dette Hoppernes Svangerskab ved Vestenvinden; ja Lactantius (IV. 12) forklarer endog af dette Sagn Underet med Frelserens Undfangelse ved en Tomfrue.

280. Hippomanes gjøre Nogle til en Plante, Datura Metel, en Art Tornvært med Frugter, som vilde Figen; Andre til en Udvært paa Føllets Pande, som Hoppen, efter Kastningen, bider af; Andre, som Udfkellige til dette Sted, tænke sig Hippomanes som en Art geilagtig Wædse, der rinder fra Hoppen. Om dettes Brug i philtira eller Trolddomsdrikke handler Gerba til d. St. og Broucchuyens til Tibulls II. IV. 58.

289. ∴ Jeg ved nok, at det ikke er let, at afvinde en saa trivial Gjenstand en digterisk Interesse (vincere).

304. ∴ i Vintertid. Wandmandens Constellation gik ned i Februar; og just derfor bliver dette i Årets første Deel, eftersom de regnebe

paa Landet Narets Begyndelse fra denne Tid i den første Vaar, da Landmandens Arbejder atter begynde.

312. Cinyps, den Libyiske Flob, paa Kysten af det nuværende Tripolis, faldt ud i Syrterne. Faarene fra denne Egn vare stærk tottede; og af Ulden gjorde man de saakaldte Ciliciske Tøier (cilicia), Kapper, Madrats'er, Dækener til Matroser o. s. v.

372. Med Baand, som vare behængte med Fjebre, joge gjerne Fængerne den forfærdede Hjort ind i Garnet.

391. Denne Fabel fortælles af en tabt georgisk Digter Nicander, af hvem, efter Servii og Macrobiani Sigende, Virgil skal have laant Endeel.

408. Ibrererne sættes istedetfor ethvert Slags roverisk Folk.

415. Galbanum er Gummi af en Syrisk Væxt, som, tilligemed Gummi, heed stagonitis (Plin. XII. 25 s. 56).

449. Om Sølvglød (spuma argenti, Skummet, naar Sølvet koges) handler Plinius XXXIII, 6 s. 35. — Scilla (cepe marinum) en Art langt og skarpt Græsstraa.

474. Den Virgilianske Beskrivelse af den Koriske Dvæghyge er aldeles eiendommelig i sit Slags i Aldtiden, og det kunde kun falde indfrankede Interpreter ind, at sammenligne den i det Enkelte med Thucydidske og Lucreziske Pestbeskrivelser. Noricum strækkede sig, som Wosa bemærker, fra Alperne mod Nord til Danubius, langs det Adriatiske Hav, og begrænsedes mod Vest af Venus (Jnn), hvor Windelicerne ligge, og filledes mod Øst fra Pannonien ved Ceterbjerg, som løber fra Gauflodens Kilber til Danubius. Timavus flyder, ved Tapybernes Grændsefjæl, ud i Adriaterhavet.

IV. 1. Det var nemlig en temmelig almindelig Anskuelse, at Honningen faldt som Dug fra Himmelen, som Bierne blot indsamlede, men at Boret blev af Blomster, som gav Honningen Smag og Lugt (Plin. XI. 12. s. 12. Columella IX. 14. 20).

14. Merops er der Bienenraaf, Bisflugerer.

30. Cassia, see II. 213. Serpyll er: "vor Frues Sengeshalm" (cfr. Eclog. II. 11). Thymbra, Saturei, Pfeffertraut.

63. Melisphyllum (Honigkraut) og sae apiastrum (Bienenkraut) er vor Melisse. — Cerinthe (ikke Cerinthum) er den Lybske Wachsbume, med hvidlig Stengel, Blomsten guul, Bladene blaalige med hvide Pletter, og Krone, fuld af sød Saft; den er meget hyppig i Italien og paa Sicilien.

111. Man troede, at Priapus, Fjendt egentligen kun Havernes Gud, tillige sikrede Kuberne mod Tyve og farlige Fugle (Horat. Serm. I. VIII. 4). At Priapus forresten dyrkedes især i Campacus ved Hellefonten, er bekjendt.

119. Pæstum (Posidonia) i Lucanien var særdeles i den Tid berømt for sine dobbelte Moser.

125. Her sigtes til Parthenicrnes Rebsættelse i Tarent under Phalanthi Anførel. Da disse Somfrueborn vare Lacedæmonere, opkaldes de her efter Debalus, Tyndari Fader, en gammel Spartansk Konge. Om den, i Nærheden flydende, Galæusflod taler Horaz som bekjendt i den 6te Dde af anden Bog. — Corycus var et Fjorbjerg i Silicien, med en ligebenævnt By; nu var Silicien, som man veed, Hovedsamlingspladsen for den Tids Sørovere, hvorfra Pompeius, efter at have betvunget dem, fordeelte en tyvetusind af dem deels til Achaia, deels til Galabrien, og saaledes kan man begribe, hvortledes Silicieren kom til Tarent.

131. Verbena kaldes alt helligt Lov eller Buxhvælk, som brugtes ved Offeringer, enten til at pryde sig med eller til at brændes, saasom Myrthe, Laurbær, Dliegrene o. s. v. Ogsaa forbandt man Begrebet om lagende Urter dermed.

133. ☉: Han stod sig godt derved, blev riig ved sin Biavl, og havde tillige den Glæde, at have Blomster i Vintertide, naar Sommeren (138) syntes ham at blive for længe borte.

150. pro qua mercede ☉: pro mercede ejus, quod eum puerum olim paverant. Om Sagnet selv see Lucrez II. 633.

183. At Hyacinthus skulde være den Blomst, som Martyn og efter ham Henne antager, Lilium Martagon, Chalcedoniacum, Türkisker Bund, forkaster Boss (780), og mener, at de Gamles Hyacinth var den violblaa Sværdlilie (Iris germanica L.) eller ogsaa Ribbersporen (Delphinium Ajacis L.), hvorpaa ogsaa Noget, der ligner AI AI, findes. Løvrigt er vaccinium dens Romerske Navn.

197. Om Wiernes Fødsel vare de Gamle uenige, og de Fleste fulgte den Mening, som Virgil yttre, at de samlede den befrugtende Sæd fra Cerinthesblomsten, eller ved at fuge af andre Væxters Blade, uden at de dog kunde afgjøre, om denne Sæd kom af sig selv eller lagdes af andre Dyr.

211. Den Indiske Hydaspes (Horat. I. XXII. 7 fabulosus II.) flyder fra Østen i Indus, og kan paa samme Maade hos en Digtet kaldes Mebibisk (thi efter Vibius Sequester flyder den gennem Part hers og Me-

deres Land), som man i et nyere Digt kan tale om den Helvetiske Rhin, som vælger gennem Holland.

219. Ideen om en Verdenssjel, som, under Form af en ætherisk Stb, gennemstrømmede Alt, og gav Alting Liv og Tilvæxt, til hvilken Sjelenes Skulde atter begive sig, udbredtes fra Pythagoras senere til Plato og Seno (Georg. II. 483. Eclog. V. 56 og især Aristoteles de gener. animal. III. 10).

232. Tangete, en af Pleiaderne, hvis Op- og Nedgang antyde den skjønne Karstids Begyndelse og Ende, kom i Mai og gik i November.

240. De ere muligen nedslagne ved Uheld i forrige Sommer. Gieren renoncerer derfor paa sin Efteraarshøst, og nøies med at rense Ruben.

264. Galban er Gummi af en Africansk eller Indisk Buskvæxt. Galla, Galbær ere Udværter paa Eggeblade, naar Galhvepserne lægge deres Eg derpaa. Om den Psythiske Drue, især tjenlig til at berede Rosiner af, see II. 93.

270. Centaureum er Lusindgyliden, Lusindbyb. Amellus (Atticus), den purpurrøde Stjerneurt. Mella er en Flok i Overtalien omtrent ved Mantua.

281. Af den Bemærkning, at Bierne, ved at flyve vilde omkring i Skovene, ofte efterlade Honning paa Klæster — saaledes som vi møde et Exempel i Samsons Historie — forleedes de Gamle til den overtroiske Formening, at Bier kunne udvikle sig af Klæster; en Idee, som man tydeligen seer at være kommen fra Osten.

287. Tanken er blot den: i hele Ægypten (men som han har udpyntet paa sin lidt vel Alexandrinske Maneer) bruger man dette. Canopus, ikke langt fra Alexandria, staaer istedetfor Ægyptens vestlige Deel, og kaldes Pellæisk, af den Mæcedoniske By Pella, for at minde om Mæcedonernes Overherredømme over Ægypten. Phaselus er det, som Herobot kalder Paris, et smukt (picta) lille Flodstid. Derester vender Digtet sit Blik til den østlige Deel af Ægypten, som ligger Partherne nærmere, og endelig til den sydlige, hvor nedenfor Memphis den lymundede Nil deler sig. Man maa overhovedet tænke sig, at det er fra Italien han betragter Delta; Indørne blive altsaa Æthioperne (Georg. II. 116. Tibull. II. 3, 55, 56).

317. Aristæus, Søn af Apollo og Cyrene, Nymfhe i Libyen, opdroges af Stundgubinderne, og vendte derpaa tilbage til sin Moders oprindelige Hjem, Flodguden Peneus i Thesalien. Hvad han imidlertid havde lært — forbedret Dvægaavl, Biavl o. s. v. — udbredte han derefter i forskellige Gyne af Grækenland (I. 14. 283. 457. 539).

323. Thymbraeus ager er et District i Troas, opkaldt efter Flo-
den Thymbrius, der, nær ved et Tempel til Apollo Thymbraeus, faldt
ud i Scamander.

367. Lycus, som er en Flod i Pontus, forener sig med Phasis, en
Flod i Colchis, og falder ud i Pontus Eurinus. Hypanis (nu Bog), Flod
i Sarmaternes Land. Enipeus løber i Thessalien.

380. Carchesium et aflangt, med Hanke forsynet, Bæger. Om den
Mæoniske α : Nydiffe Viin fra Emolusbjergtet see Georgic. II. 98.

390. Pallene er en Jordtunge i Emathia α : Macedonien, fjændt
det ogsaa ofte henføres under Thracien.

457. Ideen om, at Kristaus har villet voldtage Eurydice, og at
hun paa Flugten for ham blev bidt af en Slange, turde være opdigtet af
Virgil selv.

461. Rhobope (thi arces er her Bjergtoppe) var tilligemed Pangæa
Arme af Hæmus-Bjergkjæden, og af disse strækkede den første sig op til
Pontus Eurinus. Rhesus er den i Iliaden og hos Virgil omtalte
Thracerkonge, men som Proteus, ifølge sin Spaadoms gave, kan tænkes
at have i Minde. Drithya var den Attiske Konge Erechtheus' Datter,
som bortførtes af Boreas til Thracien, hvor hun fødte ham Zetes og
Calais. III. 113.

De sidste 8 simple og fjerne Vers, som man efter den sædvanlige
Snittekritiks Maade har anført, og søgt at udføde, som flette Vers
af en Grammaticus, har S. H. Woss paa en ligesaa lærd som ædel
Maade forsvaret; og med mig vil Enhver, som kjenner denne philologis-
ke Mester, og som ikke lader sig blande af tomme kritiske Gyrværkerier,
der svinde i Luften og efterlade et desto tykkere Mørke, ønske, at enhver
herlig Forfatter fra Aldtiden maatte erholde en Commentar, der i And,
Lærd og Smag kunde ligne den Wossiske til vor Digtets Bucolica og
Georgica. Her ere ingen kritiske Drømme fra Underverdenens Elfen-
beensport — her er intet Paradesystem med Citater, som enten intet be-
vise, eller kun saa meget, som ved eet Sted kunde være godtgjort; intet
saa Parallelmagerie, som om man først da kunde føle Skjønheden af den
ene Digtets Vers, naar man havde læst, hvad de andre havde sagt; in-
gen æsthetisk søgt Sagacitet, der opsnuser, hvor ethvert heldigt Ord, Wen-
ding eller Idee er hentet hos en anden. Vil man endelig have et klart
Begreb om, hvor høit Woss staaer som Commentator til Virgil, da
sammenligne man hans Værk med Ia Gerba's og Peynes, og man vil da
komme til at indsee, at det ikke er med den blotte bøde Kundskabsmæle
man oplyser et Aldridsværk, og at denne vel er et nødvendigt Hjælpemid-
del, men at den tillige er, hvis den ikke oplives af And og Smag, et
ligesaa unyttigt, som stundom endogsaa skadeligt, Redskab.